

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 506

Poznań, wtorek dnia 3 listopada 1931

Rok XXVI

„Wielki strach dobrze myślących“

Pod powyższym nagłówkiem ukazała się ciekawa powieść młodego i utalentowanego pisarza francuskiego Bernarosa. Nagłówek ten doskonale charakteryzuje nastroje psychiczne, jakie zazwyczaj ogarnia społeczeństwo pod wpływem wzrastającego kryzysu.

Każdego, kto przebywał ostatnio zagranicą, musiał uderzyć wzrost pesymizmu i zanik zaufania, jakiemu ulega drobny nawet kapitalista. Widzi on z przerażeniem, że to wszystko, w co kazano mu wierzyć, że wielkie autorytety finansowe, których wskazówkom ulegał, lokując swoje oszczędności, załamują się w sposób zastraszający.

Nawet w bogatej i zasob. Szwajcarii, która zdawałoby się jest oazą dobrobytu, spokoju finansowego i stałości stosunków gospodarczych zachodzą fakty, które wywołują popłoch w drobnej burżuazji. Był w Genewie bank — Banque de Genève; znajdujący się pod pewną kontrolą państwa. Nadzór nad bankiem sprawował p. Moriaud, jeden z miejscowych potentatów i czołowa postać w politycznym życiu Genewy. P. Moriaud był członkiem rządu kantonu Genewy, kierował departamentem finansów, był sędzią w Najwyższym Trybunale Szwajcarii, a poza tem był wodzem masonerii genewskiej i przywódcą stronnictwa radykalnego. Jakże nie można było mieć zaufania do banku, na którego czele stała tak wybitna osobistość? Jakże można było nie lokować oszczędności w banku, pozostającym w pewnych stosunkach z państwem?

I drobna burżuazja genewska w banku tym istotnie lokowała oszczędności. Aż w końcu przyszedł przed kilku miesiącami krach. Okazało się, że p. Moriaud, mający opinię człowieka „kryształowego” (jak każdy mason), czynił defraudację na niebywałą skalę. Bank zamknięto, ogłoszono bankructwo, mieszczanstwo genewskie poniosło olbrzymie straty — p. Moriaud znalazł się w więzieniu.

Afera w Banque de Genève podcięła natychmiast zaufanie do bankowości w całej Szwajcarii. Przed paru tygodniami rzucił ktoś w Lozannie pogłoskę, że zachwiany jest Banque Populaire Suisse. Publiczność rzuciła się natychmiast do kas. Musiano sprowadzić policję do pilnowania porządku. Panikę opanowano, ale szkód, jakie wyrządziła, nikt powetować nie zdołał.

Związczą, że nastrojów nieufności trwa. Piszący te słowa słyszał od Szwajcarów absurdalne twierdzenia, że w roku przyszłym to, co spotkało funta szterlingów, gotowe spotkać franka szwajcarskiego. Dlaczego? Dlatego, że eksport szwajcarski zamiera z powodu wysokości waluty, że przemysł zegarmistrzowski znajduje się w katastrofalnym położeniu, że Szwajcarija zalana jest towarem niemieckim i t. d. Nawet w parlamencie szwajcarskim minister skarbu p. Musy uważał za wskazane

Proces przeciw posłom „Centrolewu“

Ośmy dzień rozprawy

Warszawa, 3. 11. (Tel. wł.) Dziś w procesie brzeskim zeznawały grupy świadków, mianowicie 4 policjantów, mówiących bardzo płynnie i jakoby wyuczonych, dalej 4 cywilnych rolników, którzy sami sobie nic nie przypominali i dopiero z trudem odpowiadali na pytania obrony, wreszcie grupa z powiatu miechowskiego, na okoliczności, dotyczące agitacji, uprawianej przez b. posła Bagińskiego i marszu do Krakowa ze wsi okolicznych, leżących około Słomnik. Zaczynając od komisarza starostwa, a kończąc na przodowniku i na przedstawicielach administracji, wszyscy stwierdzają, że zakazu marszu do Krakowa nie było. Był tylko zakaz, ażeby furmanki nie przeszkadzały ruchowi kołowemu. Co do zakazu zgromadzeń poselskich to nikt nie umiał wskazać, na zasadzie jakiego prawa zakaz ten wydano, powoływano się tylko na zlecenie władzy zwierzchniej. Jeden z świadków zeznał, że na jego posterunku odbyło się co najmniej 20 wieców bez meldowania przed wydaniem tego zakazu. Nakaz meldowania wieców poselskich otrzymał w końcu r. 1929 czy 1930. Zakaz miał dotyczyć także ostrych wyrazów.

Długa dyskusja została wywołana na temat, czy Bagiński użył w swoich

przemówieniach słów: „Weźcie ze sobą pały, bo się mogą przydać”. Odpowiedź świadków wypadła przecząco. Jeden z nich stwierdził, że Bagiński powiedział: „Weźcie pałki i chleb na drogę”.

Świadek niejaki Świder, oświadczył, że to, co figuruje w śledztwie jako jego zeznanie, odczytał mu sędzia śledczy w Słomnikach, napisane na maszynie. Moment ten obrona każe wpisać do protokołu.

Część badania dotyczyła innego wyrażenia, a mianowicie, czy Bagiński powiedział, że Piłsudski ma „gwóźdź w głowie”, czy „gwóździe”. Zeznania świadków wypadły rozmaicie.

Prokurator Grabowski usiłuje zapytaniami naprowadzić świadków rolników na zeznanie, że to, co obecnie mówią w sądzie, jest wynikiem rozmów po wsiach. Świadców temu kategorycznie zaprzeczyli.

Świadek rolnik Sobolewski, który był poprzednio w „Wyzwoleniu”, a później po wyborach przeszedł do BB., wyznał, że z własnej chęci brał udział w kongresie krakowskim, dalej, że t. zw. pochód Bagińskiego do Krakowa odbył się w spokoju, w niczem nie tłumiąc ruchu, a żadnej broni ani łasek nie było. (w)

Wydarzenia wewnętrzne w Polsce a jej sytuacja międzynarodowa

Warszawa, 3. 11. (Tel. wł.) Na dzisiejszym posiedzeniu sejmowej komisji spraw zagranicznych toczyła się dyskusja nad exposé ministra Zaleskiego.

Najpierw obszernie przemawiał poseł Szawłowski B. B., poczem mówił pos. Czapiński z P. P. S., przeciwstawiając się m. in. poglądom, jakoby Rosja odwróciła się obecnie od Europy ku wschodowi. Europa jest pełna propagandy rewolucyjnej i Rosja z całą energią sugeruje światu, że Polska w stosunku do niej prowadzi politykę agresji. Cytuje ustępy rosyjskiej książki propagandowej „Podżigateli wojny”, która przeprowadza tezę, jakoby w Polsce przygotowywała się interwencja przeciwko Rosji.

M. in. p. Czapiński podkreślił, że opinia francuska jest w najwyższym stopniu zaniepokojona tem, co się dzieje w Polsce, i można się przekonać z prasy, że sprawa brzeska wywarła

tam jak najgorsze wrażenie. Cytuje głosy prasy w tej mierze, które dowodzą, że metody, stosowane w Polsce, wywołują niepokój nawet wśród jej przyjaciół. Oświadczenie prezesa komisji spraw zagranicznych, który w swoim czasie, wyrażając ubolewanie z powodu sprawy brzeskiej, podawał, że jest to jednak proces dziejowy, który był nie do uniknięcia, nie było na miejscu. Nowy regulamin więzienny, wprowadzony u nas, wywołał we Francji wiece i protesty. Położenie Polski zagranicą nie daje powodu do optymizmu, gdyż opinia angielska, francuska i amerykańska zwraca się przeciwko nam. To, co się u nas dzieje, nie podnosi naszego prestiżu, dlatego też p. Czapiński ubolewa, że minister spraw zagranicznych nie złożył przeciwko temu swego protestu.

Po nim zabrał głos poseł Stanisław Stroński z Klubu Narodowego. (w)

Książka katecheta — „nieprawomyślny“

Gimnazjum w Sosnowcu 2 miesiące bez nauki religji

Warszawa, 3. 11. (Tel. wł.) — Z początkiem bieżącego roku szkolnego kuratorjum krakowskie zawiadomiło dyrekcję gimnazjum im. Emilji Plater w Sosnowcu, że ks. Sobczyński, katecheta tej szkoły, nie będzie nadal udzielał religji. Nieco później kuratorjum wezwało ks. Sobczyńskiego na komisję wojewódzką, która orzekła, że jest on zdrowy i nadaje się do służby. O-

rzeczenie to jednak nie zadowoliło kuratorjum. Ks. Sobczyński nie wrócił, jak być powinno, na stanowisko prefekta, natomiast kuratorjum wezwało go do ponownego stawienia się przed komisją wojewódzką w Kielcach na dzień 6 bm.

W ten sposób młodzież gimnazjum w Sosnowcu od dwóch miesięcy pozbawiona jest nauki religji. (w)

wystąpić przeciw tym pesymistycznym nastrojom i wskazać na pokrycie franka szwajcarskiego, które obecnie wynosi 145 proc.

Niestety im bogatsze społeczeństwo, w im większym wyrosło dobrobycie, tem większe są dziś jego obawy. Dziś

dziś reagują psychicznie na kryzys. Teza Dmowskiego, że przesilenie ogarnia przede wszystkim narody protestanckie, gdyż protestantyzm sprzyjał rozwojowi materializmu, sprawdza się w sposób oczywisty.

Wala się bowiem wielkość, w które społeczeństwa te wierzyły. Wali się wielki i wyłączny wpływ wielkiej finansjery, która uchodziła za nieomylną, a jednak omyliła się w sposób tak kompromitujący. Ona — obok socjalistów — utrzymywała narody w wierze w konieczność nieustannie rozwijającego się dobrobytu, postępu technicznego, komfortu. Ona spowodowała inflację kredytów, która dziś dusi świat. Pogląd, szerzony przez nią, runął, a wraz z nim jej autorytet i powaga.

W co ma wierzyć społeczeństwo zmateralizowane, któremu odebrano wszystkie inne wierzenia prócz wiary w dolara? Na tem tle właśnie rozwija się kryzys światowy, u którego podstaw — na co wszyscy się zgadzają — znajduje się kryzys zaufania.

Nastroje, jakie panują wśród „dobrze myślących”, są bardzo niebezpieczne — Zabijają zdolność do walki ze skutkami kryzysu i do rozpoczęcia pracy na nowych podstawach. Wytwarzają tendencje anarchiczne. Najważniejszym zadaniem chwili obecnej jest przywrócenie zaufania, przywrócenie zimnej krwi i odporności. Inaczej ludzkość dojdzie do chaosu lub do rewolucji.

Otóż dzieła konsolidującego, utrzymującego przede wszystkim ład myślowy, będą mogły dokonać tylko te czynniki, które reprezentują antimaterialistyczny punkt widzenia, które poza osiągnięciem dobrobytu i postępu technicznego, widziały inne nadrzędne i wyższe cele, dla których trzeba ponosić ofiary. Siłą rzeczy wysuną się na plan pierwszy te kierunki, które nie wierzyły w bezgraniczny postęp ludzkości, przestrzegaly przed bezmyślną polityką wielkiej finansjery oraz socjalizmu i przewidziały katastrofę, do jakiej świat doszedł. Tylko czy wszystkie narody mają szczęście posiadania w tych ciężkich czasach takich właśnie kierunków?

O wspólne dowództwo

Prasa „sanacyjna” donosi za warszawskim korespondentem „Chicago Tribune”, że podczas ostatniej wizyty Piłsudskiego w Rumunji zakończono pertraktacje, które już przedtem prowadzono w czasie wizyty sztabu generalnego rumuńskiego w Warszawie z księciem Mikołajem, bratem króla Karola rumuńskiego. Armje polska i rumuńska, liczące łącznie 700 tys. głów, będą na wypadek wojny pod dowództwem Piłsudskiego, który — jak twierdzi korespondent — będzie marszałkiem polskim i rumuńskim.

Ze w razie wojny jednolite dowództwo byłoby niezbędne jest tak samo zrozumiałe, jak to, że dowództwo to spoczywać winno w ręku polskim, zwycięży, że polska armja reprezentuje się bez porównania większą od rumuńską. To też wyrażamy nadzieję, że traktat odnośny mówi wogóle o dowództwie polskim, a nie personalnie tylko o dowództwie Piłsudskiego. Polska jest rzeczą nieco większą od Piłsudskiego

dopiero pod wpływem burzy gospodarczej można zauważyć, jakie spustoszenia uczynił w umysłowości i w moralności narodów materializm. Społeczeństwa, wychowane w kulcie pieniądza, bez wyższych aspiracji, odzwyczajone od poświęceń i rezygnacji, najgorzej

Losy wołań obozu rządzącego: do sądu!

Kto w kraju nie pamięta, w związku ze sprawą Brześcia, hasła i okrzyki obozu rządzącego: do sądu! Sejm i Senat zajmowały się tą sprawą w styczniu r. b. w sposób pamiętny, na podstawie wniosku Klubu Narodowego, żądającego zbadania sprawy. Co na to obóz rządowy, t. j. i rząd i B. B.? Odpowiedź ich była, że nie można się tem zajmować, bo to należy do sądów.

P. pos. Paschalski jako sprawozdawca, przedstawił w komisji prawniczej Sejmu dnia 20 stycznia b. r. wniosek, uchwalony w pełnym Sejmie w nocy z 26 na 27 stycznia b. r. (podobnie jak tej samej treści wniosek sprawozdawczy senackiego p. Poczetowskiego, zgłoszony przezeń w komisji dnia 23 stycznia b. r., a uchwalony w Senacie dnia 26 stycznia r. b.), a uzasadniający odrzucenie tak:

„Odrzuca wniosek Klubu Narodowego w sprawie uwięzienia b. posłów i postępowania wobec nich w twierdzy w Brześciu, częściowo jako bezzasadny, częściowo zaś jako niedopuszczalny, a to ze względu na kolizję z art. 77 konstytucji”.

Niedopuszczalne jest załatwianie w Sejmie, bo art. 77 konstytucji mówi:

„Orzeczenia sądowe nie mogą być zmieniane ani przez władzę ustawodawczą, ani przez władzę wykonawczą”.

Znaczy to, że wszystko, co się stało w Brześciu, zasądzone było sądownie, a p. Paschalski dodawał w komisji 20 stycznia b. r.:

„Każdemu z b. więźniów brzeskich przysługuje droga, wskazana przez kod. post. kar. każdemu obywatelowi Rzeczypospolitej dla dochodzenia swoich pogwałconych praw i doznanych krzywd...”

Podobnie p. minister sprawiedliwości Michałowski w komisji Sejmu dnia 29 stycznia b. r. i w komisji Senatu d. 23 stycznia b. r.:

„Droga zgłaszania zażaleń na działalność władz za pośrednictwem Sejmu i w formie wniosków do niego nie jest drogą właściwą i nie może ona przyczynić się do szybkiego załatwienia, ani do należytego wyjaśnienia sprawy”.

Wówczas zatem skwapliwie odsyłano do sądów, w oświadczeniach rządu i stronictwa rządowego, którym wtórował uroczyście („O powagę sądów Rzeczypospolitej”) głos głównego pisma rządowego („Gaz. Pol.” nr. 22):

„Nie możemy pozwolić, aby z Brześcia, będącego przejawem woli, że dość już pozbliżności dla tych, którzy podważają autorytet państwa, szykują zamachy stanu i szerzą anarchię, czyniono narzędzie do podważania autorytetu niezawisłych sądów Rzeczypospolitej”.

Więc tylko sądy. Ale właśnie i my żądaliśmy sądu i w Sejmie w nocy z 26 na 27 stycznia b. r. mówiłem:

„Mówią nam: niech ci, którzy doznali krzywdy, skarżą. Ale my odpowiadamy, że według naszego kodeksu karnego, mianowicie, według art. 2 K. K., powinien skarżyć uprawniony oskarżyciel, a uprawnionym oskarżycielem w tej sprawie jest oskarżyciel publiczny. I dlatego tego zarzutu, w naszą stronę skierowanego, że to my nie chcemy, żeby oni oskarżyli, nietylko nie przyjmujemy, ale i wołamy głośno na cały kraj: dlaczego oskarżyciel publiczny nie występuje w tej sprawie?”

Tej zasady, że powinien tu wystąpić oskarżyciel publiczny, nie zdołano nigdy obalić, a nawet nie usiłowano zacząć ze strony obozu rządowego, bo nikt temu zaprzeczyć nie zdoła, a wobec tego, że zarzuty dotyczyły wojskowych wojskowa procedura karna, wprowadzona rozp. rady min. z 10 maja 1920, w art. 128, 130, 137, przewiduje to samo.

To postępowanie sądowe z oskarżenia publicznego dawałoby b. więźniom brzeskim możliwość zeznawania pod przysięgą, jako świadkom.

Lecz Brześć miał odgłos również w pismach i tu także domagano się sądu, a sen. M. Seyda w komisji prawniczej Senatu dnia 23 stycznia b. r. mówił p. min. Michałowskiemu:

„Zwracam p. ministrowi uwagę, że pismo, którego jestem redaktorem, piętnowało Brześć dziesiątki razy jako zbrodnie, hańbę i nikczemność. Jeżeli to piętnowa-

nie było oparte na nieprawdzie, na oszczerstwie, to czemu o meritum sprawy Brześcia nigdy nie skonfiskowano pisma i nie wytoczono mu procesu? Zwracam się do pana ministra z usilną i stanowczą prośbą, by spowodował wytoczenie pismu mojemu procesowi w merytorycznej sprawie Brześcia, a może także p. minister sam zaskarzy je o obrazę. Będzie to najlepsza sposobność do przesłuchania świadków brzeskich pod przysięgą i do stwierdzenia prawdy...”

Z podobnym wezwaniem zwrócił się sen. Seyda następnie do ministra Michałowskiego w plenum Senatu.

Wołań o sąd nie chciano słyszeć, a co więcej, gdy w sądach zanosilo się na badanie tych spraw, usuwano się z pola.

W styczniu r. b., w Katowicach pociągnięto do odpowiedzialności „Gazetę Robotniczą”, za zdanie o Brześciu oskarżony przedstawiciel pisma zażądał wezwania świadków, sen. Korfantego i pos. Liebermana, a sąd grodzki uchwilił powołać ich i wyznaczyć dzień rozprawy. Wówczas jednak prokurator przed rozprawą cofnął skargę i sprawa została umorzona.

Również w Katowicach, dnia 2 marca r. b., rozpatrywał sąd grodzki kilkanaście spraw przeciw pismom, które wypowiadały swe zdania o Brześciu, ale prokurator zażądał umorzenia postępowania karnego, pozostając tylko przy zatwierdzeniu konfiskat, wobec czego przedstawiciel „Polonji”, p. Skrzypczak, jako oskarżony, upomniął się o to („Polonja” nr. 2301):

„P. Skrzypczak oświadczył, że, ponieważ umorzono przeciwko niemu postępowanie karne w sprawie artykułów o Brześciu, z powodu rzekomej niemożliwości udowodnienia, iż były one zamieszczone ze świadomością, stwierdza wyraźnie i prosi o zaprotokolowanie, że artykuły umieszczone były z całkowitą jego świadomością, gdyż polegają one na bezwzględnej prawdzie i dlatego nie widzi powodów, dlaczego sprawy umorzono, prosi zatem o przeprowadzenie dowodu prawdy... Na oświadczenie to ani p. prokurator, ani sąd nie reagował... Zatwierdzono dalej dalsze konfiskaty artykułów w innych pismach z równoczesnym umorzeniem postępowania karnego”.

W jednej z tych spraw z 2 marca r. b. w Katowicach prokurator nie żądał umorzenia sprawy karnej. Natomiast pominał zarzuty o to, co się działo w Brześciu, a ograniczył się tylko do oskarżenia o zarzut, że się to działo na rozkaz zwierzchności. Wobec tego przebieg był taki („Polonja” nr. 2301):

„Oskarżony red. Skrzypczak prosił sąd o dopuszczenie dowodu prawdy i przesłuchanie w tym celu następujących świadków: sen. Korfantego, pos. Liebermana, byłego posła Karola Popiela, b. pos. Dębskiego, pos. Dubois, pos. Barlickiego, oraz pos. Witosa... Prokurator wniosł temu się sprzeciwił, twierdząc, że przedmiot procesu nie pozwala na takie rozszerzenie sprawy... Sąd przychylił się do stanowiska prokuratora”.

A potem zaczęła się słynna sprawa od Bydgoszczy do Torunia. Na dzień 5 lutego b. r., wyznaczona została i odbyła się pierwsza rozprawa przeciw „Gazecie Bydgoskiej”, za omówienie sprawy Brześcia, p. t. „Zdziczenie moralne”, w wydaniu z 31 grudnia 1930, nr. 301, przyczem sąd grodzki w Bydgoszczy uchwalił, w myśl wniosków obrońcy, wezwać na świadków b. więźniów brzeskich, pp. Korfantego, Liebermana, Popiela, Dębskiego, Dubois, Witosa i Barlickiego, oraz wyznaczyć ponowną rozprawę na 5 marca b. r. Lecz dnia 3 marca b. r. Sąd Najwyższy przekazał sprawę tę, która miała być sądzona w Bydgoszczy, sądowi grodzkiemu w Toruniu, na podstawie art. 38 kod. post. karn., t. j. „ze względu na zabezpieczenie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości...”

Sąd grodzki w Toruniu zaczął sprawę od początku, już bez wzywania świadków, przeprowadzając ją w pierwszej instancji, poczem sąd okręgowy w Toruniu dnia 28 października b. r. przeprowadził ją w drugiej instancji, już na tych samych podstawach, bez świadków.

Obecnie, od dnia 26 października b. r., znaleźli się przed sądem już sami

GEBETHNER & WOLFF

KSIĘGARNIA i SKŁAD NUT W POZNANIU
UL. FR. RATAJCZAKA NR. 36

poleca:

Barclay F. L. Jesień Heleny Herriot, powieść, przekład Felicji Zielińskiej	6,—
Galsworthy John. Mozaika, przełożyła Zofja Lasocka	7,—
Galsworthy John. We dworze	9,—
Glyn Eleonora. Małżeństwo z kaprysu, powieść, przekł. Zielińskiej	7,—
Goetel Ferdynand. Z dnia na dzień, powieść, wydanie III	8,—
Kleszczyński Zdzisław. Tyran, powieść	9,—
Łuczynska M. Tajemnica serc, powieść	4,—
Ostrowski Jerzy. Kobuz, powieść	6,50
Prevost Marcel. Twój pan, powieść, przełożyła Hellerówna	8,—
Russell Bertrand. Małżeństwo i moralność	7,—
Szpotański Stan. Wróżka, powieść	8,—
Wybranowski Kazimierz. Dziedzictwo, powieść	10,—
Adamczewski Tadeusz. Pieniądz i jego problem wartości	12,50
Cambó F. Dyktatury, przełożyła Szererówna	6,40
Dmowski Roman. Świat powojenny i Polska, wyd. II na pap. bezdrzewna	10,—
Farbman. „Piatiletka”, plan gospodarczy sowietów	3,50
Iserzon Emanuel Dr. Postępowanie administracyjne	5,—
Korbut Gabriel. Literatura polska od początków do wojny światowej. wydanie drugie powiększone 4 tomy	80,—
Kucharzewski Jan. Terrorysty. Od białego caratu do czerwonego tom V	18,—
Milobędzki Tadeusz, Szeller Zygmunt. Analiza jakościowa, wydanie czwarte, w oprawie płócienej	29,50
Woyńłowicz Edward. Wspomnienia 1847—1928 cz. I-sza	14,—
Bystron Jan St. Szkoła i społeczeństwo	25,—
Decroly i Monchamp. Gry wychowawcze	3,50
Fanciulli Józef. Czar dzieciństwa, przekład z włoskiego	5,—
Hessen Sergiusz. Podstawy pedagogiki, przełożył z rosyjskiego Dr. Adam Zieleńczyk	12,—
Roguska Z. i Korupczyńska R. Święto niepodległości, materiał na uroczystości szkolne w dniu 11 listopada	1,80
Instrukcje walki granatami	1,20
Instrukcja o pracy oświatowo - kulturalnej i wychowawczej w wojsku	0,60
Pieniążek Władysław Pułkownik. Powszechny sport strzelecki	1,50
Regulamin lotnictwa	1,80
Lidzki Słedziński Stefan Mjr. Śpiewnik żołnierski	0,75
Lipiński Wacław. Walka zbrojna o niepodległość Polski 1905—1918	13,—
Sosabowski St. Wychowanie żołnierza obywatela	6,—
Wolski Roman. Dla ojczyzny, powieść z niedawno minionej przeszłości	8,—

Zamówienia z prowincji załatwia się odwrotnie.

dw 1544

Katalogi na żądanie gratis.

JUŻ NIEWIELE MASZ CZASU

by zapewnić sobie szanse wygrania poważnych nagród **Wielkiej loterii na Pomnik Wdzięczności w Poznaniu.**

CIĄNIENIE 10 GRUDNIA!

Los za 3,— zł nabyć możesz w najbliższej kolekturze i w Bankach Ludowych lub wprost za nadaniem 3,— zł przekazem przez P. K. O. konto 213964 Wydział Loteryjny Komitetu Wdzięczności, Poznań, Al. Marcinkowskiego 21, III. p.

więźniowie brzescy. Wszyscy kolejno, wezwani do wyjaśnienia, zaczęli mówić o swych przebiegach w Brześciu, lecz przewodniczący sądu przerywał i nie dopuszczał mówienia o tem. Dnia 29. października b. r., ława obrońców zgłosiła odwołanie się od zarządzeń przewodniczącego do pełnego sądu w sprawie dopuszczenia zeznań o tem, co się działo w Brześciu. Sąd powziął uchwałę odmowną.

Takie są losy wołań obozu rządzącego ze stycznia r. b. w Sejmie i w kraju: do sądu, do sądu, do sądu!

St. Stroński.

Perypetje gospodarcze Anglii

Obniżenie funta szterlingów w ciągu ostatnich dni, już po wspaniałym zwycięstwie wyborczem rządu angielskiego, wzbudziło wielkie zdumienie w opinii europejskiej, nie orientującej się w pozakulisowych transakcjach pieniężnych. Dopiero teraz ujawniono, że wahania w kursie funta szterlingów w związku ze zwrotem przez Bank Angielski Ameryce i Francji części kredytu 50 milionów f. szterlingów, a mianowicie sumy 20 milj. f. szterlingów. Suma ta pokryta została częściowo z rezerw złota, będących w posiadaniu Banku Angielskiego oraz drogą zakupu dolarów i franków. Kredyt ten opiewał bowiem w dolarach i frankach. Pozostała suma 30 milj. funtów została przez Francję i Stany Zjedn. sprolongowana.

Uwaga angielskiej opinii skupia się obecnie na zagadnieniach celnych. Pierwszych posunięć rządu Mac Donalda oczekuje się w tej dziedzinie. Wysuwana jest konieczność natychmiastowych zarządzeń, mających na celu poprawę ujemnego bilansu handlowego. Prasa alarmuje nieustannie, że doki portów angielskich są zawalony towarami przez importerów z zagranicy, którzy ładują każdy dostę-

ny statek, wysyłając masy towarów, zanim wprowadzona zostanie protekcyjna taryfa celna. Niektóre dzienniki, jak „Daily Mail”, „Daily Express”, „Morning Post” domagają się niezwłocznego zatamowania dumpingu zagranicznego drogą ogłoszenia szeregu zakazów importowych. Nie ulega wątpliwości, że rząd będzie musiał w najbliższym czasie powziąć stosowne decyzje, aczkolwiek powszechnie jest wiadomem, iż Mac Donald nie jest zwolennikiem bezkrytycznego zastosowania ceł protekcyjnych, względnie zakazów wwozowych, rozumiejąc dobrze, że zarządzenia angielskie spotkają się z retorsją ze strony krajów poszkodowanych, co poważnie dotknąć może eksport brytyjski.

Natomiast organizacje przemysłowców holdują daleko posuniętemu protekcyjizmowi celnemu. „Federation of British Industries” złożył rządowi memoriał, w którym proponuje wprowadzenie taryfy importowej na zasadzie ustanowienia trzech odmian tejże taryfy. Pierwsza taryfa, ogólna, obejmowałaby wszystkie wyroby przemysłowe oraz produkty rolne i mięsne, druga taryfa, preferencyjna, przeznaczona dla importu z dominjów, a obejmująca określone produkty, względnie wyroby, uznane jako typowe dla poszczególnych dominjów. Trzecia taryfa, specjalna, stosowanaby była wobec krajów, z którymi zawarłoby się specjalne umowy handlowe bądź w formie klauzuli największego uprzywilejowania, bądź w formie konwencji kompensacyjnej.

Wykonanie takiego planu wymagałoby pewnego czasu i dlatego w kołach miarodajnych nie liczą się z możliwością szybkiego wprowadzenia ogólnej taryfy celnej, aczkolwiek uznają konieczność wprowadzenia natychmiastowych zarządzeń przeciwko importowi niektórych fabrykatów, w szczególności z zakresu wyrobów tekstylnych.

Stronictwo Narodowe

Wydział Robotniczy

Zebrań odczytów z referatem p. Marcina Płończaka p. t.

„O sekciarstwie, z uwzględnieniem sekciarstwa w Polsce”

odbędzie się dziś, we wtorek, 3 listopada, o godz. 6.30 wieczorem w sali Stronictwa Narodowego przy ul. św. Marcina 65 w podwórzu, wejście na prawo.

Wstęp dla członków i wprowadzonych gości.

Wydział Robotniczy Stronictwa Narodowego.

Proces na tle zająć w Poznaniu w okresie wyborów do Sejmu

Dziś w sądzie okręgowym w wielkiej sali nr 66/67 rozpoczął się pod przewodnictwem sędziego dr. Japy proces, którego to siega wyborów do Sejmu ubiegłego roku. Na ławie oskarżonych zasiadli przeważnie chłopcy w wieku lat 15 do 18: Hieronim Mietwicz, Zygmunt Nowacki, B. Plich, Franciszek Gramza, Józef Jabłcki, Lucjan Morysson, Roman Koperski, F. Ostrowski, Jan Fornalczyk, Antoni Woźniak, F. Trzebiński, Marjan Romała, Jan Walter, Boruch Freimann, Adam Ustasiak, L. Chmielewicz, E. Zbiński, T. Grenda i in.

Oskarża prokurator Misiurewicz. — Bronią adwokat dr. St. Celichowski. Przechodząc korytarzem, odnosi się wrażenie, że zarządzane jest ostre pogotowie policji, tyle posterunkowych i urzędników śledczych powołano na świadków.

Po załatwieniu formalności sąd odczytał akt oskarżenia, który zarzuca wszystkim, że listopada 1930 roku na placu Gwarnym uczestniczyli w publicznym skupieniu się, przy którym wspólnymi siłami dopuścili się gwałtu, wybijając kamieniami okna w kamienicy, położonej przy ul. Gwarnej 19. gdzie mieściły się biura B. B. Poza tym mieli też obrzucać kamieniami policję. Po odczytaniu aktu oskarżenia Sąd rozpoczął badać kolejno wszystkich podsądnych, z których nikt nie poczuwa się do winy, zarzuconej im w akcie oskarżenia. Wszyscy niemal stwierdzili, że z awanturami nic nie mieli wspólnego i dlatego nie mogą się przyznać do żadnej winy.

Oskarżony Fornalczyk szedł właśnie na zbiórkę harcerską, gdy dostał się w tłum demonstrantów. Nagle wszyscy zaczęli uciekać, to i on również uciekał, przyczem został ujęty.

Antoni Woźniak szedł do kina, przyczem został aresztowany.

Również i Trzebiński zamierzał iść do kina i sam nie wie, dla jakich powodów go aresztowano, choć plac Wolności był pusty i awantur nie było.

Oskarżony Marjan Romała, widząc grupę gapiów, z ciekawością postępowal za nią. I jego też aresztowano. Słyszał tylko, jak padały okrzyki: Niech żyje czwórka!

Następnie badano oskarżonego Jana Walera, b. redaktora „Polonji” katowickiej. Oświadcza on, że został przez grupę bojówkarzy („jedynki”) pobity. Tłum wziął go na ramiona, a gdy doszedł przed policję, ściągnięty został przez policję i aresztowany. Nie poczuwa się do najmniejszej winy.

Na ławie oskarżonych znalazł się także Boruch Freimann. Będąc na placu Wolności — mówi — stał i przypatrywał się zajściom. Ale gdy poczuł niebezpieczeństwo — powiada — „ja sobie obracam — no i szedłem dalej”, przyczem został aresztowany.

Oskarżony Adam Ustasiak, student prawa i ekonomji, będąc na placu, wdział jak policja rozpraszała tłum. W tym czasie przejechał obok niego samo-

chód z bojówkarzami, przyczem jeden z nich miał w ręku rewolwer i groził nim, gdyby się ktoś ze zwolenników „czwórki” zbliżył. Policja to widziała — mówi oskarżony — a jednak nie reagowała. Oskarżony nie przypomina sobie by był nawoływał do bicia bojówkarzy.

Następnie oskarżony L. Chmielewicz zeznaje, że widział grupę ludzi odbijających jakiegoś studenta. Patrząc na to, sam został przez policję ujęty.

Oskarżony Edmund Zbiński też do winy się nie poczuwa. Nie wyklucza wszakże, że w toku nacierania policji wypowiedzieć mógł słowa: „Wy paskudy”.

Oskarżonego Grendę policja aresztowała w chwili, gdy szedł ulicą.

Oskarżony Hieronim Mietwicz odpięra zarzut, jakoby kamieniami rzucił w szyby gmachu, gdzie mieściły się biura B. B.

Przewodniczący po przesłuchaniu oskarżonych otworzył postępowanie dowodowe.

Następnie sąd przystąpił do badania świadków strony dowodowej. Po kilku funkcjonariuszach zeznaje starszy przodownik Józef Andrzejewski, który stwierdza, że około godziny 14.30 dnia krytycznego otrzymał od p. Grefnera rozkaz wyruszenia na plac Gwarny celem zapewnienia bezpieczeństwa lokalowi B. B. Następnie zeznaje, że tłum przywitał przybyłych policjantów kamieniami, wobec czego dał rozkaz rozprężenia zbiegowiska, czego dokonał w przeciągu pół godziny. Dalej zeznaje, że oskarżony Walter prowokował tłum, a kiedy oskarżony został ranny, udawał bohatera.

Następny świadek stolarz Grajkowski zeznaje, że stał na placu Gwarnym i podczas zajść został ugodzony kamieniem. Wśród oskarżonych poznaje tylko Walera, o którym mówi, że stał między dwoma młodymi ludźmi, którzy rzucali kamieniami. Wszystkich trzech aresztowano. Na zapytanie adwokata Celichowskiego, czy świadek należał do bojówki, która miała za zadanie bronić lokalu B. B., oskarżony oświadcza, że tak.

— Czy panu za to płacono, czy pan to robił bezpłatnie?
— Bezpłatnie.

W tej chwili następuje dłuższe milczenie, po którym świadek cofa swoje zeznania. Twierdząc, że na placu Gwarnym znalazł się zupełnie przypadkowo i kiedy policja pędziła tłum ulicą 27-go Grudnia postępowal za nią i wskazał policjantom oskarżonego Walera i jego dwóch towarzyszy, jako tych, którzy rzucali kamieniami. Na skutek jego doniesienia Walter został aresztowany. Kiedy oskarżony Walter został ranny, nie wie. Stwierdza tylko, że przed zajściami był jeszcze zdrowy, a dopiero przy aresztowaniu zauważył głowę, owiazaną bandażami.

Rozprawa trwa. (z)

cyjonalnych nie nadeszły dotychczas ostateczne wyniki wyborów.

Zgon Cooka

London, 3. 11. (Tel. wł.) Wczoraj rano zmarł tu po przebytej operacji sekretarz federacji górników Cook.

Cook, jak wiadomo, odegrał m. in. wybitną rolę w angielskim strajku węglowym.

Likwidacja „Katolika”.

Katowice, 3. 11. (Tel. wł.) Przed bytomskim sądem pracy dyrektor wydawnictwa „Katolik”, najstarszego pisma polskiego w Niemczech oświadczył, że wydawnictwu grozi zupełna likwidacja.

Zgon 105-letniego górnika

Warszawa, 3. 11. (Tel. wł.) W niedzielę zmarł w Mniszce w Zagłębiu Dąbrowskim górnik Grzegorz Nowakowski, przeżywszy 105 lat. Nowakowski urodził się pod Krakowem i większą część życia spędził w Zagłębiu Dąbrowskim, gdzie pracował jako górnik w Olkuszu, Miłokowicach i Sosnowcu. Brał on udział jeszcze w rewolucji krakowskiej w r. 1848. (w)

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.86% zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. sz. Bank Pol.

ski. oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach do 209.45 zł. gotówką — zł. za 100 guld. gd. w dewizach 174.16 do 174.42 do 174.42 zł., gotówką 173.82 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 3. 11. 1931

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71.3 kg. (121 f. w h.), 2) pszenicy 74.8 kg. (127.1 f. w h.), 3) jęczmienia a) 64 kg. do 66 kg., b) 68 kg., 4) owsa 43.55 kg. (74.1 f. w h.).

Ceny transakcyjne
Żyto 90 tonn par. Poznań 23.00
Usposobienie stałe.

Ceny orientacyjne

Pszenica	22.25 — 22.75
Usposobienie stałe.	
Jęczmień a) 64—66 kg.	22.00 — 23.00
Jęczmień b) 68 kg.	23.50 — 24.10
Usposobienie stałe.	
Jęczmień brzołowy	26.50 — 27.50
Usposobienie stałe.	
Owies	22.50 — 23.00
Usposobienie stałe.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	34.00 — 35.00
Usposobienie stałe.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	35.75 — 35.75
Usposobienie stałe.	
Otręby żytnie	15.75 — 16.50
Otręby pszenne	15.00 — 16.00
Otręby pszenne (grube)	16.00 — 17.00
Rzepak	32.00 — 33.00
Gorzycza	39.00 — 43.00
Groch Victoria	21.00 — 26.00
Groch Folgera	25.00 — 27.00
Ziemniaki jadalne	2.50 — 2.80
Ziemniaki fabr. za kilo %	0.00 — 0.16 1/2
Ogólne usposobienie stałe.	

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 60 tonn, pszenicy 15 tonn, owsa 10 tonn.

Ziemniaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 3. 11. 1931.

Spędzono: wołów 59, buhai 115, krów 271, świń 2 144, cieląt 532, owiec 228 razem 3 349 zwierząt.

(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi).

Płacono za 100 kg. żywej wagi za:

BYDŁO:

Woły:	
Pełnomięsiste wytuczzone nieoprzegane	80—90
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	62—70
Mięsiste tuczone starsze	48—56
Miernie odżywione	40—46

Buhaje:	
Wytuczzone pełnomięsiste	64—70
Tuczone mięsiste	54—60
Nietuczzone dobrze odżywione starsze	46—52
Miernie odżywione	40—44

Krowy:	
Wytuczzone pełnomięsiste	80—90
Tuczone mięsiste	66—78
Nietuczzone dobrze odżywione	46—52
Miernie odżywione	30—40

Jałowice:	
Wytuczzone pełnomięsiste	80—90
Tuczone mięsiste	66—78
Nietuczzone dobrze odżywione	48—60
Miernie odżywione	40—46

Młodzież:	
Dobrze odżywione	44—50
Miernie odżywione	38—44

Cielęta:	
Najprzedniejsze cielęta wytuczzone	92—100
Tuczone cielęta	80—90
Dobrze odżywione	70—78
Miernie odżywione	60—68

OWCE:

Wytuczzone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy	80—92
Tuczone starsze skopy i maciorci	60—70
Dobrze odżywione	40—56

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	112—118
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	102—110
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	92—100
Mięsiste świnie ponad 80 kg żywej wagi	82—90
Maciory i późne katastry	90—104
Świnie bekonowe	82—90

Przebieg targu bardzo spokojny. U waga: świnie bekonowe loco stacja załadowania 80—84 zł za 100 kg.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 3. 11. 1931

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany. Jakkolwiek transakcje były nieco żywsze nie doszło w większości do notowania.

Z pap. procent. płacono za 5% poz. konwers. 40% przy braku materiału zaś 8% listy zast. Zach. Pol. T-wa Kredyt. handlowano po 88% w transakcjach. Z

pap. lokacyjnych P. Z. K. robiono mniej-szą transakcję 8% listami dolarowymi (staremi) po 76% bez notowania zaś w transakcjach notowano 4% listy zast. konwert. po 28% oraz 6% listy żytnie po 13.30

W akcjach bankowych wzgl. przemysłowych robiono kilka transakcji bez kwalifikacji do notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papieru procentowe:

(Kurs w procentach nominalu):
5% Pożyczka konwersyjna 40 1/2% P.
8% listy zastawne Zach. Pol. T-wa Kredyt. Miejsk. w Poznaniu 88—% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred. 28.—% +
(Kurs w złotych za 1 akcję)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 13.30 +
Tendencja bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 3. 11. 1931.
Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8.86 1/2; sp.: 8.88 1/2;
kup.: 8.84 1/2.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124.28	124.59	123.97
Gdańsk	174.50	174.93	174.07
Holandja	359.40	360.30	358.50
Nowy Jork			
kabel	8,923	8,943	8,903
London	32.70	32.78	32.62
Paryż	35.13	35.12	34.94
Praga	26.0	26.46	26.34
Szwajcaria	174.05	174.48	173.62
Berlin	211.50		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. inwest.	76.50	76.75
4% poz. inw. szt. ser.		82.00
3% poz. bud.	31.00	32.00
5% poz. konw.		41.00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0.00—110.00
W. T. Węgla	0.00—18.00
Pocisk	0.00—1.06

Tendencja przeważnie utrzymana.

Komentarz.

Dla listów zast. i papierów proc. tendencja niejednolita, dla akcji przeważnie utrzymana. Bank Polski, W. T. K. Węgla utrzymują Pocisk po dawnym czasie znów notowany po kursie utrzymanym

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.
Berlin, dnia 3. 11. 1931.

Pszenica march. 75—76 kg.	227.00—230.00
Tendencja mocna.	
Porosłe i słabe ziarno w wyjątkach dopuszczalne.	

Pastewna pszenica march. 70—71 kg.	212.00—214.00
Tendencja mocna.	

Jara pszenica march. 78 do 79 kg.	229.00—232.00
Tendencja mocna.	

Żyto march. 72—73 kg.	198.00—200.00
Tendencja mocna.	

Jęczmień	175.00—178.00
Tendencja stała.	

Jęczmień pastewny i przemysłowy	170.00—175.00
Tendencja bardzo mocna.	

Owies march.	151.50—157.50
Tendencja bardzo mocna.	

Mąka pszenna	28.50—33.00
Tendencja mocna.	

Mąka żytnia 70%	28.00—30.00
Tendencja mocna.	

Najlepsze marki ponad notowania.

Ospa pszenna	10.50—11.00
Tendencja mocniejsza.	

Ospa żytnia	10.25—10.75
Tendencja mocniejsza.	

Groch Victoria	23.00—29.00
Groch drobny jadalny	25.00—28.00
Peluszka	17.00—19.00
Bób	18.50—18.00
Wyka	17.00—20.00
Łubin niebieski	11.00—12.50
Łubin żółty	13.00—15.00
Seradela nowa	25.00—31.00
Makuchy lniane	13.80—14.00

Makuchy arachid. 50% loco Hamburg	0.00—12.90
Mączka arachid. 50% loco Hamburg	0.00—12.90
Wyfłoki suche paryt. Berlin	6.20—6.30
Śrót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—11.80
Śrót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—11.20
Słoma żytnia pras. drut.	0.75—0.95
Słoma pszenna pras. drut.	0.65—0.70
Słoma owsiana pras. drut.	0.60—0.75
Słoma jęczmienna drut.	0.65—0.90
Słoma żytnia dl. wiąz.	0.50—0.70
Słoma pszenna pras. sznur.	0.45—0.60
Sieczka	1.25—1.45

Tendencja utrzymana.

Siano handlowe	1.30—1.60
Siano dobre i pok.	1.80—2.00
Lucerna luźna	2.40—2.70
Tymoteusz luźny	2.35—2.65
Siano koniczynowe luźne	2.25—2.55

Tendencja spokojna.

Ogólna tendencja mocna.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 3. 11. 1931.

Wyplaty na Warszawę	47.25—47.45
Noty wielkie	47.15—47.55

Wyrok śmierci wykonano

Toruń, 3. 11. (Tel. wł.) Dzisiaj rano o godz. 6 został wykonany wyrok kary śmierci na dwóch bandytach, skazanych przez sąd doraźny w dniu wczorajszym, o czym donosiliśmy w wydaniu porannym. P. Prezydent Rzeczypospolitej nie skorzystał z prawa łaski. Skazani Klamczyński i Schülke straceni zostali przez powieszenie na dziedzińcu więzienia toruńskiego.

Aktowi temu asystowali prokurator, naczelnik więzienia, lekarz więzienny i pluton policji, oprócz tego każdego skazańca wyprowadził kapłan spowiednik, który spędził z nim całą noc. Ostatniem życzeniem Schülkego było widzenie się z rodziną, jak również prosił o posiłek. Klamczyński prosił tylko o papierosy. (wd)

Kłeska socjalistów przy wyborach municypalnych w Anglii

London, 3. 11. (T. wł.) Wczoraj odbywały się w Anglii wybory do rad gminnych.

Według doniesień dotychczasowych konserwatyści zyskali w całym okręgu londyńskim ogółem 562 mandaty, Partja Pracy 205, różni 10. Konserwatyści zyskali więc 85 mandatów, Partja Pracy straciła 92. Z miejscowości prowia-

Odpowiedź p. ministrowi rolnictwa

Przemówienie posła M. Fijałkowskiego na komisji rolnej 30-go z. m.

Dziś, w trzecim roku szalejącego kryzysu, jesteśmy wciąż państwem najniższych cen zboża w Europie (mam na myśli oczywiście rynki chronione) i jedynym bodaj państwem rolniczym, w którym wszystkie kardynalne posunięcia w polityce rolnej zostały poczynione z obrzykiem opóźnieniem i w zakresie niewystarczającym. Gdy trzeba szybkiego przewidywania i natychmiastowej decyzji w wyborze środków, ministerjum rolnictwa zamiast sprawować rządu, wciąż tylko do rządu się zwraca. O kierunku polityki gospodarczej w państwie rozstrzygają kartele węgla, nafty, doraźny interes różnych bardzo wpływowych grup, socjaliści z Bebe, a rolnictwo jest stale pomijane.

Dlatego mamy dziś takie wymowne fakty, jak nowela do ustawy o obrocie cukrem, robiona poza plecami p. ministra rolnictwa, gdzie interesy plantatorskie są narażone na szwank, a przecież cukrownictwo tylko w organicznej łączności z rolnictwem nabiera gospodarczej racji stanu. Dlatego my dziś nie jesteśmy w stanie posunąć ani kroku naprzód sprawy napędu spirytusowego, bo choć tego wymaga interes rolnictwa i państwa, to jednak grupa nacierzy, reprezentująca obcy kapitał, nie dopuszcza do mieszanek spirytusowych i mogą djabli porwać rolnictwo, byle kilkunastu dyrektorów i członków rad nadzorczych miało wysokie pensje. A czyż takich samych rzeczy nie możnaby zacytować, mówiąc o łuszczarni ryżu i olejarni w Gdyni. Wszędzie przemysł niejednokrotnie oparty na zagranicznym kapitale, obcym surowcu, wytwarzający nieraz zgonną dla rolnictwa konkurencję, ma większe szanse rozstrzygnięcia o gospodarczej linii rozwojowej Polski, niż ci, którzy reprezentują za dziada polski kapitał, polską ziemię i stanowią 70 proc. ludności w kraju.

Jak wygląda w praktyce ostatni program, ustalony na konferencji czerwcowej w ministerjum roln. w 1931 r.? Powiedzieliśmy, że „Uznając konieczność porozumienia się głównych wierzycieli rolnictwa, zarówno dla celów przygotowania konwersji, jak i stworzenia zasad wspólnej polityki kredytowej oraz ewentualnego scalenia zadłużeń poszczególnych rolników, konferencja uchwała zorganizować w tej mierze: a) stałe porozumienie banków państwowych i prywatnych, instytucji spółdzielczych kredytowych i handlowych oraz właściwych organizacji rolniczych”.

Konia temu z rędem, kto stwierdzi w tem wszystkim, co si ęteraz na wsi dzieje, jakie jest „porozumienie głównych wierzycieli rolnictwa dla celów przygotowania konwersji”. Jest porozumienie, ale dla zdjęcia z rolników ostatniej skóry.

To też przy minimalnej tegorocznej nadwyżce musiano forsować wywóz i nie zdołano oderwać się od ceny światowej.

Jak urzeczywistniono postulat o kredytach zastawowych? Było wyraźnie powiedziane, że: „koniecznym jest rozpoczęcie akcji udzielania tego kredytu z chwilą rozpoczęcia żniw, t. j. już w lipcu”. Akcję w samej rzeczy rozpoczęli od lipca, ale polegała ona głównie na przyjmowaniu lub odrzucaniu podań, odrzucaniu nieraz zupełnie nieumotywowanym. Przesiewano podania przez potrójne sito, aż nareszcie pierwsza tranza pieniędzy przychodzi już ze znacznym opóźnieniem, a 2-giej i 3-ciej nie można się było doczekać, co zmusiło do niepotrzebnego rzucenia na rynek wielkich ilości zboża przez tych rolników, którym właśnie zastaw przyznano. Spowodowało to gwałtowny spadek cen na rynku wewnętrznym.

Po roku licznych rozpraw i konferencji zamiast konwersji mamy żądanie spłat, a przecie trzeba raz rzecz nazwać po imieniu, bez konwersji krótkoterminowych zobowiązań rolnictwa już się nie uratuje. Postulat ów, postawiony przez p. ministra przed dwoma laty, zaraz po objęciu przezeń urzędowania, pozostał w sferze pobożnych życzeń, a tymczasem mają robotę tylko komornicy i sekwestratorzy. Nie dość, że się dziś ściga w przyspieszonym tempie to, co się należy, ale poczyniono poważne przygotowania do ściągania tego, co się jeszcze w tej chwili nie należy.

P. minister zaraz po objęciu urzędowania oświadczył nam na tem miejscu, że sprawa zaległości podatkowych powinna być w ten czy inny sposób uregulowana. Jak to wygląda w praktyce? Rozłożono w zeszłym roku zaległe podatki na raty, których płatność zbiega

się dziś właśnie z płatnością większości rolniczych zobowiązań. Trzeba płacić podatki zaległe, które były odroczone i jednocześnie nowe. Urzędy skarbowe wprost licytują się wzajemnie w energii i bezwzględności, a skutek widoczny: nowe zaległości, podaż zboża do reszty rujnująca rynek wewnętrzny. Nadmiar tego wypada płacić jeszcze dodatek do podatku dochodowego, czyli t. zw. podatek kryzysowy. Jak p. minister wobec wzrastających wciąż zaległości podatkowych wyobraża sobie wypłacenie przez rolnictwo owego dodatku?

W dziedzinie podatkowej, podobnie jak w kredytowej, stwierdzić należy brak ogólnego planu.

Gdyby przynajmniej w dziedzinie zbożowej zrobiono wszystko, aby choć trochę podnieść cenę zboża. Na konferencji czerwcowej wyraźnie powiedziano, że zwrot ceł od pszenicy należy podnieść z 6 zł do 12 zł. Pociągnęłoby to bardzo niewielkie świadczenia ze skarbu przy stosunkowym mniejszym wywozie tegorocznym, a przyczyniłoby się do powiększenia ceny pszenicy o 6 zł na rynku wewnętrznym, co pociągnęłoby za sobą powiększenie wypłacalności rolnictwa i wobec skarbu i wobec wierzycieli. Odpowiedzią milczenie, a nawet pogłoski o zniesieniu premji. Zatem we wszystkich najważniejszych dziedzinach: podatkowej, kredytowej i zbożowej nie urzeczywistniono zasadniczych wskazań konferencji czerwcowej w ministerjum rolnictwa, zadawalając się półśrodkami lub zgola biernością.

W zeszłorocznym przemówieniu swem p. minister oświadczył nam, że mamy być mocni, to wtedy i minister będzie mocniejszy, mówiąc to p. minister miał na myśli organizacje rolnicze. Kto jednak przyczynił się do osłabienia organizacji rolniczej, jeśli nie obecny system, który w pierwszym rzędzie miał na celu zdeorganizowanie społeczeństwa, rozbięcie wszystkich organizacji, jakie dotąd istniały i stworzenie na ich miejsce bezduśnych zespołów, pozbawionych niezależności ruchu i niezależności sądu. Przecie wy pracowaliśmy, by powalić instytucję, która miała najpiękniejszą kartę w historii polskiego rolnictwa, jeszcze z przed wskrzeszenia niepodległości, z czasów gdy organizacje społeczne musiały zastępować w Polsce jej państwowość i ogniskowały najdzielniejsze i najbardziej twórcze żywioły narodowe. Mam na myśli Centralne Towarzystwo Rolnicze. Przecie w dzisiejszych organizacjach społeczno-rolniczych i od góry i od dołu niema ludzi, którzyby szczerze mówili to, co myślą.

Najdzielniejsi pracownicy zostali usunięci poza nawias nie dla innych, a tylko dla politycznych względów. Praca w zunifikowanych okręgowych towarzystwach rolniczych polega głównie na ciągłych uzgodnieniach personalnych pod kątem właśnie politycznym, a robota rolnicza stoi właściwie w miejscu i żywioł społeczny jest stale wypierany przez z góry narzucany personel urzędniczy ściśle podporządkowany czynnikiem rządowym. Czyż w takich warunkach pan minister może szukać oparcia w organizacjach rolniczych?

Jeśli mówili, że trzeba w Polsce zmienić ustawę o spółdzielczości dla dalszego jej rozwoju, że nie wolno jest hipotekować podatku majątkowego, że należało podnieść premję wywozową od zbóż, że należy podnieść cla przywozowe od ryżu nieulepszzonego i kukurydzy, że należy polityczną celą i wywozową oprzeć na ustawodawstwie, a nie tylko na pełnomocnictwach dla rządu, że należy rozłożyć zaległości podatkowe na lat pięć, że należy uznać konwersję krótkoterminowych zobowiązań w rolnictwie za jedno z najpilniejszych zagadnień państwowych, że należy kryzys rolny traktować jako zagadnienie centralne w walce z ogólnym kryzysem, że należy znależować ustawę o kasach chorych, która jest dla rolnictwa szkodliwa — to wszystko to nie są „koncepty”, ale uwagi pozytywne, które nie roszczą sobie pretensji do wielkich koncepcji, ale stanowić mogą pozytywny materiał orientacyjny dla ministerjum rolnictwa.

Mam wrażenie, że p. minister większość moich uwag najzupełniej podziela, tylko niestety nie podziela ich p. ministra koledy w rządzie i dlatego wszystkie najlepsze chęci i wszelkie najpiękniejsze programy p. ministra pozostają najczęściej tylko na papierze

+ 35° C w lecie i - 20° C w zimie — to ogromna różnica w temperaturze! Zrozumiałem więc jest, że na ogół nie można stosować zimą tej samej marki Mobiloil co latem. Warunki pracy samochodu różnią się wielce. Należy więc w porę zmienić olej na okres zimowy. Nasza Tabela Polecająca Mobiloil wskazuje dla każdego pojazdu mechanicznego najbardziej odpowiednią markę

Mobiloil

REJESTROWANA MARKA OCHRONNA

VACUUM OIL COMPANY S. A.
CZECHOWICE-WARSZAWA

Reorganizacja ministerstwa reform rol.

Komisja reform rolnych obradowała nad projektem „ustawy w sprawie zmian w ustawie o zakresie działania ministerstwa reform rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich”. Na posiedzeniu był obecny min. Kozłowski.

Projekt ustawy zmierza do tego, żeby poddać wojewodom okręgowe urzędy ziemskie, które dotąd były samodzielne na terenie swojego działania i podlegały bezpośrednio ministrowi reform rolnych. Prezesi okręgowych urzędów ziemskich podlegaliby wojewodom, którzy byłiby przewodniczącymi okręgowych komisji ziemskich; dotychczasowi prezesi okręgowych urzędów ziemskich byłiby zastępcami wojewodów i mieliby powierzone sobie te sprawy, których nie „zastrzeże” sobie wojewoda. Na podstawie tej ustawy wszyscy funkcjonariusze powiatowych i okręgowych urzędów ziemskich do 8-go stopnia włącznie będą mianowani, przenoszeni i zwalniani przez wojewodów. Wskazuje to, że projektodawcy omawianej ustawy mieli na celu poddanie pod wpływ czynnika politycznych działania urzędów ziemskich i wywieranie tą drogą nacisku na osoby zainteresowane.

Pierwszy w dyskusji ogólnej po referacie zabrał głos pos. Kaweckie

(Klub Narodowy) i podniósł: 1) że władze administracyjne będą wywierały wpływ na sprawy, w których nie są kompetentne, 2) że stanowisko prezesa okręgowych urzędów ziemskich będzie obniżone, 3) że osobista odpowiedzialność będzie podzielona między wojewodę a prezesa okręgowego U. Z., określenie kompetencji którego zostało pozostawione swobodnemu uznaniu wojewody; 4) że w wyniku dwoistości kierownictwa O. U. Z. ucierpią interesanci — i w rezultacie zgłosił wniosek o przejściu do porządku dziennego nad projektem rządowym.

Stanowisko pos. Kaweckiego poparł p. Staniszkis (Kl. Nar.), podnosząc usterki ustawy, która widocznie została przygotowana pośpiesznie, gdyż referent wniósł do niej szereg poprawek, a oprócz tego wskazał, że chcąc wprowadzić zasadnicze zmiany w funkcjonowaniu ministerstwa reform rolnych, rząd powinien przedstawić projekt zespolenia ministerstw reform rolnych i rolnictwa w jedno ministerstwo.

Wniosek pos. Kaweckiego, poparty przez lewicę, został odrzucony przez klub B. B.

Przystąpiono do szczegółowej dyskusji, w której okazało się, że redakcja niektórych artykułów wzbudziła po przemówieniach pos. Staniszkisa wątpliwości nawet w szeregach B. B., wskutek czego ustawę przyjęto głosami B. B. tylko w drugim czytaniu.

Pos. Kaweckie domagał się wykonania uchwały komisji reform rolnych co do przedstawienia przez ministra ref. roln. całokształtu prac ministerstwa w zakresie pomocy dla osadnictwa i opieki nad niem. Sprawa ma być postawiona na jednym z najbliższych posiedzeń.

NIECH NIKOGO NIE ZBRAKNIE — W KARNYCH SZEREGACH O. W. P.!

Ratujcie nasze dzieci!

Ten jednogłośnie apel do wszystkich matek został wysłuchany. Nie będzie już dzieci chorych na krzywicę, słabość i rozmięczenie kości, niezbyt, oskrzeli, gruźlicę i ogólny niedorozwój. Jedynym najskuteczniejszym środkiem leczniczym przeciwko powyższym niedomaganiom dziecięcym, jest **Emulsja tranowa „Erbe”**. Pełnowartościowy ten środek odżywczy, jest przetworem zawierającym najczystszy tran, witaminy sole wapniowe i fosforowe a przytem nadzwyczaj smaczny i chętnie przez dzieci przyjmowany.
Dr. L. K.
Pw 7 998-39,200

WSZELKIE OPERACJE CHIRURGICZNO - KOSMETYCZNE

Usuwanie zmarszczek i fałd, woreczków pod oczami, wiotkich policzków, podbródków, zniekształceń oczu i ust; naprawianie kształtu nosa i uszu; modelowanie ramion i kończyn dolnych; plastyka piersi; odtłuszczanie brzucha, bioder, nóg; leczenie żyłaków i t. p. Pw 8 403-62,348

Kierownictwo Lecznicy objął chirurg-kosmetyk, mający 17 lat praktyki chirurgicznej oraz kilka lat specjalizacji w chirurgii kosmetycznej w Paryżu.

Pokoje na stały pobyt z utrzymaniem i opieką lekarską. — Godziny przyjęć: codziennie 11—13 oraz 16—18 (oprócz sobót, niedziel i świąt).

Papierowa wojna

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Gdańsk, 1 listopada.

Ostatnia decyzja hr Graviny w sprawie skargi senatu gdańskiego na rzekomą konkurencję Gdyni ujęta została po stronie polskiej jako rozbijanie otwartych drzwi. Port gdański jest wykorzystywany przez Polskę w szeroki sposób; dowodzą tego niezbita cyfry statystyki. Gdy przez Gdynię kieroje się okruchy cennych ładunków, to przez Gdańsk idzie przeważająca większość towarów wartościowych, dających poważny zysk tak kupcom, jak spedytorom i maklerom. W Gdańsku jest nadzwyczajna różnorodność, a w Gdyni stała jednostajność: w eksporcie węgiel, a w imporcie stare żelazo, lorn.

Gdańszczanie, zanosząc skargi do Ligi Narodów, twierdzą, że walczą o swoją zagrożoną egzystencję gospodarczą. Obecnie, po decyzji komisarzy Ligi Narodów, który nie powiedział nic nowego i nic takiego, czego Polska dotychczas sama z własnej woli i we własnym interesie nie czyniła, gdańszczanie przechwalają się zwycięstwem i pełni dumy przygotowują się już do negocjacji z Polską, które opisowo hr. Gravina uznał za wskazane w swoim orzeczeniu.

Polska ma z Gdańskiem litanję przeróżnych sporów, które w licznych wypadkach, z powodu naszej tolerancji, z błahostek zamieniły się w poważne afery. Spory te, rozdmuchiwane przez Gdańsk i Niemcy do rozmiarów zatargów europejskich, zaprzatają ustawicznie Genewę i Hagę. Polska opinia publiczna dowiaduje się raz po raz o jakiejś nowej decyzji, o nowym orzeczeniu, nowym sprawozdaniu i t. d.

Polska, wyzwana i stale wyzywana przez Gdańsk, prowadzi z nim papierową wojnę. Sztab urzędników sporządza koncepcje i czystopisy przydługich memoriałów, jeździ się, konferuje, pisze i szyfruje w nieskończoność. W cztery oczy niejednego z dyplomatów i polityków tego papierowego pokroju przynajmniej bezcelowość tego rodzaju poczyniła, ale w ciągu lat ustawiczne pisanie i deliberowanie weszło zdaje się w krew.

Po stronie Gdańska nie brak również papierowej pracy przeróżnych „geheimratów”, ale stwierdzić trzeba, że u nich jest aktywność i duch ofensywy, którego przedstawiciele Polski nie chcą okazywać. Polska w zatargach z Gdańskiem ogranicza się do obrony, chociaż słuszność jest po jej stronie, to jednak w oczach świata z powodu swojej biernej taktyki, stanowisko jej mało kogo przekonywa.

Klasycznym przykładem może być sprawa przymusowych wysiedleń niemieckich wzajemnie obywateli i stanowisko sądów polskich i gdańskich.

Ostatnio gdańszczanie wydalili polskiego nauczyciela. W dwie doby później Polska wydalila z Torunia trzech obywateli gdańskich. Nie dość na tem, że Gdańsk uderzył pierwszy, my, przez usta organu prasowego wojewody pomorskiego zapewnialiśmy, że wydalenie gdańszczan z Torunia nie było w żadnym związku przyczynowym z wydalaniem polskiego nauczyciela. O szkodliwej działalności tej gdańskiej trójki polskie władze administracyjne wiedziały już przedtem, więc po co zwlekano?

Sądownictwo gdańskie jest polskiej opinii publicznej znane dostatecznie.

W tych dniach wieniec powiększył się o nowy listek. Były uczeń szkoły handlu morskiego w Gdyni, Stefan Wochna, otrzymał 14 miesięcy więzienia za udział w rzekomem uprowadzeniu komunisty Balsama, chociaż nic nie świadczyło przeciw niemu i nawet główny sprawca, a później informator policji gdańskiej, Radziejewski, zeznał i udowodnił, że Wochna nie był w aferę zupełnie zamieszany. Gdy Wochna, podając swój życiorys, powiedział, że uczęszczał przez rok do Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie, „zaprzysiężony” tłumacz sądu gdańskiego przetłumaczył nazwę uczelni na „Schule für politische Angelegenheiten”. Objasnienie to dało prokuratorowi materiał do twierdzenia, że „polityczny charakter uprowadzenia Balsama objaśnia dostatecznie nauka, którą Wochna pobierał w szkole szpiegowskiej” (Schule für politische Angelegenheiten).

Natomiast po stronie polskiej sądy dla gdańszczan i Niemców pełne kurtuazji. Gdy w roku ubiegłym pewien butny Niemiec nasypał popiołu z cygara do puszki, w której zbierano datki na kościół w Helu i przy świadkach wyraził się obraźliwie o Polsce i religij katolickiej, sędzia w Pucku zwołał go w przeciągu 48 godzin za kaucją 100 złotych (!). Sąd w Wejherowie uwolnił przed miesiącem sześciu Niemców, którzy przy wyborach do Sejmu kupowali jawnie głosy na listę niemiecką i głośno mówili o powrocie Pomorza do Niemiec. Po stronie polskiej nadzwyczajna pobłażliwość, a po stronie gdańskiej surowy wymiar kary i świadoma stronniczość.

Powtarzać należy wciąż, że ze strony Polski konieczna jest w stosunkach z Gdańskiem aktywność i większa męskość. Wiemy wszyscy, że Niemcy lekceważą sobie łagodność i nawet dobre formy uważają za oznakę słabości. Tego, kto walczy pałką, pokonać najłatwiej również pałką, ale grubszą.

Gdańszczanie nie kryją się wcale z tem, że Gdańsk spełnia obecnie misję walki politycznej z Polską dla dobra całych Niemiec. Ostatnio odbyła się w Berlinie impreza artystów gdańskich, na której były senator doktor Strunk, pełniący w swoim czasie funkcje gdańskiego ministra oświaty, powiedział m. in.: „Osadnictwo na wschodzie Niemiec pomogłoby również Gdańskowi. Gdańsk jest frontem, a niemiecka granica wschodnia linją etapów... Gdańskim hymnem jest jeszcze dzisiaj pieśń „Deutschland, Deutschland über alles!” i na wieki obowiązują Gdańsk słowa, wyryte na pomniku plebiscytowym w Malborku: „Ta ziemia pozostanie niemiecka!”

My z naszej strony powinniśmy również jasno postawić sprawę.

Gdańsk i port gdański ma służyć Polsce, nie odwrotnie. Gdańsk ma być narzędziem gospodarzem w naszym ręku, a nie bronią, którą Niemcy kierują przeciwko nam. Gdańsk i Gdynia są portami Polski i w równej mierze Polsce potrzebne.

Te trzy tezy, gdyby były przez nas zawsze jasno i bez ogródek stawiane, i gdyby nad urzędystwami tych też pracowano bez oglądania się na nic, to stosunki polsko-gdańskie byłyby dzisiaj z pewnością mniej skomplikowane i dla nas znacznie miłsze.

F. o. b.

komendant policji, Czaplński został zwolniony od przysięgi. Mówi on:

— Od 1928 r. jestem już w służbie nieczynnej i nie wiem na jaką okoliczność mam zeznawać.

Na pytanie czy bywał na wiecach, świadek odpowiada, że był na dwóch wiecach posła Witos, ale co na nich było, nie pamięta. Na pytanie o wrażenia osobiste, odpowiada:

— Było cośkolwiek przeciwko rządowi.

W dalszym ciągu mówi, że Witos twierdził, że gen. Zagórski był przywieziony z Antokolu do Warszawy i tutaj znikł. Świadek kończy zeznanie, mówiąc:

— Więcej nic nie mam do powiedzenia, panie radco.

Następny świadek, przodownik policji w Łęczycach, Projnacki, mówi:

— 14 kwietnia 1929 w Wielopolu był poseł Witos, który mówił, że starostwo gnębi chłopów, że dla chłopów pieniędzy niema, bo pieniądze poszły na wybory.

Przewodniczący zapytuje, czy wyrażał się ujemnie o ministrach. Świadek nie pamięta, przypomina sobie natomiast, że poseł Witos powiedział: „Kto wjeżdża na armacie, ten może wyjechać na katafalku”.

Mec. Urbanowicz zapytuje, czy mówiąc o trwonieniu pieniędzy poseł Witos nie miał na myśli tego, że marszałek Piłsudski postawił ten zarzut dawnym ministrom i że zarzut ten nie został udowodniony.

Świadek nie pamięta.

Lapidarny świadek

Następny świadek, Franciszek Dubiel z Ryglis mówi:

— Jąbym prosił wysokiego trybunału o odczytanie mojego zeznania, bo już niewiele pamiętam.

Przewodniczący pyta: — A co pan pamięta?

— Że, poseł Witos mówił, że Czechowicz wydał pieniądze, a jak Sejm miał to badać, to został rozwiązany.

O wiecu w Dąbrowie

Świadek Józef Michalski, przodownik policji z Dąbrowy zeznaje:

— 2 czerwca 1929 r. odbył się wiec, na którym przemawiał poseł Witos, poruszane były sprawy polityczne. Mówił o budżecie, a potem, że konstytucja projektowana przez B. B. byłaby krzywdząca, dalej, że w czasie wyborów była agitacja ze strony rządu mówił też o pożyczce amerykańskiej, że rząd nie dostał wszystkich pieniędzy, bo musiał zapłacić zgóry procenty i „porekawicze”, a resztę rozkradli.

Przewodniczący zapytuje kto.

— Tego nie mówię.

— Dalej poseł Witos powiedział: „Pamiętajcie, żebyście nie siedzieli spokojnie i nie siedzieli obojętni”. Na innych wiecach poseł Witos nie występował przeciw rządowi.

Prok. Rauze: — Czy nie mówił, że nie trzeba być biernym na wypadek rozruchów, ale gdzie?

Świadek: — W Sejmie. Chodziło chyba o walki partyjne.

Na żądanie prokuratora odczytuje sąd ustęp zeznania, z którego wynika, że chodziło raczej o awantury uliczne.

Adwokat Szurlej: — Pan powiedział, że resztę rozkradli, a w zeznaniu, że trochę rozkradli, więc czy resztę, czy trochę?

Świadek: — Trochę.

Adwokat Szurlej: — Czy pan to wszystko mówił z pamięci, czy przed rozprawą odświeżył pan sobie wspomnienia?

Świadek: — Odświeżyłem z doświadczeń.

Adwokat Szurlej: — Czy nastrój był podniecony na tych wiecach?

Świadek: — Tak.

Adwokat: — A pan był podniecony?

Świadek: — Ja? Ja miałem iść na Warszawę?

Adwokat: — Ależ Broń Boże, chodzi o to, czy pan był zdenerwowany?

Świadek: — Nie.

O wyborach i Piłsudskim

Stefan Wałaszek, posterunkowy, zeznaje, iż poseł Witos mówił, że Czechowicz prowadzi wybory z pieniędzy podatkowych i że szabla Piłsudskiego jest bardzo ostra, ale niebardzo mądra i że chłopci płacą podatki, ale nie mają kontroli, na co te podatki idą. Powiedział też poseł Witos do chłopów, że jak się zbierzemy pod starostwem, to pokażemy swą siłę i ci ludzie, którzy są przy władzy, będą musieli się z nami liczyć, że możemy ich siłą zepchnąć.

Adwokat Szurlej prosi o ustalenie zeznań świadka w śledztwie, który mówił: „możemy ich zepchnąć”, ale nie użył słowa „siła”.

Jan Cieślak, były naczelnik gminy Brzozowej, nie słyszał przemówień podburzających Witos.

Świadek Bauch, przodownik i świadek Piechociński, też przodownik, nic nowego nie wnoszą do sprawy, zarówno jak i posterunkowy Leon Pawłowski.

Karol Kremer, starszy przodownik, lat 47, stwierdza, iż w czasie rewizji w mieszkaniu dr. Putka (22 września 1930 r.), znalazł w szafie 34 odpisy uchwał kongresu krakowskiego. W toku zeznań świadka, naskutek pytań obrony, okazuje się, że protokół sporządzono w 2 egzemplarzach, ale nie były one jednobrzmiące. Jeden protokół od drugiego różnił się tem, że dopisano w nim ustęp o znalezieniu 34 odezów. Jak twierdzi świadek — to „uzupełnienie” protokołu (i tylko jednego egzemplarza) nastąpiło w kilka godzin, po sporządzeniu już protokołu w 2 jednobrzmiących egzemplarzach.

Zeznawał następnie zastępca naczelnika woj. wydziału bezp. w Krakowie Wolaniecki. Streszczenie jego zeznań podaliśmy już w dzisiejszym numerze porannym.

Polski eksport zamorski rozwija się mimo spadku funta

Gdynia, 3. 11. (Tel. wł.). Statystyka obrotu towarowego w porcie gdańskim za ubiegły miesiąc wykazuje, mimo utrudnionych możliwości zbytu, spowodowanych spadkiem funta, dalszą, poważną zwykłą wywozu.

Węgiel wywieziono w październiku 454.2 tys. ton (razem z bunkrem) wobec 405.2 tys. ton we wrześniu. Węgiel polski wytrzymuje konkurencję z tanim obecnie węglem angielskim tak w Skandynawji, jak i krajach bałtyckich, chociaż trzeba stwierdzić, że sytuacja na rynkach zbytu jest nader ciężka. Nadwyżka w miesiącu październiku tłumaczy się strajkiem robotników portowych w Gdańsku.

W dziedzinie eksportu produktów spożywczych do Anglii w tym miesiącu październiku w porównaniu z miesiącem ubiegłym wynosi 25 — 30

proc. Bekonów wywieziono 5,496.2 ton (wrzesień — 4,000.7), szynek 808.9 ton (614.2) i jaj 777.05 ton (593.8).

Import w miesiącu październiku spadł nieznacznie i wynosił 53.5 tys. ton wobec 58.5 tys. ton w miesiącu wrześniu. W przywozie zmniejszył się złom (36.5 tys. ton wobec 43.9 tys. ton we wrześniu) i wzrosły transporty rudy żelaznej (z 2.8 na 5.6 tys. ton).

Ogólny obrót towarowy portu gdańskiego za dziesięć miesięcy roku bieżącego wynosi 4,314,623.5 ton, z czego na eksport przypada 3,803,542.8, a na import 511,083.7 t. Całoroczny obrót portu gdańskiego oblicza się na około 5 i pół milionów ton. Będzie to o prawie dwa miliony ton więcej, aniżeli w roku 1930.

S. B.

Szczegóły siódmego dnia procesu brzeskiego

Zeznania świadków oskarżenia

W siódmym dniu procesu — jak już donosiliśmy — w dalszym ciągu przesłuchiwani byli świadkowie oskarżenia. Są to przeważnie policjanci oraz agenci śledczy, przybyli z prowincji. Najciekawsze postacie zalegają tłumnie salę przyległą do sali rozpraw. Mają jakieś kartki, które odczytują po kątach. Gdy zainteresowali się tem przedstawiciele obrony, kartki znikły jakby na komendę. obrońcy obawiają się, iż świadkowie mają dla „przypomnienia” odpisy zeznań złożonych u sędziego śledczego, co według przepisów prawa jest zakazane i obniża w wysokim stopniu wartość takich przypomnianych zeznań.

„Może być gorzej...”

Pierwszy zeznaje Franciszek Ciesiek, nauczyciel. Został zaprzysiężony.

Ponieważ świadek nic nie pamięta, prosi o odczytanie swego zeznania. Przewodniczący zadaje pytanie na temat wiecu w Żolynie (woj. lwowskie).

Świadek odpowiada, że przemawiał tam poseł Witos, który twierdził, że rząd jest zły, a urzędy złodziejskie. 8 milionów złotych rząd użył na wybory, a urzędnicy popełniają nadużycia przy wyborach.

Przewodniczący: — Jakie dawał rady?

Świadek: — Zalecał organizować się pod sztandarami stronnictwa Piasta, mówił, że jest teraz źle i że może być jeszcze gorzej, a nawet może być nieszczęście.

„Było cośkolwiek...”

Następny świadek, emerytowany

Obóz Wielkiej Polski

Zebranie placówki Śródmieście,

połączone z przyjęciem nowych członków odbędzie się dziś, we wtorek, o godz. 20 w sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1.

Referat wygłosi kol. red. Fikus.

Kurs kandydatów

Przyjęcie kandydatów na członków O. W. P., połączone z nadaniem odznak organizacji odbędzie się dziś, we wtorek, 3 listopada rb., o godz. 20 w sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1. Zbiórka kandydatów o godz. 19.15 w sali.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

O centralnych halach targowych

Znamienny głos, przedstawiający ujemne strony zarządzenia naszego magistratu — Handlarze targowi niezadowoleni

Piszą nam z miasta:

Ostatnio podały pisma wiadomość o uchwałach magistratu scentralizowania targów poznańskich. Z podanych wiadomości wynika, że począwszy od 2 grudnia b. r. odbywać się będą targi w Poznaniu tylko na terenach Targów Poznańskich przy ul. m. Focha (w „Pałacu Targowym”) oraz przy pl. Sapieżyńskim. Natomiast zlikwidowane być mają targi na rynkach: jeżyckim, lazarskim i wildeckim.

Jakiego rodzaju ma to być korzyść dla publiczności? Czy ta sama co „cukier krzepi”? Czy inicjatorzy tej uchwały zdawali sobie sprawę z rzeczywistej korzyści? Jaka będzie ta korzyść dla tych n. p. bodajże najliczniejszych pań, którym zależy na każdym groszu, a mają do pielegnowania często kilkoro drobnych dzieci? Czy taka matka zabierze wszystkie swoje maleństwa a najmniejsze w wózku i „zapakuje” wszystkie do „tańszego” tramwaju i pojedzie z nimi do „Pałacu Targowego”?

Mając pod ręką targ na pobliskim rynku, mogła sobie poradzić, bo ostatecznie choć poszła na rynek z dziećmi, to w bardzo krótkim czasie wróciła do domu i maleństwa „dreptały” przy mamusi chociażby nawet w porze zimowej. Będzie to niemożliwym do pomysłenia do „Pałacu Targowego”. Poza to jaki będzie rezultat, jeśli dana gospodyni zakupi w „Pałacu” warzyw i zarobi na tem n. p. 20 gr., ale równocześnie straci na tramwaj za siebie przy zapowiedzianej niższe 40 gr. i od bagażu przynajmniej 25 gr. — nie licząc przejazdu za dzieci, które jeśli ma, będzie musiała z sobą zabierać.

Skorzystają zatem różni sklepikarze. Po droższej cenie pozbędą się swego często więcej niż wątpliwego towaru, a poza tem ewentualnie gospodyni, restauracje, pensjonaty i t. d., którzy robią codziennie większe zakupy. Natomiast szerokie masy ubogich urzędników i robotników i t. d. bardzo ucierpią na zlikwidowaniu targów na naszych przedmieściach. Szczególnie to odczują na kieszeni mieszkańcy Wildy i Jeżyc.

Uchwałę trzeba tak zreformować,

by rzeczywiście była korzyścią dla miasta i dla jego mieszkańców. W „Pałacu” nie będą się też cieszyć wielkim zbytem liczni przakupni, bowiem frekwencja kupujących będzie z całą pewnością daleko słabszą niż na poszczególnych rynkach. Obok więc osławionej reklamy „cukier krzepi” będzie musiał magistrat rozplakatować reklamę „Pałac Targowy krzepi”, a ludność z goryczą zapyta: „ale kogo?”...

W przepelnionej sali Domu Królowej Jadwigi, odbyło się zebranie członków Związku Handlarzy Targowych, któremu przewodniczyła p. Marja Gensterowa. Głównym tematem obrad była sprawa przeniesienia stoisk handlarzy rynkowych do projektowanych przez miasto centralnych hal targowych na Targach Poznańskich.

Handlarze rynkowi zajmujący się drobnym handlem uważają, że to przeniesienie zwłaszcza na okres świąteczny jest dla nich niekorzystne. Zdaniem różnych mówców, hale targowe nie są jeszcze przygotowane dla specjalnych branż, że wymienimy chociażby rzeźników, handlujących rybami, solonemi śledziami i t. p. Wyrażano dalej obawę, że przez przejście do centralnych hal targowych pewna część osób, związanych z targami straci zatrudnienie, jak chociażby t. zw. kawiarki i robotnicy zajęci przy ustawianiu stołów rzeźniczych oraz podobni przedsiębiorcy. Twierdzono ponadto, że pewne branże jak n. p. handlarze drewniakami, ubiwniem, towarami lokciowymi i koszykarze, nie znajdą pomieszczenia w nowych halach, gdyż rzekomo brak tam odpowiednich stoisk.

W tej sprawie interwenjowano już u dyrektora Targów Poznańskich p. bar. Roppa. W dniu dzisiejszym wybrana przez zebranie delegacja była u p. prezydenta Ratajskiego, któremu wręczono memoriał zawierający zastrzeżenia handlarzy targowych. Należy podkreślić, że na zebraniu podnoszono konieczność odroczenia terminu otwarcia hal targowych na czas późniejszy. (k)

i pracy sprawom społecznym, biorąc żywy udział w różnych organizacjach zawodowych, kulturalnych i oświatowych. Gdy patriotyzm porwał naszych wojaków i powstańców do walk przeciw Niemcom, śp. Zmarły objął komendę nad garnizonem i koszarami i za sprężystą w tym charakterze działalność odznaczony został orderem krzyża ofic. Polonia Restituta. Ówczesnej Radzie Ludowej i starostwu również oddawał przez czynną pracę wielkie usługi. Przez dłuższy czas pełnił obowiązki sędziego pokoju przy sądzie wrzesińskim, był długie lata skarbnikiem Centr. Tow. Rolniczego, członkiem dozoru kościelnego, jak wogóle wszędzie i chętnie poświęcał się na rzecz dobrej sprawy. To też dla uczczenia tak zasłużonego obywatela, obywatelstwo miasta i powiatu wzięło bardzo liczny udział w pogrzebie. Śp. Zmarły był rzeczywiście wzorem, jak żyć i pracować winniśmy dla naszej Ojczyzny. To też śmierci jego towarzyszył ogólnie szczery żal. N. o. w p.

Jeden z przyjaciół.

ZYCIE AKADEMICKIE

— **Ostrzeżenie.** Raz jeszcze ostrzega się społeczeństwo przed oszustami, którzy podają się za delegatów „Bratniej Pomocy” T. S. U. P., zbierają datki na jej cele. Zarząd „Bratniej Pomocy” T. S. U. P. stwierdza, że nikogo do tego nie delegował i prosi równocześnie, gdyby podobni osobnicy się pojawili o dokładne ich wylegitimowanie i oddanie w ręce policji. Zarząd „Bratniej Pomocy” Towarzystwa Studentów Uniwersytetu Poznańskiego.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Zjazd b. uczennic kursu nauczycielskiego p. prof. Zofji Swinarskiej w latach 1919-20.** W styczniu r. 1932 zamierza się urządzić zjazd koleżeńcki b. uczennic różnego kursu. W tym celu uprasza komitet o zgłoszenie się koleżanek i podanie adresów do 1 grudnia br. na ręce p. Marji Raabówny — Poznań, Piekary 4.

— **Polski Związek Zawod. Buchalterów-Rzeźniczników, Buchalterów** odbędzie 5 bm. o godzinie 19.30 w salce nr. 15 (Dom Rzemieślniczy) pierwszy wieczór dyskusyjny pod przewodnictwem wiceprezesa p. J. Machonia. Zaznaczamy przytem, że na wieczorach dyskusyjnych omawiane będą wszelkie sprawy czysto zawodowe, które przyniosą ogromne korzyści fachowe wszystkim uczęszczającym człon-

kom. Wejście na wieczór dyskusyjny z ul. Wały Zygmunta Augusta.

— **Sodalicia Pań Koniecznych w Poznaniu.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, 4 bm. o godz. 19.30 na sali sodalicyjnej. Nabożeństwo miesięczne w niedzielę, 8 bm. o godz. 7.45 rano w kaplicy sodalicyjnej ks. ks. Jezuitów, ul. Dominikańska 8, I ptr.

— **Druga Sodalicia Pań Miejskich w Poznaniu** pod wezwaniem Królowej Korony Polskiej. Zebranie miesięczne w czwartek, dnia 5 bm. o godz. 16.30 w sali wykładowej W. S. H. przy Al. Marcinkowskiego 24, podwórze, prawo I. Referat ks. dr. Nowickiego o organizacji Kurji rzymskiej. Nabożeństwo sodalicyjne i spowiedź św. odwołuje się ze względu na bliską misję. Na porządku obrad liczne ważne sprawy. O udział członków i gości prosi Zarząd.

ZYCIE SOKOLE

— **„Sokół” Śródmieście.** Zebranie plenarne i wykład p. t. „Rusini a Polska”, który wygłosi druh Jan Koch, odbędzie się w środę, 4 bm. o godz. 20.15 w salce przy ul. św. Marcina 65.

— **„Sokół” św. Łazarz.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, 4 bm. o godz. 20 w lokalu Zjedn. Kolej. Polskich, ulica Spokojna 24.

— **Tow. Gimn. „Sokół” Poznań-Rataje** — gniazdo żeńskie. Zebranie plenarne odbędzie się w środę, dnia 4 bm. o godzinie 18.30 w sokolnii.

— **Tow. Gimn. „Sokół” Poznań-Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, dnia 4 bm. o godz. 20 u drh. Zawadzki. — Przybycie wszystkich członków konieczne.

WIECZORY, KONCERTY

— **Na V. koncercie symfonicznym,** który odbędzie się w niedzielę, dnia 8 b. m. wieczorem o godz. 8 w Teatrze Wielkim, wystąpi jako solistka laureatka konserwatorium muzycznego w Brukseli, p. Zofja Adamska, znana wiolonczelistka. — Koncertem dyrygować będzie p. Zygmunt Latośzewski. Program składa się z następujących utworów: Mozart — Symfonia C-Dur (Jupiter), Saint-Saens — Koncert na wiolonczelę, Schubert — Symfonia h-moll (niedokończona) i Czajkowskiego suita „Dziadek do orzechów”. — Bilety nabyte można w składzie cygar p. A. Szrejbrońskiego, ul. Gwarna 20.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej.** W najbliższych dniach rozpoczynają się wieczorne kursy literatury, pisania rondem i gotowania. Zgłoszenia przyjmują się jeszcze w czwartek, 5 bm. w Ogniisku Stowarzyszenia, Al. Marcinkowskiego 1.

WYKŁADY

— **Tow. Miłośników Fotografji w Poznaniu,** ul. Libelta 14 zawiadamia, że w czwartek, 5 bm. o godz. 19 wygłosi w czasie zebrania członek p. inż. M. Dederko z Warszawy niezwykle ciekawy odczyt p. t. „Fotonizm”. — Odczyt będzie ilustrowany odbywającą się jednocześnie w lokalach Towarzystwa wystawą ciekawie i odrębnie ujętych prac prelegenta.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Miljonem cierpień zaradzić może tylko ofiara milionów serc, którą dadzą Polakom Czerwonemu Krzyżowi miliony członków.** — Zapisz się na członka!

— **Komitet Niesienia Pomocy Biednym i Bezrobotnym na miasto Poznań** prosi o łaskawe zaoferowanie kartofli na przetrwanie pierwszych miesięcy zimowych. Uprasza się o jak najrychlejsze ofiarowanie ziemniaków dla Taniej Kuchni, ze względu na zbliżające się mrozy, aby je można w Poznaniu zakupować. Zgłoszenia należy kierować do Komitetu Niesienia Pomocy Biednym i Bezrobotnym na miasto Poznań, oddział Taniej Kuchni im. Ks. Kardynała Dalbora, ul. Fr. Ratajczaka 31.

— **Z Aeroklubu Poznańskiego.** Aeroklub Poznański komunikuje, że od 1 bm. tj. w okresie zimowym, odbywają się loty treningowe i loty pasażerskie dla członków klubu, tylko co środę i sobotę o godzinie 14. Dojazd autobusem P. K. E. o godz. 13.20 ze Starego Rynku i pl. Wolności. (Komenda Policji).

— **Z. Z. P.** Wszystkim członkom i interesantom Związku Robotników Rolnych i Leśnych Zjednoczenia Zawodowego Polskiego komunikuje się, iż główne biura w Poznaniu z dniem 1 listopada przeniesiono z placu Sapieżyńskiego nr. 2 do domu własnego przy ul. Półwiejskiej 20.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Przebieg pogody w październiku 1931 r.** podług obserwacji na stacjach Uniwersytetu Poznańskiego: Ubiegły miesiąc październik odznaczał się pogodą chłodną, zwłaszcza nocami. Temperatura powietrza w Poznaniu wahała się od 3 stopni mrozu do 23 stopni ciepła, średnio zaś wyniosła 7.2 stopni Celsjusza i wypadła o 1.2 stopnia za niską. Deszcze, a pod koniec miesiąca i śnieg, padały często, lecz nie nadto obficie i przyniosły w 15 dobach ogółem 39 milimetrów wody, co stanowi 112

Przy objawach przeziębienia, uczucia strachu, bezsenności, dolegliwościach sercowych, ucisku w piersiach naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” ożywia krwioobieg w organach podbrzusza i działa przez to uspokajająco na zaburzenia w nich. Zadać w apt. i drog. nw 6645

procentów normalnej ilości opadu w październiku. Słońce świeciło ogółem przez 130 godzin czyli 115 procentów zwykłego czasu usłonecznienia w tym miesiącu. W obserwatorium meteorologicznym w Golecinie temperatura wyniosła średnio 6.8 stopni. Przymrozki nocne zanotowano aż 12 razy (norma 5). Śnieg padał 3 razy (norma 1). W bieżącym miesiącu listopadzie temperatura powietrza będzie prawdopodobnie wahała się blisko normy.

— **Poziom kosztów utrzymania** obniżył się w miesiącu październiku w stosunku do miesiąca poprzedniego o 0,19 procentu, jak to na wczorajszym posiedzeniu ustaliła Wojewódzka Komisja do badania zmian kosztów utrzymania osób pracujących w handlu i przemyśle.

— **Na rzecz biednych z „Wesołego Miasteczka”.** W sobotę, dnia 7 bm. urządził Automobilkлуб Wielkopolski w porozumieniu z ks. prob. Gorgolewskim w swych salonach klubowych herbatkę towarzyską, z której dochód przeznaczono na rzecz bezrobotnych na terenie byłej P. W. K., przy ul. Wyspiańskiego. Początek herbatki wyznaczono na godz. 21. Obowiązkowi goście rządy przyjaźni pp. Sierszyńska Margot, Sokołowska Jadwiga i Sliwińska Klementyna. Komitet herbatki przygotowuje szereg niespodzianek i należy się spodziewać, że pp. członkowie Klubu usiłowaniu w kierunku przyjęcia z pomocą najbardziej jak najusilniej poprą i licznie na herbatkę przybędą. — Goście wprowadzeni przez członków mile widziani.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Ciężki wypadek samochodowy.** W Toruniu na ul. Szopena samochód, prowadzony przez porucznika 4 pułku lotniczego Loranca, najechał na p. Leona Prassa, mistrza krawieckiego. Przejechany doznał złamania podstawy czaszki i złamania nogi. Przewieziono nieszczęśliwego do szpitala miejskiego, gdzie po godzinie zmarł. (wd.)

— **Tragiczny wypadek z powodu nieostrości.** Podczas ćwiczeń kolejowego przysposobienia wojskowego w Miasteczku w powiecie wyrzyckim zginął urzędnik kolejowy Walenty Stawicki z Miasteczka. Jeden z biorących udział pracowników kolejowych manipulował bronią palną, przyczem padł strzał, który ugodził śp. Stawickiego i ranil go śmiertelnie. Nieszczęśliwy zmarł w kilka dni po przewiezieniu do szpitala w Bydgoszczy. Tragicznie zmarły liczył 38 lat i osierocił żonę i dziecko. (k.)

— **Pożar.** W Bledzianowie (pow. odolanowski) wybuch ognia w zabudowaniach rolnika p. Ignacego Czajki. Pastwą płomieni padła obora i stodoła z tegorocznym żniwem i narzędziami rolniczymi. — Straty ocenia się na 15 tys. złotych. Przyczyny powstania ognia nie stwierdzono. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Zderzenie.** Właściciel dorożki samochodowej nr. 332 p. Godyński donosi nam, że treść notatki pod tytułem „Zderzenie”, w której jest mowa o samochodzie P. Z. 44515 nie dotyczy jego dorożki.

— **Podczas targu na pl. Sapieżyńskim** okradziono handlarza Joska Wajsa z Kalisza. Łupem nieznanego złodzieja padł worek z obuwiami oceniany przez p. Joska na 350 zł. (k.)

— **W Dzień Zadusznym wieczorem ucieki z więzienia śledczego** w Szamotułach Antoni Zborowski, Dezerter urodzony 30 maja 1905 r., liczy 1,65 m i jest z zawodu stolarzem. Ubrany był w odzież więzienną, czarną czapkę, szare spodnie oraz drewniane pantofle. Zborowski jest blondynem o bladej cerze i trzyma się trochę pochyło. (k.)

— **Małoletni bandyta.** W dochodzeniach prowadzonych w sprawie napadów rabunkowych pod Bydgoszczą ujawniono nader smutny fakt. Okazało się, że owym bandytą był 17-letni Antoni Cichy z Bydgoszczy. Aresztowano go i osadzono w więzieniu. W dniu 16 października popłynął on na napad rabunkowy na szosie w pobliżu Myślicinka na osobie Idy Helmlich, a w dniu 30 października napadł w Bydgoszczy na Stanisławę Spaloną w celach rabunkowych (k.)

— **Z pracowni malarskiej** p. Janiszewskiego przy ul. Grobla 28 skradli włamywacze po oderwaniu klódki w sobotę o godz. 17.30 pierzynie, spodek, 2 poduszki, brązowe ubranie sportowe, ubranie czarne smokingowe, aparat do golienia, bieliznę i drobniejsze przedmioty. P. Janiszewski ponosi dużą stratę.

— **Podrobiony klucz.** Systematycznych kradzieży dokonywano od dłuższego czasu w Tarnowie Podgórnym w powiecie poznańskim w restauracji p. Hugona Feglara. Łupem nieuchwytnego włamywacza, który operował przy pomocy podrobionego klucza, stały się towary wartości około 6 tys. złotych. Dłuższe obserwacje i środzawienie doprowadziły do ujęcia włamywacza na gorącym uczynku w jedwabnej z ostatnich nocy o godz. 4. Włamywaczem tym był dawniejszy parobek Fegle-

KALENDARZYK

Wtorek, 3 listopada 1931.

Słońce: wschód 6.52; — zachód 16.21; — długość dnia 9 godz. 29 min.

Księżyc: wschód 22.47; — zachód 14.10; — ostatnia kwadra

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 5 st. C., pochmurno, wiatr południowy, ciśnienie atmosferyczne wysokie 761 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 7 st. C., najniższa plus 5 st. C.

Kal. rzk.: Hubert B.; jutro Karol Boro-

Kal. słow.: Chwałisław; jutro Mściwoj.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31. — Apteka im. K. Marcinkowskiego w „Bazarze” przy ul. Nowej. — Apteka 27 Grudnia 18.

Wilda: Apteka pod Koroną, Górna Wilda 61.

Łazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego, nar. ul. Strusia.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— **Srebrne gody.** Dnia 6 bm. obchodzą były długoletni i zasłużony urzędnik Policji Państwowej, starszy przodownik i powstaniec Leon Wojciechowski z żoną swą Wiktorją z Heydrychów, srebrne gody. Na intencję Jubilatów odprawi się uroczyste nabożeństwo w kościele farnym.

— **S. p. Franciszek Opieliński.** Smutnem echem odbiła się we Wrześni i powiecie żałobna wieść o śmierci wielce zasłużonego i przez wszystkich szczerze cenionego obywatela ziemskiego, śp. Franciszka Opielińskiego. Nagła ta wiadomość wywarła ogólne przynębnienie i szczery żal, że zeszedł tak przedwcześnie z tego świata mąż wielkich zalet, serca i duszy, który Polsce, szczególnie w jej pierwszych dniach wolności oddał cenne usługi. Po studiach gimnazjalnych i rolniczych objął śp. Zmarły majątek rodzinny Białeżyce i pracował sumiennie na roli. W tym czasie poświęcał wiele czasu

Rysunki · klisze · dostarcza

REKLAMA

DRUKARNI POLSKIEJ S.A. POZNAŃ
AL. MARCINKOWSKIEGO 17. TEL. 44-61

ra Leon Zwierchlewski z Batorowa. Niebawem ujęto też współnika Zwierchlewskiego, którym był niejaki Wojciech Chojnacki. Podczas rewizji domowej u arestowanych znaleziono większą ilość towarów, pochodzących z kradzieży u p. Fenglera. Złoczyńców odstawiono do więzienia sądowego w Poznaniu. (k.)

Z WIELKOPOLSKI

Tarnowo Podgórze. (Dzień Katolicki.) Święto Chrystusa Króla obchodzili Tow. Robotników Katolickich, S. M. P., Tow. Śpiewu „Sokół”, Powst. i Woj. i Tow. Inwalidów bardzo uroczystie. Po nabożeństwie wyruszone z kościoła na salę Polskiego Czerw Krzyża. Tutaj odbyła się akademja. Słowo wstępne wygłosił ks. dziekan Niklewicz, a kierownik szkoły p. Chyliński wygłosił odczyt o małżeństwie. Do upiększenia tej uroczystości przyczyniło się Tow. Śpiewu pieśniami i Stow. Młodych Polek — deklamacją. Na zakończenie obchodu odegrało wieczorem Stow. Młodych Polek bardzo udatnie sztukę religijną p. t. „Lilje i róże”.

(Pomoc bezrobotnym.) W środę odbyło się na sali p. Koluńskiego zebranie w sprawie udzielenia zapomóg bezrobotnym na czas zimowego bezrobocia. Zawiązał się komitet na obwód tarnowski. Prezesem komitetu wybrany został ks. dziekan Niklewicz. Wybrano sekcje, które zajmą się w najbliższych dniach zbieraniem składek i rozdzielaniem zapomóg.

Zbąszyń. (Jubileusz Stow.) Dnia 25 ub. mies. obchodzili Stow. Młodzię Polskiej srebrny jubileusz istnienia, a równocześnie Tow. Młodych Polek dziesięciolecie. Na tę uroczystość przybyło około 500 młodzieży, nawet z dalszych stron, jak z Podmokli, N. Kramka, Poznań, Wir, Konarzewa itd. To też pochód, w którym uczestniczyli 23 sztandary, przedstawiali się okazałe, dziarskie szeregi młodych chwytali wszystkich za serca. Na domach było widać wiele sztandarów. Po nabożeństwie, podczas którego kazanie wygłosił ks. prof. Kwade z Wolsztyna, odbyła się akademja w strzelnicy. Przewodniczył ks. proboszcz, a referat wygłosił przedstawiciel Związku p. Mazurkiewicz z Poznania. Udział starszego pokolenia był niezbyt liczny, za to młodzież wypełniła salę po brzegi. Liczne druchny i druhowie otrzymali w dowód zasług medale i dyplomy, tak samo ks. ks. patronowie. Po akademji odbył się obiad dla młodzieży, a później zawody i zabawa.

(Święto Chrystusa Króla.) W dniu 25 ub. mies. odbyła się uroczystość Chrystusa Króla. Solenne nabożeństwo odprawił ks. mansonarz Rywolt, a podniósł odpowiednie kazanie ks. prob. Leon Płotka. W nabożeństwie uroczystem wzięły udział wszystkie Tow. miejscowe, tak świeckie jak i kościelne wraz z sztandarami. Po południu odbyła się w sali strzelnicy akademja, którą zagał ks. proboszcz Płotka i wygłosił treściwy referat o małżeństwie i rodzinie. Dalszy program wypełniły występy chóru kościelnego pod kierownictwem p. Lisiewicza oraz deklamacje Stow. Młodych Polek. Udział w uroczystości tej tak w kościele jak i akademji był bardzo liczny.

(Nowy adwokat.) W miejsce p. Stefana Kotula, który się wyprowadził do Poznania osiedlił się tu adwokat p. Józef Meysner.

(Obchód Rerum Novarum.) Tutejsze Kat. Tow. Robotników Polskich urządzi w niedzielę, dnia 8 bm. uroczystość w związku z 40-letnim jubileuszem encykliki „Rerum Novarum”. (zt.)

Września. (Z komitetu rodzicielskiego przy gimnazjum.) Dnia 29 ub. in. odbyło się przy bardzo licznych udziałach rodziców i opiekunów młodzieży walne zebranie komitetu rodzicielskiego przy tutejszym gimnazjum. Zebranie zagał p. aptekarz Konieczny i dał pogląd na działalność zarządu. Pracowano nad utrzymaniem — jak najlepszego — stosunku pomiędzy szkołą a rodzicami młodzieży i udzieleniem zakładowi pomocy materialnej na wyposażenie gabinetów naukowych i na orkiestrę gimn. Sprawozdanie ogólne wygłosił sekretarz p. prof. Wąs, a kasowe członek komisji rewizyjnej p. Olek. Do zarządu na r. 1931-32 wybrano pp. starostę Chodakowskiego, aptekarza Koniecznego, T. Koehlera z Sokoła, A. Prądzyńskiego, rektora Gaweckiego i prof. Wąsa. P. dyr. gimn. wchodził z urzędu w skład zarządu. Wykład na temat „Wymagania szkoły” wygłosił dyr. gimn. p. dr. Panna. Po walnym zebraniu odbyła się konferencja wywiadowcza.

(Pożar) W czwartek wieczorem zniszczył pożar fabrykę pasów, powozów,

lin itp. p. Wł. Marszałkiewicza. Ogień rozprzyszczył się bardzo szybko, szczególnie że zapaliły się zapasy lnu. Prócz zabudowania padły pastwa płomieni maszyny i wszelkie narzędzia do fabrykacji lin i powozów. Szkoda wynosi około 80 tys. zł, które pokrywa Ubezp. Krakowskie. (y.)

Nowe Miasto n. Wartą. (Z Rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu dokonano wyboru II ławnika Magistratu, którym dotychczas był p. Fr. Niemierowski. Głosami 6 contra 1 wybrano kierownika szkoły p. Walentego Kędzińskiego. Do komisji ustalania cen na niektóre artykuły pierwszej potrzeby powołano pp. Ant. Kaźmierczaka, nacz. poczty, Leona Szymankiewicza, kupca, Piotra Świerkowskiego, rolnika i Karola Tomiaka, handlarza mat. opał. Na rok 1932 uchwalono pobierać dodatki komunalne do państw. podatków i tak: od świadczeń 30 proc. od obrotu 20 proc., od gruntowego 80 proc., od nieruchomości 20 proc. i od patentów akcyzowych na wyrób i sprzedaż napojów alkoholowych 50 proc. Z sprawozdania rocznego kasowego wynikało, że dochód w r. 1930-31 wynosił 33 613 zł, a rozchód 30 753 zł.

(Prace miejskie.) Magistrat przystąpił do splanowania terenu pod przyszłą targowicę, która będzie urządzoną na placu poza Młynem Wielkopolskim. Z powodu braku przepisowej targowicy nie mogły się też odbywać tutaj targi na nierogaciznę i bydło. Po wybudowaniu targowicy przystąpi Magistrat do dalszej budowy rozpoczętej przed 3 laty strzelnicy przepisowej, której brak bardzo na miejscu odczuwać się zaczął. Spodziewać się można, że strzelnica będzie do r. 1935 ukończona tak, że miejscowe Bractwo Kurkowe będzie tam mogło odbyć jubileuszowe strzelanie z okazji 300-lecia swego istnienia. (i.)

Gaswa. (Pożary.) Dnia 26 10 br. o godz. 23 z niestwierdzonej dotychczas przyczyny wybuchł u rolnika p. Michała Wiercorka w Drewnie pożar. Spaliła się stodoła z tegorocznym zbożem, chlew oraz inwentarz żywy i martwy. Szkody wynoszą około 45 000 zł. Z powodu silnego wiatru przeniosł się ogień na sąsiednie budynki rolnika p. Jakóba Gwiazdy, gdzie zniszczył chlew śpichrz, stodołę z tegorocznym zbożem oraz inwentarz martwy. Szkody wynoszą około 53 000 zł. W obydwóch wypadkach szkody pokrywa Krajowe Ubezpieczenie Ogniowe w Poznaniu. W akcji ratunkowej brały udział straż pożarna Nowawieś, Chomiąza Szl i Głębocek. Jako silnie podejrzanym aresztowano Wiercorka i Gwiazdę i odstawiono ich do sądu grodzkiego w Zninie. Dalsze dochodzenia przeprowadza posterunek Policji Państwowej Nowawieś. (cg.)

Inowrocław. (Ruch cudzoziemców.) Dane statystyczne za rok ubiegły, dotyczące zwł. kuracjuszy przyjezdnych, wykazują, że z liczby 543 cudzoziemców, jacy w roku 1930 odwiedzili nasze miasto, najwięcej było Niemców, a mianow. 434 z Rzeszy niemieckiej. Niestety, jednak wielu z wymienionych nie byli kuracjami, a przyjeżdżali w nieznanym celu do Inowrocławia.

(Z Sokoła.) Zwolna granice zabiorów może wreszcie zacząć się zacierać. Mamy do zanotowania fakt pomyślny, iż Związek Tow. gimn. „Sokół” w Warszawie wyraził zgodę, by gniazdo sokole przy cukrowni Dobre w województwie warszawskim należało nadal do okręgu inowrocławskiego. Tworzy to wyłom dodatni w dotychczasowej praktyce.

(Z cechu rzeźnickiego.) Na kwartalnym zebraniu cechu rzeźnickiego w dniu 28 ub. m. przewodniczący p. Drogowski powitał gości — przedstawiciela władzy przemysłowej i instancji p. Kramarczyka. Po załatwieniu szeregów spraw organizacyjnych, uchwalono, by każdy członek cechu dostarczył na dożywienie bezrobotnych jednorazowo po 10 kg. mięsa.

(Z żałobnej karty.) Dnia 29 ub. m. odbył się pogrzeb 53-letniego przemysłowca tut. sp. Juliusza Kisielnickiego. Zmarły prawie nagle — był członkiem wielu stowarzyszeń, jednostką społeczną i niezwykle nabożną, członkiem Stronnictwa Narodowego, „Sokoła” i wielu innych organizacji. Pozostawił on liczną rodzinę w osobach wdowy i siedmiorga dzieci, w sercach zaś licznych przyjaciół i znajomych serdeczny żal i smutek. — Cześć pamięci dobrego obywatela!

Toruń. (Ziemniaki za węgiel.) W akcji zaopatrzenia bezrobotnych w żywność i opał, Pomorz, jako dzielnica w-

bitnie rolnicza, zaopatrzy w zamian za węgiel — okręgi przemysłowe w ziemniaki. Naczelny komitet walki z bezrobociem wyznaczył już dla Pomorza pewien kontyngent węgla śląskiego, wzamian za co Pomorz wystawia kilkanaście wagonów ziemniaków.

(Straszny wypadek.) Na Chełmińskiej szosie uwiesił się pewien chłopczyk, którego nazwiska jeszcze nie ustalono, do pewnej powózki; w chwili, gdy nadchodził tramwaj, odczepił się chłopczyk od furmanki i wpadł pod koła tramwaju. Przyczem poniósł śmierć na miejscu. Celem wydobycia leżącego pod tramwajem zwłok, sprowadzono z elektrowni dźwigar.

(Samobójstwo.) Pisarz majątności Piątkowo, Michał Ziemiec (lat 31), bawiąc w Warszawie, popełnił w Hotelu Toruńskim samobójstwo. Powodem samobójstwa była nieuleczalna choroba, na którą Z. cierpiał już kilka lat. (x.)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Roman Ludwiżak, uczeń szkolny, 9 l. Mieczysław Strończak, referent Państw. Monopoli Spiryt., 38 l. Józef Królik, uczeń rzeźnicki, 20 l. Edmund Kowalski, 38 godzin. Elżbieta Domiczowa, z domu Bielawska, 71 l. Prakseda Juchaczowa, z domu Tabacka, 33 l. Wojciech Weselik, 3 l. Stanisława Witkowska, 6 godz. Wiktoria Gryśka, z domu Michalak, 70 l. Wacław Barlik, lekarz doktor med., 36 l. Władysława Stypińska, 18 l. Helena Johnówna, 10 mies. Władysław Powelski, kucharz, 63 l. Aleksandra Włodarska, 5 dni. Wincenty Piechorowski, piekarz, 47 lat. Stanisław Sikora, malarz, 51 l. Stanisława Frackowiakowa, z domu Przybylska, 33 l. Stanisław Haładuda, 45 min. Marja Jankowska, służąca, 23 l. Marja Dymek, 48 l. Pelagja Schultz, z domu Szczepankówna, 26 l.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— Panu Kazimierzowi S. Dochozdziliśmy sprawę na miejscu. Dany zakład nie ponosi tu żadnej winy, a i przyczyna podanego faktu jest całkiem inna. Zresztą z początkiem tego miesiąca zostaje przywrócony znowu stan właściwy. (K.)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Amolwentów przy III szkole wydziałowej.** Zebranie odbędzie się we wtorek, dnia 3 bm. o godz. 19.30.

— **Poznańskie Tow. Cyklistów i Motorzystów.** Plenarne zebranie odbędzie się we wtorek, 3 bm. o godz. 20 na sali p. Jarockiej.

— **Tow. Powstańców i Wojaków dzielnicy Jeżyce.** Plenarne zebranie we wtorek, dnia 3 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jaszki, ul. Kraszewskiego 16.

— **Stow. Młodzię Polskiej św. Wojciech.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, 4 bm. o godz. 19.30 w ognisku.

— **Tow. św. Władysława Poznań-Wilda.** Plenarne zebranie w środę, 4 bm. o godz. 19 na sali druha Grotowskiego, Dolna Wilda 71.

— **Męski Chór Seraficki przy kościele OO. Franciszkanów w Poznaniu.** Miesięczne plenarne zebranie odbędzie się 4 bm. o godz. 20 na salce OO. Franciszkanów, ul. Franciszkańska 2, I ptr.

— **Papieście Dzieło Rozkrzewiania Wiary przy parafii Zmartwychwstania Pańskiego — Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, 4 bm. o godz. 19 w salce parafjalnej.

— **Chór Kościelny pod wezw. św. Cecylii par. św. Marcina.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, 4 bm. o godz. 21 na dolnej salce parafjalnej.

— **I. Klub Cyrystów Koncertowych.** Zebranie miesięczne i lekcyj odbędzie się 5 bm. o godz. 19 w lokalu p. Ruskowiaka, Chwaliszewo 76.

— **Stow. Kobiet „Wspólna Pomoc” na Wildzie** ma swe zebranie, połączone z obchodem Chrystusa Króla, w środę, 4 bm. o godz. 17 na salce p. Grotowskiego, Dolna Wilda 71.

— **Tow. Muzyczne Kolejarzy.** Zebranie plenarne odbędzie się 4 bm. o godz. 18.30 w kasynie Gł. Warsz. I kl., ul. Robocza.

— **Oddział poznański Zw. Zaw. Automobilistów Rz. P.** Zebranie plenarne odbędzie się 4 bm. o godz. 20 w lokalu p. Borysiaka, ul. Sew. Mielżyńskiego.

— **Tow. Śpiewu „Halka”** Zwyczajne miesięczne zebranie odbędzie się w środę, 4 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń drh. Jaszki, ul. Kraszewskiego 16.

— **Koło Śpiewu im. Paderewskiego w Poznaniu.** Zebranie plenarne odbędzie się 4 bm. o godz. 20 na sali drh. Żaka, ul. Strumykowa 37.

— **Sodalicia Pań Nauczycielek.** Nabożeństwo eucharystyczne odbędzie się w środę, 4 bm. o godz. 18 w kaplicy sodalicijnej u Oj. Jezuitów.

— **Stow. Młodzię Polskiej pod wezwaniem św. Stanisława Kostki Poznań-Zmartwychwstanie** ma swe zebranie w czwartek, dnia 5 bm. o godz. 19.30.

— **I. S. „Olimpia”**. Plenarne zebranie odbędzie się dnia 5 bm. o godz. 19.30 w lokalu kasyna Domu Rzemieślniczego, ul. Fr. Ratajczaka.

— **Zw. Inwalidów, Wdów, Sierot i Emerytów Kolej.** — Poznań. Zebranie plenarne odbędzie się 5 bm. o godz. 16 w restauracji „Pod Słońcem”, Górna Wilda 75.

— **Tow. Uczestników Powst. Wlkp. 1918-19 Łazarz-Górczyn.** Plenarne zebranie odbędzie się 5 bm. o godz. 19.30 w lokalu posiedzeń Kasyna Obywatelskiego, ul. Marsz. Focha 81.

— **Tow. Sportowe Wędkarzy „Warta” w Poznaniu.** Plenarne zebranie odbędzie się w czwartek, 5 bm. o godz. 19 w lokalu p. Jezierskiego, ul. Wroneńska 13. Na porządku obrad odczyt o wędkarstwie.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: F. W. Stęszew, z podziękowaniem św. Teresie za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 25 zł. M. G., Oborniki, z prośbą o rozwiązanie ważnej sprawy, 5 zł. — A. W. z K., z podziękowaniem za otrzymane łaski 5 zł. — Jarecka z prośbą o wysłuchanie 3 zł. — Zofja Kurzyńska z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o błogosławieństwo i dalsze łaski 5 zł. — M. Z. z prośbą o zdrowie dla siebie i wnuków 7 zł. — E. Suszczyński 2 zł. — W. H. z podziękowaniem za otrzymane łaski 1 zł. — P. K., Fabjanowo z prośbą o zdrowie dla synka 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1507,79 zł.

Na tanie kuchnie dla biednych m. Poznania: Rodzina Anson 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 25 zł.

Na ociemniałych żołnierzy: Rodzina Anson 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 130 zł.

Na chleb św. Antoniego: S. H. procent od pensji 7 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1850 zł.

Na bezrobotnych: H. Gehel 4 zł. — Irena K. 10 zł. — Z. W. 1,50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 550,79 zł.

W sobotę, dnia 7 listopada wystąpi KWARTET DREZDEŃSKI

Zapowiadany występ Kwartetu Drezdeńskiego na sobotę, dnia 7 listopada wieczorem, o godzinie 8-mej w sali Domu Ewangelickiego, wywołał jak zawsze u melomanów muzyki kameralnej wielkie zainteresowanie, czego najlepszy dowód olbrzymi popyt na bilety. Zespół Kwartetu Drezdeńskiego, to coroczni nasi goście, którzy grają zawsze przy wyprzedanej sali, co w dzisiejszych czasach należy do wielkich wyjątków.

W uznaniu wysokich walorów artystycznych tego zespołu, Kwartet Drezdeński angażowany został w ubiegłym lecie do znanych międzynarodowych koncertów kameralnych t. zw. „Brunnenhof - Kamermusiken” w Monachjum.

Na sobotnim koncercie wykonane zostaną trzy arcydzieła literatury kameralnej, dotąd w Poznaniu nie grane mianowicie: Mendelssohn Es-Dru op. 12, Respighi „Quartetto Dorico” e-moll i Beethovena e-moll op. 59, II.

Przedsprzedaż biletów w cenie 2 do 6 zł u p. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20. z w 11 653

„FONTANKA w SŁONCU”

W nadchodzącą sobotę, dnia 7 listopada r. b. o godz. 11 wieczorem odbędzie się w teatrze „Słońce” na ogólne żądanie zachwyconej publiczności po raz drugi i ostatni **Wielka Rewja Humoru, Tańca i Piosenki**, która odniosła w ubiegłą sobotę tak olbrzymi sukces kasowy i artystyczny, pod hasłem:

„FONTANKA w SŁONCU”

W wspaniałej tej Rewji, która w ubiegłą sobotę odbyła się przy przepelnionej doszczętnie widowni i wywołała ogólny zachwyt, udział przyjmą:

JADWIGA FONTANOWNA, LEON WYRWICZ, KAZIMIERZ CZARNECKI, JÓZEF SENDECKI i inni oraz znakomity **BALET**, złożony z 8 urodziny girls. Niezwykle atrakcyjny program obejmuje same przeboje i będzie znacznie zmieniony. Orkiestra smyczkowa pod kierownictwem **Dyr. Zygmunta WOJCIECHOWSKIEGO**. Wspaniała ta Rewja, o której dziś wszyscy głośno mówią w Poznaniu, reklamy nie potrzebuje, gdyż z góry przewidzieć można, że znów zjedzą się w „Słońcu” olbrzymie tłumy publiczności, by powtórnie podziwiać swą ulubioną gwiazdę **FONTANKĘ** w otoczeniu całego zespołu znakomych artystów. Ceny biletów znacznie niższe od 1-3 zł. Sprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrovskiego — ulica Gwarna nr. 20. Telefon 56-38. z w 11 723

Teatr Polski

DZIŚ — „Młody las”. — Premjera. Środa, 4. 11. „Młody las”. Czwartek, 5. 11. „Młody las”. Piątek, 6. 11. „Młody las”. Sobota, 7. 11. „Młody las”. Niedziela, 8. 11. po południu „Roxy” po cenach znizonych. Niedziela, 8. 11. wiecz. „Młody las”. Poniedziałek, 9. 11. „Lazurowe wybrzeże”. Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr Nowy

DZIŚ — o godz. 7,15 i 9,15 — **Wielka rewja „Humor krzepi”**. Środa, 4. 11. o godz. 7,15 i 9,15 wielka rewja „Humor krzepi”. Czwartek, 5. 11. o godz. 7,15 i 9,15 wielka rewja „Humor krzepi”. Początek o godzinie 8 wieczorem.

TEATR OBJAZDOWY

Wł. Brackiego — „Kajzer” Macieja Wierbińskiego

DZIŚ — Kruzwicka. Środa — Inowrocław. Czwartek — Golub. Piątek — Nowe Miasto. Sobota — Lubawa. Niedziela — Działdowo. Poniedziałek — Lidzbarsk. Wtorek — Brodnica.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

W NAUKOWYM POZNANIU

Poznańskie Towarzystwo Filozoficzne odbędzie XXXV zebranie naukowe w środę dnia 4 listopada b. r. o godz. 8 wieczorem w sali 22 Collegium Minus (Uniwersytet). Na porządku dziennym odczyt prof. Z. Zwirskiego pt. „O logice wielowartościowej Jana Łukasiewicza”.

Z Pol. Tow. Filozoficznego. Koło lwowskie odbyło posiedzenie z odczytem p. S. Oleksiuka n. t. „O przedmiocie tak zwanego sądu spostrzeżeniowego”.

MUZYKA

Umarł Ludwik Czelański. Z Pragi donoszą nam: Temi dniami zabrała śmierć przedwczesną s. p. Ludwika Czelańskiego, kompozytora i b. dyrektora Filharmonii czeskiej. Czelański był wybitną, pełną temperamentu indywidualnością muzyczną. Odnosił się szczególnie jako dyrygent, a poznała go z tej strony także publiczność polska, kierował mianowicie przez jakiś czas przedstawieniami operowymi we Lwowie. (pm)

WIELKIE KRAKOWSKIE ŚWIĘTO POLSKIEJ MUZYKI RELIGIJNEJ

Z Krakowa donoszą nam:

W dniach 22 i 23 listopada Kraków zgromadzi u siebie najwybitniejszych przedstawicieli muzyki polskiej z Karolem Szymanowskim na czele. Odbędzie się mianowicie — jak już pokrótce pisałem — ogólnopolski kongres polskiej muzyki religijnej, drugi z rzędu. Rozpocznie się on uroczystym nabożeństwem pontyfikalnym w katedrze wawelskiej, gdzie krakowskie „Echo” pod batutą p. Wallek-Walewskiego wykona mszę B. Pękla z r. 1662.

W ogromnym programie muzycznym dwu dni uczestniczą jako siły wykonawcze: Towarzystwo Oratoryjne, „Echo”, Chór Akademicki, Związek Zawodowych Muzyków, Tow. Muzyczne, chóry związkowe itd. Podczas mszy w kolegiacie uniwersyteckiej św. Anny wykona śpiewy gregoriańskie olbrzymi chór złożony z 800 młodych teologów, w uroczystej Akademii wezmą udział chóry związkowe, w kościele Marjańskim wykona recital organowy p. F. Nowowiejski itd. Wszystkie programy będą poświęcone dawnej i nowej muzyce religijnej polskiej. Ponieważ na wspaniałe teuroczystości wybierze się pewnie cały zastęp muzyków i melomanów z różnych stron Polski, przeto należy dodać, że karta uczestnictwa, którą każdy może otrzymać za nadesłaniem 10 złotych, daje wolny wstęp na wszelkie uroczystości i imprezy, uprawnia nadto do 50 procent zniżki kolejowej w drodze powrotnej, do ulg w hotelach, restauracjach itd., a wydaje ją komitet organizacyjny zjazdu. Wystarczy nadesłać powyższą kwotę z podaniem adresu do Krakowa do P. K. O. na rachunek nr. 409.512. (Właściciel rachunku: Związek Chórów Kościelnych pod wezwaniem św. Grzegorza, Straszewskiego 12.) (kt)

OCHRONA ZABYTKÓW

Co archeologowie wykopalili pod Łęczycą? Przy torze kolejowym Łódź—Gdynia, w odległości przeszło 5 km. na południe od Łęczycy, leży majątek pp. Schnellów-Sierpów. W 1901 roku właściciel tego majątku znalazł przy robotach ziemnych kilkanaście glinianych naczyń, wypełnionych spalonymi kośćmi. Zainteresowani tem pp. S. wyznaczili nagrody za nowe znaleziska. O ciekawych wykopaliskach dowiedział się warszawski uczeń s. p. prof. Erazm Majewski i zajął się nimi, jednak dopiero w trzydziści lat później (to znaczy w lipcu 1931 roku) nauka zajęła się fachowo i szczegółowo pracami wykopaliskowymi. Robotą kierował dyrektor Muzeum im. E. Majewskiego w Warszawie, prof. dr. Wł. Antoniewicz przy współudziale studentów archeologii Uniw. Warsz. Ilustrowany opis tych prac znajdujemy w najnowszym zeszycie „Ziemi”. Wiek cmentarzyska odnieść należy do 1200 lat przed Chrystusem. Ówczesni mieszkańcy tych okolic nie grzebali zmarłych, lecz palili ciała na stosie, a popiół w postaci niedopalonych kości zsypany do urn glinianych. Są one nieraz bardzo kształtne, i pięknie eornamentowane. W popiele znaleziono wiele przedmiotów codziennego użytku (pierscionki, szpilki, zapinki); są one wyrobione z brązu. Ogółem warszawska ekspedycja wykopała około 180 grobów; pochodzą one z t. zw. kultury lużyckiej. (J. Mł.)

TEATR

Piękny deficyt pięknych przedstawień. Z Wiednia donoszą nam: Tegoroczny festiwal mozartowski w Salzburgu był jednym z największych przedsięwzięć tego rodzaju. Koncerty świeckie i kościelne oraz przedstawienia teatru dramatycznego i muzycznego zespoliły się we wspaniałą ucztę artystyczną, w której znalazły się po raz pierwszy opery komiczne włoskie, wykonywane przez zespół La Scali z orkiestrą Filharmonii wiedeńskiej. Gości zebrało się sporo, jednak kosztą były tak wielkie, że deficyt wyniósł, jak się teraz okazuje, przeszło ówczesną miljoną szylingów austriackich. (mW)

LITERATURA

Z radosnej Ameryki. Powieść „Szary Dom”, napisana przez Jacka Laita, a wydana w przekładzie przez Bibliotekę Groszową, jest oparta, jak czytamy w wstępie, na scenariuszu filmowym jakiejś tam fabryki filmów. Zatem przeróbka scenariusza filmowego na powieść. Przy przerabianiu powieści na film, koniecznym było jak wiadomo, doprowadzenie jej wątku do możliwie jak najwyższego stopnia prostactwa, tak aby przeciętny amerykański konsument filmu, znalazł w nim jak najwięcej punktów stykających się z jego własną istotą. Przy przerabianiu filmu na powieść, która ma być przez Amerykanów kupowana, trzeba więc uchronić scenariusz filmowy przed kulturą i talentem literackim, które mogłyby do niego się zakraść. Autorowi „Szarego Domu” udało się to pomyślnie. Niemniej opowiadanie to nie jest dla Europejczyka nieinteresującym. W Ameryce znajdowały nieraz echa protesty przeciw polskiemu więziennictwu, inspirowane najczęściej przez bolszewików, a popierane przez ludzi naiwnych, którzy brali na serio humanitaryzm i święte gniewy twórców „Cze-Ka”. Szarym Domem jest amerykańskie więzienie. Przedstawiono je po cukierkowemu, nie tak, jak to czyni w swej prawdomówności Jack London. Ale i to wystarczy. (In)

SLAWISTYKA

Wergiljusz — Słowianinem? W ostatnim zeszycie „Tęczy” znajdujemy artykuł p. t. „O słowiańskim pochodzeniu Wergiljusza”, w którym autor, podpisany inicjałami St. P., poddaje rozważaniu hipotezę stawianą i zwalczaną przez wielu uczonych: Zagadnienie sprządza się do pytania, czy Wenetowie nadadrajcy są Słowianami. Wergiljusz bowiem, co nie ulega żadnym zaprzeczeniom, był z urodzenia Wenetą. Spór o słowiańskie pochodzenie Wenetów ciągnie się już od wieków, ale dotychczas nie został dostatecznie wyjaśniony. Dla nas zagadnienie to ma wartość o tyle, że dodaje zabarwienie obchodem ku jego czci w dwutysięczną rocznicę urodzin. Jak wyliczono zresztą obecnie, rocznica ta obchodzona była o rok zawcześniej i przypada dopiero na rok bieżący. (th)

AMERYKA POMOŻE OCHRONIAĆ NASZE ŻUBRY W BIAŁOWIEŻY

Towarzystwo Zoologiczne w Nowym Jorku interesuje się żywo losem żubrów i projektuje założenie centralnego rezerwatu dla pozostałych jeszcze przy życiu okazów. Najlepszym miejscem dla takiego rezerwatu byłaby Polska, gdzie w puszczy białowiejskiej zachowała się największa ilość żubrów. Towarzystwo Zoologiczne w Nowym Jorku chce ofiarować 40 tysięcy dolarów na zorganizowanie u nas takiego rezerwatu, na wielkich ogrodzonych terenach. W najbliższym czasie wyjeżdża z Nowego Jorku dyrektor ogrodu zoologicznego dr. Reid Blair, który zwiędzi rezerwat żubrów w Anglii, Danii, Niemczech, Austrii, Węgrzech i Szwecji, oraz przedłoży władzom polskim projekt założenia centralnego rezerwatu w Białowieży.

Jak wiadomo, liczba żubrów t. zw. królewskich, która przed wojną dochodziła do 800, zmniejszyła się znacznie, gdyż w czasie wielkiej wojny wiele ich wytopiono. W całej Europie, w zwierzyniach i rezerwach żyje obecnie 59 żubrów, a w tem 13 matek, karmiących młode. Przeszło 20 żubrów znajduje się w Anglii, w dobrach księcia Bedford. Żubry jednak angielskie zatraciły częściowo cechy rasowe przez krzyżowanie z amerykańskimi bizonami. Uratowanie od zagłady i otoczenie opieką nielicznych okazów rzadkiego zwierzęcia jest sprawą pilną, bowiem jest ono na wygnaniu. (po)

Pisma nadesłane

„Prasa”. Zez. 8—9. Treść: F. Głowiński: „Rola administracji w pracy wydawniczej”. — „25-lecie „Kurjera Poznańskiego”. — W. Wolert: „Prasa w Sowietach”. — M. Grzegorzczak: „Spółki wydawnicze w Niemczech”. — A. Trepiński: „Wysza Szkoła Dziennikarska”. — J. Gutschke: „Prasa węgierska”. — Życie organizacyjne. — Kronika krajowa. — Rynek krajowy. — Przegląd ustaw i rozporządzeń. — Sądowictwo i prasa. — Kronika zagraniczna. — Przegląd piśmiennictwa. — „Przegląd Pedagogiczny”. Nr. 27. Treść: W obronie szkoły i nauczycielstwa”. — R. Wex: „Szkolnictwo prywatne w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej”. — A. Ryniewicz: „XIII Kongres Międzynarodowy nauczycieli szkół średnich”. — I. Koźlewski: „Rola i prawa Komisji Finansowych w szkołach prywatnych”. — M. Steca: „Z włoskiej pragmatyki nauczycielskiej”. — Audjencja Prezydium T. N. S. W. u Pana Ministra W. R. i O. P. — Komunikaty Zarządu Głównego T. N. S. W. — Zbiórka na okręt — „Dar szkoły polskiej”. — Z życia Kola Warszawskiego T. N. S. W. — J.: „Światła i cienie”. — Curiosa. — Kronika. — W. S.: „Z czasopiśmiennictwa”. — Nowe książki. — Pod prasa.

DZIECI NIE SĄ MINJATURAMI DOROSŁYCH

Wielka reforma wychowania — Na czym ona polega? — Poznajemy psychologię dziecka — Nie homunkulus — To, czego dziecko potrzebuje — Zabawa jako wychowanie — Obudzić w dziecku pragnienie nauki — Czekamy na syntezę.

Żyjemy w czasach wielkiej reformy wychowania — wielkiej nie tylko co do rozmiarów, gdyż ogarnia wszystkie narody cywilizowane starego i nowego świata, ale mianowicie ze względu na głębokie zmiany, jakie zamierza wprowadzić do metody i samej istoty wychowania.

Idea w zasadzie nie jest nowa. Odczuwali, czy nawet rozumieli ją i polecali już dawno genialni pedagodzy. Nowy jest rozmach, z jakim wstępuje do walki z dotychczasowym systemem, nowy może sposób ujęcia problemu, ale nadewszystko ostatnie zdobycze na polu psychologii dziecka, które rzuciły dużo światła na procesy psychiczne i domagają się praktycznego zastosowania.

Ponieważ w tak szczupłym zarysie, jak obecny, nie możemy wchodzić w szczególności ograniczamy się do podania choć kilku zasadniczych uwag.

Zrewolucjonizowanie wychowania opiera się na odmiennym pojmowaniu dziecka, jego istoty, jego czynów, myśli, pragnień, stosunku do dorosłych. Dziecko nie jest, jak mniemano kiedyś, minjaturą dorosłego, jakimś homunkulesem, lecz istotą co do przeżyć całkowicie swoją i odmienną. Mnóstwa potrzeba przeobrażeń, w ścisłym po sobie następującym porządku, aż dziecko psychicznie dojrzeje. Dziecku daleko do tego, aby zrozumieć głębsze powiązania, stosunki rzeczywiste, aby kierować się odległym celem czy nawet ideałem. Naogół żyje ono chwilą i konkretami, a dopiero powoli i później poczyna syntetyzować szczegóły. Z rzeczywistości interesują je zawsze tylko bezpośrednio bliskie mu wyjątki, odpowiadające chwilowemu rozwojowi jego ustroju. Reszta otaczającego go świata leży poza peryferją widnokręgu dziecięcego, dlatego nie przykuwa jego uwagi i przechodzi niepostrzeżona. Wynika z tego, że życie wewnętrzne dziecka jest ubogie, a powtórę, że nie rozwija się ono równomiernie i wszechstronnie, lecz postępuje kolejno w pewnych ściśle uporządkowanych kierunkach, przygotowując się w ten sposób stopniowo do pełnego wyrazu swego.

W zewnętrznych przejawach życiowych jest dziecko wylane t. zn., że każdej rzeczy, której się oddaje, oddaje się całkowicie, bez zastrzeżeń, nie zna działania połowicznego. Najlepszym dowodem tego jest zabawa, która w życiu dziecka jest czemś więcej, niż zwykle w pojęciu dorosłych. Zabawa jest sposobem życia, działaniem, rozwojem dziecka, jest naturalnym kanałem upustu bogatej energii życiowej — obrazem jego duszy. Odbierając dziecku możliwość zabawy — naturalnie w najszerszym tego słowa znaczeniu — znaczy nie rozumieć psychy dziecięcej wcale i tamować naturalny jego rozwój. Zabawa ćwiczy poszczególne funkcje, przygotowuje ich sprawne działanie, a temsamem daje rękomię pełnego i harmonijnego stosowania ich w późniejszym życiu, do którego przysposabia. Niema dziecka — za wyjątkiem chorego czy anormalnego — któreby nie lubiło się bawić. Nie może wobec tego być obojętnem, co Stwórca przyrodzenia wszczepił w naturę dziecięcą.

W odniesieniu do starszych, dorosłych, wychowawców, jest dziecko wrażliwe na sugestję. Jest to instynkt bardzo ważny, gdyż ułatwia dziecku zdobywanie wiedzy i orjentowanie się w otoczeniu. Z drugiej strony jednak należy pamiętać, że dziecko korzysta tylko z tego, co każdorazowo odpowiada jego chwilowemu rozwojowi. Nie będzie np. czteroletni chłopczyk naśladował ojca w jego kalkulacjach handlowych, choćby ten ustawnie był niemi zajęty, bo brak mu i zrozumienia dla nich i zainteresowania. Zato może jakiś szczegół z zachowania się ojca wpływać pobudzająco na dziecko np. ruchliwość. Innymi słowy: dziecko przyswaja sobie zawsze tylko ten pokarm psychiczny, który w danej chwili jest dla niego odpowiedni i strawny.

Jeżeli teraz porównamy z tem wychowanie dawniejsze, wypadła nam stwierdzić, że różnica zachodzi najpierw pod względem metody. O ile dawniej zadawano się programem, pewną ilością materiału i wysiłkiem ucznia, o tyle obecnie naczelne miej-

sce w wychowaniu przynajmniej wewnętrznej potrzebie dziecka. Życie uczy się bowiem, że tylko wysiłek z wewnętrznej potrzeby wynikający jest prawdziwie owocny i daje zadowolenie człowiekowi. Na niej powinno się też opierać wychowanie, a w danym razie ewentualnie ją wzbudzać, wzbudzając zainteresowanie dziecka. W ten sposób skupia się uwagę dziecka, a tem samem powoduje je do oddania się przedmiotowi, jak tego przykładem jest zabawa. Stąd zabawa stanowi właściwą metodę wychowania, gdyż pochłania dziecko całkowicie i dlatego wpływa na całą jego psychę. Ale pojęcia tego nie należy brać zbyt ciasno, nie trzeba pod pojęciem zabawy rozumieć jedynie igrzysk na boisku, lecz pojmować je w najszerszym znaczeniu, jako zajęcie uprzyjemnione. Takim zaś jest każde zajęcie budzące zainteresowanie, przystosowane do naturalnych zdolności dziecka, do wewnętrznej potrzeby jego psychy. Nie znaczy to wcale, aby dziecko miało uczyć się jedynie tego, co mu się podoba, lub postępować jak chce, lecz raczej, aby to, czego wymaga życie, obowiązek, zostało mu podane tak, aby pozostawiało w duszy jego możliwie jak najmlodsze wspomnienia, zamiast w innym przypadku wstętu i odrazy.

Dalszą różnicę stanowi pogląd na dziecko jako takie. Podczas gdy psychologia obecnie akcentuje z całym naciskiem psychiczną odrębność, całkowitą swoistość dziecka, patrzono na nie dawniej, jako na istotę we wszystkim podobną do dorosłych z wyjątkiem rozmiarów. Tem tłumaczy się, że nie troszczono się wiele o to, jak należy jakościowo segregować materiały, aby spełniał on zadanie, t. j., przyczyniał się jak najlepiej do rozwoju dziecka, nie zastanawiano się nad metodą przystosowaną do poszczególnych okresów tegoż rozwoju, nie zadawano sobie trudu, aby przy pomocy odpowiednich pobudek wzbudzić uprzednio głód wewnętrzny, pragnienie, potrzebę tego, co miało być podane — przystępowano poprostu do dziecka bez takich analiz i cóż potem dziwnego, że nie rozumiano dziecka i jego zachowania się. Pomawiano je o lenistwo, brak zdolności, upór — rzecz jasna, że na takiej podstawie często niesiustownie.

Przytoczyłem tę parę szczegółów, które warto wziąć pod uwagę, aby zrozumieć choć w przybliżeniu podkład obecnego ruchu na polu pedagogicznym. Witając z uznaniem takie zdobycze na polu pedagogiki, nie znaczy jednak, że na wszystko, co zamierza reforma obecna, można się pisać bez zastrzeżeń już choćby dlatego, że wpada ona w przeciwną skrajność. Prawda, jak zawsze, będzie się znajdowała pośrodku. Tę ma przynieść synteza, na którą czekamy.

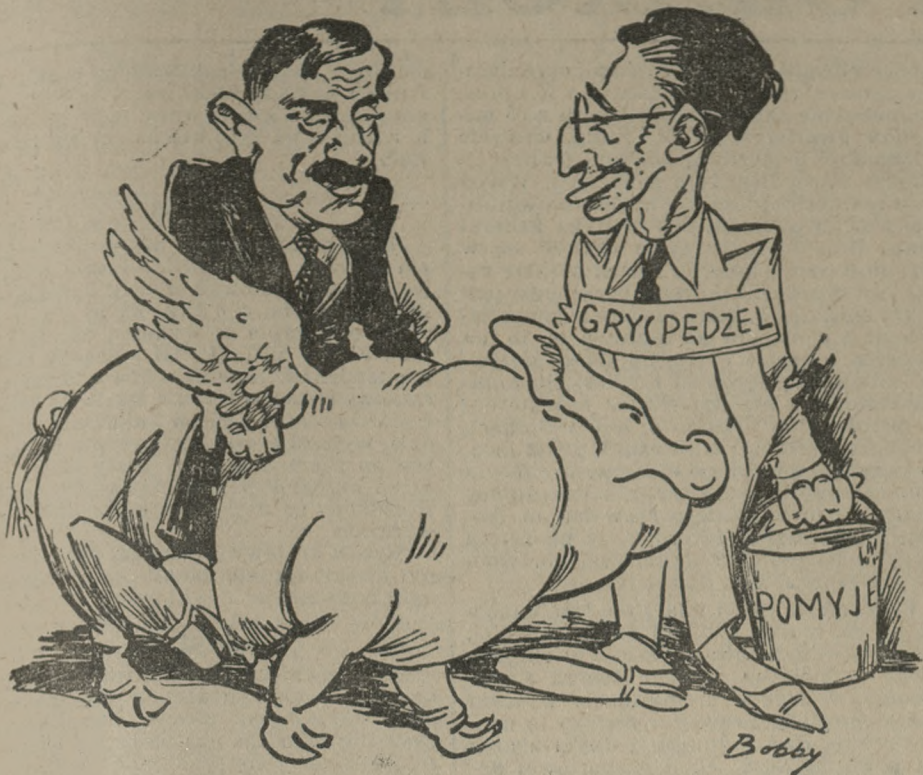
X. dr. Ściesiński.

NOWY „MAŁY ROMER”

T. zw. Mały Atlas Geograficzny prof. Romera wyczerpał się bardzo rychło w swoim dziesiątym już z rzędu wydaniu. Szkoły, dla których jest przeznaczony, potrzebują go w coraz rosnących ilościach egzemplarzy. Wyszło więc teraz wydanie jedenaste, tak ukształtowane, że jest właściwie czemś zupełnie nowym.

Objętość treści jest zdumiewająca. Na 35 stronicach mamy 83 rysunków i map. Wyzyskano każdy niemal skrawek mapy mniej potrzebny lub ciekawy, aby wpakować jakąś mapkę szczegółową o wysokiej wartości porównawczej. Nietylko uczniowie szkół, ale każdy znajdzie w tym podręcznym atlasie szczegóły takich mu w codziennym życiu nieraz będzie potrzebne. Wykonanie techniczne nadzwyczaj precyzyjne. Lwowski Instytut Kartograficzny Książnicy-Atlas ma już pod tym względem piękną tradycję, od niedawna zaś zastosował specjalny gatunek lekko-szorstkiego papieru, na którym reprodukcja i barwny druk doskonale się udają. Nawet z lupą nie znajdzie się tutaj tzw. „przesuniętych pól”, które w wielobarwnym druku nieraz się przydarzają. Jest to małe arcydzieło kartografiki, które przynosi zaszczyt zarówno znakomitemu twórcy, jak Instytutowi, który je wydał. J. Mł.

Boy i Grycendler, reformatorzy małżeństwa

(Więcej im chodzi o „reformy”, niż o małżeństwo).

Dobrowolne ubóstwo

W tych dniach rozstał się z tym światem jeden z największych oryginałów Londynu, przeżywszy przeszło osmdziesiątę. Charles Pond. Znany był jako kabaretowy londyński, klasyczny przedstawiciel typowego humoru londyńskiego, którego „Fully licensed man”, recytowany już chyba po raz 12-tysięczny, zawsze równy wywoływał zachwyt i uśmiech. Karol Pond był w swoim rodzaju ostatnim mohikaniem złotego okresu humoru angielskiego, znajdującego wieczysty swój wyraz w utworach Karola Dickensa.

Karol Pond pobudzał liczne pokolenia do najweselszego śmiechu. Niewiele jednak wiedzieli, ile tragizmu ukrywało się poza wesołą jego maską. Urodzony w najuboższej dzielnicy Londynu, przeniósł się z czasem do dzielnicy środkowej kupieckiej, gdzie dzięki zręcznym operacjom finansowym uciął sobie majątek niebylejaki, bo 250 tysięcy funtów szterlingów. Lecz nagle pewnego dnia schwył go lek, uważał poprostu za rzecz wysoce ryzykowną pozostawienie tak wielkiej sumy w jednym banku. W celu przeto lepszego jej zabezpieczenia, połowę przekazał wielkiej agencji handlowej, drugą zaś połowę złożył u pewnego adwokata. Niedługo trwało, gdy nagle wyczytał w dziennikach wiadomość, że właściciel agencji drapnął. Zrozpaczony pobiegł natychmiast do swego adwokata, by zasięgnąć rady; ale i tu czekała go wiadomość nieobowa: adwokat przed chwilą właśnie palił sobie w leń, pieniądze przepadły.

Z milionera Pond stał się w jednej chwili biedakiem bez środków do życia. I wtedy uświadomił sobie, że naróżnych prywatnych wieczorkach towarzyskich bawiono się doskonale jego produkcjami humorystycznymi. Zgłosił się więc do „Music-hall'u”, gdzie w nieprawdopodobnie krótkim czasie zdobył sobie wyjątkową wręcz popularność magnesową. W następstwie tego wypłacano mu wysokie gaje, które umożliwiły mu egzystencję całkowicie bez troska. Ale Pond, po doświadczeniach, wyniesionych z dzielnicy kupieckiej, czuł wstręt do pieniędzy. Gdy tylko nagromadziło mu się trochę oszczędności, natychmiast skupywał obrazy i rzeźby, które dawał następnie przyjacielom swym na przechowanie. Sam zaś mieszkał w nędznie umeblowanym pokoiku na poddaszu, nie troszcząc się wcale o swe zbiory dzieł sztuki, których wartość z czasem urosła do rozmiarów fortuny nieprzeciętnej. On jednak nie przywiązywał do nich żadnej wagi, bo — jak zwykł był powtarzać — „kto wie, czy pewnego dnia zbiorów mych nie spotka ten sam los, co swego czasu 250 tysięcy funtów; w takich razach zawsze lepiej nie przyzwyczajać się do bogactwa... I wierny temu, zrezygnował dobrowolnie z wszelkiego wykwinu życia i żył jak biedak. „Kto śpi na podłodze, temu nie grozi ruinie z wysokiego łóżka”. Oto filozofia życiowa wielkiego i najpopularniejszego humorysty londyńskiego, Karola Ponda, milionera, który po tragicznych doświadczeniach holdował dobrowolnemu ubóstwu. Może wiadomość o tem będzie ukojeniem dla niejednego w dzisiejszych ciężkich czasach. (K. W.)

Wieczny zegar

Pod nazwą „Atmos” pewna firma francuska puściła w handel niesłychanie pomysłowy zegar, który bez nakręcania jest w ruchu i pozostaje w nim przez całe wieki. Czynność nakręcania załatwiają w tym zegarze wahania temperatury. Do tego służy następujący przyrząd. Krótka rurka szklana, w postaci litery „U”, kończy się w dwóch większych zalutowanych naczyniach. Rurka napelniona jest rtęcią sięgającą aż do naczyni. Te zaś zawierają gaz pewien pod tak silnym ci-

śnieniem, że znajduje się on częściowo w stałym skropleniu. Jedno z tych naczyń otoczone jest przyrządem, podobnym do termosu, który powoduje, że temperatura w tem naczyniu pozostaje stale niezmienną. Drugie naczynie natomiast wystawione jest na wahania temperatury otoczenia. Przy wzrastającej temperaturze zamienia się w parę większa ilość gazu, a rtęć wyparta zostaje w drugą odnozę i powoduje pochylenie się rurki szklanej, umocowanej na tarczy, poruszającej się naokoło osi. Spadek temperatury powoduje przechylenie się rurki w stronę przeciwną. Dla bardzo precyzyjnie zbudowanego mechanizmu, składającego się tylko z 10 kółek, wystarczają t. drobne wahania zupełnie dla nakręcania. Według twierdzenia konstruktora zegara wystarcza różnica temperatury o 1 stopień, by zegar przez 120 godzin utrzymał w ruchu. Ponieważ codziennie wahania temperatury nawet i równo ogrzewanych ubikacjach są daleko większe, teoretycznie wzięwszy, zegar ten stanąłby powinien dopiero po kilkuset latach i to z powodu zużycia mechanizmu. (Wip).

15 lat bez pamięci

Przygody żołnierza z czasów wojny światowej.

Prasa londyńska opowiada obszernie historię pewnego żołnierza angielskiego z czasów wojny światowej. Jest ona chyba najciekawszym wypadkiem zaniku pamięci, jaki zna historia medycyny.

Władze angielskie zajmują się życiem niejakiego Johna Charlesa Gouldneya, który po wybuchu wojny wrócił ze Stanów Zjednoczonych do Anglii, a w roku 1915 wymaszerał do Francji. Co się z nim dalej stało, o tem niema ani śladu w aktach ministerstwa wojny. Liczył wtenczas lat 27, ale 15 lat upłynęło, zanim przypomniał sobie poprzednie swoje życie. Obecnie ustalono, że odnaleziono go błądzącego po Belgji gdzie uważano go za Amerykanina i odesłano z uchodźcami belgijskimi do Anglii, gdzie zarejestrował się jako Charles I. Golding. Jako Golding zaciągnął się do armji Kitchenera, dostał się do Francji, gdzie pamięć zaczęła go znów opuszczać. Dłuższy czas przeżył w szpitalach, a następnie został przewieziony do wschodniej Afryki i wziął udział tam we wojnie z Niemcami. Po napadzie czarnej febry stracił znowu pamięć, a gdy przyszedł do zdrowia odesłany został do Francji, gdzie był żołnierzem angielskim. Na wiosnę roku 1918, chociaż nie miał żadnych papierów, zwolniony został ze służby wojskowej jako obywatel amerykański.

W pierwszych latach po wojnie jako Charles J. Golding miał duże powodzenie finansowe w Los Angeles, ale w roku 1925 stracił znowu pamięć i to na cztery miesiące. Zainteresował się nim psycholog dr. S. J. Franz, prof. uniwersytetu kalifornijskiego. Przy jego pomocy odzyskał pamięć, ale tylko do chwili, kiedy znaleziono go w Belgji jako Amerykanina. Gazety szeroko się o nim rozpisywały, a nawet naświetlono z nim film dźwiękowy. Dowiedziła się o nim i opinia publiczna, tak, że otrzymywał listy od rozmaitych kobiet, które szukały w nim utraconych na wojnie synów. Jedna z tych kobiet zasugerowała mu, że jest jej synem, a Golding recte Gouldney przez dłuższy czas u niej zamieszkał. W Kalifornji ożenił się i popełnił bigamię, ponieważ przed wojną był już żonaty i zostawił żonę wraz z dwojgiem dzieci w Irlandji. Ale druga żona z nim się rozwiodła, ponieważ z powodu ciągłych napadów utraty pamięci zniknął z domu. W marcu 1930 roku odstawiono go znowu jako włóczęgę bez pamięci do uniwersytetu kalifornijskiego. Tu doznał prawdziwego wstrząsu, przypomniał bowiem sobie nagle całą swą przeszłość i odkrył, że nie jest właściwie Goldingiem, że

nazywa się John Charles Gouldney, liczy lat 27 i jest sierżantem armji angielskiej. Zdawało mu się wówczas, że znajduje się w obozie rekrutów w Anglii i czeka, aby go odtransportowano do Francji. Nie mógł sobie siebie wyobrazić jako mężczyznę liczącego lat 42, a gdy spojrzal w lustro skonstatał, że nie wygląda wcale na człowieka liczącego lat 27, przestraszył się gwałtownie.

Gdy radio się odezwało, Gouldney nie mógł się zorientować i dziwił się bardzo temu zjawisku. Przy pomocy prof. dr. Franza odzyskał całą pamięć, wrócił do Irlandji gdzie go przyjęli dwaj synowie, którzy tymczasem wyrosli na dojrzałych mężczyzn, a jeden z nich nawet już się ożenił.

Z różnych stron Polski

Majątek wartości 5 milj. zł. sprzedany za 11.000 złotych.

W tych dniach przeprowadzono w Piotrkowie licytację majątku rolnego należącego do właściciela dóbr Michalskiego. Cały majątek Michalskiego oszacowany na sumę 5 milionów zł., został w czasie licytacji zakupiony za 11.000 zł. Nabywcą który zapłacił tak śmieszna sumę za olbrzymi majątek, jest hrabia Komorowski.

B. nadkomisarz policji podpalczem.

Przed katowickim sądem okręgowym odpowiadał Stanisław Wintuszka, były nadkomisarz policji z Sosnowca, oskarżony o namawianie do krzywoprzysięstwa i zbrodni podpalenia. W r. 1919 Wintuszka jako nadkomisarz policji w Sosnowcu przywłaszczył sobie dowody rzeczowe, naskutek czego został zwolniony z policji. Wintuszka mianowicie kupił w swoim czasie w Pszczyńce dom od niejakiego Jana Balki, przyczem pozostał mu winien do ceny kupna 18 tysięcy złotych. Kiedy Balka upomniał się o swoje pieniądze, Wintuszka oświadczył, iż nie ma, a jedyną możliwością, aby je mógł otrzymać, jest podpalenie domu, przyczem odszkodowanie wypłaci ubezpieczenie, z której to kwoty będzie Wintuszka mógł dług ten zwrócić. Balka zgodził się wykonać plan rozlewając na strychu większą ilość benzyny i ustawiając bańki z benzyną pośród których zostawił palącą świecę, poczem wyszedł z domu. Tymczasem jeden z lokatorów zauważył światło na strychu i zapobiegł pożarowi, zawiadamiając jednocześnie wobec jaskrawych śladów uściłowanego podpalenia policję. Dochodzenia potwierdziły te hipotezę.

Na przewodzie sądowym udowodniono Wintuszcze winę, skazując go na łączną karę 2 lat ciężkiego więzienia, zaś poprzedniego właściciela skazano na 1 rok ciężkiego więzienia, uwzględniając okoliczności łagodzące.

Ilość bezrobotnych na całym świecie.

Według statystyki międzynarodowego biura w Genewie, cyfra bezrobotnych na całym świecie wynosi 70 milj. osób. Ilość bezrobotnych w Indjach określa się cyfrą 40 milj. Jedynym krajem, gdzie niema bezrobotnych, jest Japonja, a to dzięki pracom po najróżniejszych trzęsieniach ziemi. (PAS)

Z dziedziny mody

Zwycięstwo wełny.

W obecnej modzie wełna stanowczo i zdecydowanie zwyciężyła panując od kilku lat jedwab, pozostawiając go tylko sukniom ściśle wieczorowym. To, znaczy — na swoim miejscu. Skończył się z jedwabem sukienkami do biura, ślepa imitacja Francji, gdzie ma to sens, z powodu innego klimatu i innych cen na jedwabie. Obecnie nawet na five o'clock i do teatru nosi się sukienki wełniane, których cały szyc polega na fasonie i wykwinie odrobieniu. Mamy całe mnóstwo odmian welen do wyboru. Na przedpołudnie i do biura czy innej pracy najlepsze są grube wełny kanwowe, rodzaj plecionki, nadzwyczaj modne tego roku. Modne są również połączenia te-

go materiału z sukniem i całe sukienki z sukna. Ponieważ najmodniejszymi kolorami w tym sezonie są zielony i brązowy, widać się więc połączenie czarnych, granatowych i brązowych sukienek z zielonym sukniem, które obejmuje górę sukni, imitując bolerko z rękawami do łokcia. Dolna część rękawa jest znowu z tego samego materiału, co sukienka.

Wszystkie prawie suknie, czy to wieczorowe, czy popołudniowe cechuje fałszywe bolerko. Jest przyszyte i nie można go zdjąć, a powinno się wydawać, że jednak jest.

Suknie wizytowe przybierane są breitszwancami, agneau rasé, pliszem wytłaczanym, imitującym futro. Bardzo ładne, aczkolwiek niepraktyczne, są całe suknie z pluszu, imitującego breitszwance. Do tego odpowiednia jest apaszka z futra, najlepiej z gronostajów, które ładnie odbijają się od połyskliwej czerni pluszu. Dobrze wyglądać w tem mogą tylko osoby smukłe, gdyż plusz pogrubia.

Do rzeczy wiecznie modnych i wiecznie praktycznych należą dżempiry i wełniane spodniczki. Mody wiekańskie rozciągają przed nami całe gamy cionowanych barw, w trójkąty, pasy i desenie geometryczne. Są wkładane przez głowę, są zaciągane systemem éclair, jak kto woli. Do tego spodniczka z grubej wełny, układana w kontrafałdy. Jeśli chodzi o wygodę i najodpowiedniejszy strój do pracy, to ten nie ma konkurencji. Panie, pożądające wiecznej nowości, mogą mu zarzucić, że się znudził, trzymając się uparczywie od dobrych kilku lat. Jest to jednak najlepszym dowodem jego praktyczności, pozatem co roku są pewne nowości w paskach i deseniach. Pasek zamiszowy czy lakierowany, jest dziś koniecznym dopełnieniem każdego ubrania. Anita.

Inauguracja roku akademickiego

W uzupełnieniu naszego sprawozdania z uroczystej inauguracji roku akademickiego 1931/32 podajemy wykaz absolwentek i absolwentów za ubiegłych lat 12, którzy w dowód uznania za wybitną pracę na polu naukowym zostali odznaczni brązowymi medalami:

Dr. Stefan Buczkowski, dr. Aleksander Całkosiński, Stefan Dembiński, dr. Gdynski, dr. Feliks Górnicki, dr. Józef Górski, dr. Edmund Grodzki, ks. dr. Edward Kozłowski, dr. Jerzy Lubowiecki, dr. Antoni Roszkowski, dr. Józef Rżuska, dr. Antoni Skowronski, dr. Władysław Wiczorek, dr. Tadeusz Zgajński, dr. Marceł Jakubiak, dr. Rozalja z Piotrkowiaków Kierzyńska, dr. Józef Bolesław Makov, cent dr. Franciszek Raszeja, dr. Jan Słotwiński, dr. Wanda Starkowska, dr. Zofja Uchodzka, dr. Henryk Anders, dr. Witold Dalbor, mg. Józef Dziarnowski, dr. Anna Dziembowska, mg. Adam Gruchalski, mg. Stefan Kieniewicz, dr. Władysław Kowaleńko, Stefanja Laudówna, mg. Helena Łuczakówna, ks. dr. Karol Mazurkiewicz, mg. Władysław Okieński, dr. Irena Głębocka-Piotrowska, dr. Marja Rymarkiewiczówna, mg. Franciszek Adamanis, dr. Józef Bajerlein, dr. Rajmund Galon, dr. Alojzy Kotecki, mg. Feliks Krawiec, dr. Jadwiga Mondelska, Jan Narutowicz, dr. Adam Paszewski, dr. Franciszek Poznański, dr. Marja z Dembińskich Łuszkowska, dr. Jan Sokolowski, Marcin Thomaschewski, mg. Henryk Weiss, inż. Stefan Bilczyński, inż. Józef Bolciewicz, inż. Józef Götz, inż. Dzierżykraj Kulewicz, inż. Jan Kowalski, inż. Stanisław Suchocki i inż. Tadeusz Zoll.

Watykańska radjostacja uruchomiła ostatnio aparaturę do przesyłania fotografii. Nasze zdjęcie przedstawia arcybiskupa Paryża ks. kardynała Verdier, któremu inżynierowie stacji wyjaśniają stronę techniczną aparatury.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chruli

Gdynia wyprzedziła Szczecin

Dnia 9 maja r. b. zamieściliśmy feljton poświęcony portowi szczecińskiemu. Asumpt do napisania tego artykułu dało nam wystąpienie naczelnego dyrektora tegoż portu, b. min. komunikacji, dr. Krohne, który na łamach czasopisma „Hansa” w ten oto sposób zdał sprawę ze swej działalności w Szczecinie:

„Rozpocząłem moją działalność pod kątem widzenia walki przeciwko portowi w Gdyni, a tem samem o korytarz, przyczem wyszedłem z założenia, że walkę tę można prowadzić skutecznie jedynie ze Szczecina...”

W tym celu zaś „było przedewszystkiem konieczne nastawienie na ten punkt widzenia wszystkich władz państwowych. To zostało z powodzeniem osiągnięte”.

Od czasu ogłoszenia owego najważniejszego sprawozdania minęło sześć miesięcy. Dzisiaj powracamy do tego tematu, aby przekonać się, jakie to owoce wydała praca naczelnego dyrektora portu szczecińskiego, podjęta pod kątem potrzeb politycznych, a nie gospodarczych.

— Owoce, zaiste, doskonałe, z tem jedynie zastrzeżeniem, że smaczne dla Polaka, a wysoce gorzkie dla Szczecinian... Bo co widzimy?

W ciągu pierwszego półrocza 1931 r., a więc w okresie czasu, w którym p. Krohne wygłaszał i publikował oświadczenia polityczne, skierowane przeciwko naszemu portowi i „korytarzowi” Gdynia prześcignęła Szczecin, Szczecin zaś pobił własny rekord niskości załadunku! Panu dr. Krohne gratulujemy tak nam miłego sukcesu i życzymy dalszej, równie owocnej działalności!

Aby zaś upamiętnić historyczny moment zdystansowania Szczecina przez Gdynię, radzilibyśmy p. Krohne wyrzycie w marmurze następujących danych, oświetlających rozwój wzgl. spadek załadunku w trzech portach bałtyckich (w milj. tonn):

	Szczecin	Gdańsk	Gdynia
1913	6,25	2,11	—
1926	5,79	6,30	0,41
1929	4,92	8,56	2,82
1930	4,89	8,24	3,63
I. VI. 1931	1,14	3,88	2,29

Szczecinianom powyższa statystyka powinna dać dużo do myślenia, zbyt bowiem rażąco jest rozwój portów polskich, wręcz zaś sensoryjny jest fakt, że Gdynia zdystansowała Szczecin, w ciągu jednego półrocza, nie o jakąś tam „długosć nosa”, lecz o okrągło 100 proc.!

Co jak co, ale spokojną wymowa podanych powyżej cyfr powinna ludność niemiecką Kresów przekonać, że lepiej żyć z Polską, w zgodzie, niż ustawicznie szukać waśni. Przecież, w miarę gospodarczego rozwoju Polski, porty własne nam nie wystarczą i moglibyśmy dać zatrudnienie portowi szczecińskiemu, z którym łączą nas drogi wodne: Warty i Odry. Ale w obecnych warunkach jest to niemożliwe. Wszak nie można spodziewać się, by Polska zasilala swoich wrogów w ich kampanji przeciwko t. zw. korytarzowi, którą — mówiąc słowami dr. Krohne — „można prowadzić skutecznie jedynie ze Szczecina”!

Krótkie informacje gospodarcze

— Przemysłowcy hut żelaznych zwrócili się do komisji arbitrażowej w sprawie plac w hutnictwie. Przemysłowcy domagają się obniżki o 10 proc. taryfowych zarobków robotniczych.

— Wpływy austriackich kolei związkowych we wrześniu zmniejszyły się w stosunku do września ub. r. o 19,8 proc., a w ciągu 9 miesięcy r. b. w porównaniu z odpowiednim okresem 1930 r. o 13,4 proc.

— Według danych statystycznych min. pracy, ilość bezrobotnych Francji, wspomaganą przez państwo, wynosiła 24 ub m. 51.654 robotników, t. j. o 7.537 bezrobotnych więcej, aniżeli w tygodniu poprzednim.

— Rząd francuski rozważa kwestję podniesienia cła na pszenicę importowaną z 80 fr. na 110 fr. od 100 kg.

— Na londyńskim rynku metali panuje od kilku dni tendencja zwykła, szczególnie silnie podniosły się ceny miedzi. Również cyna, srebro i złoto osiągnęły wyższe ceny.

— Od 1 sierpnia 1931 r. do 25 października zaokrętowano dla Europy 5.273.000 kw. ton pszenicy, gdy przed rokiem w tym czasie zaokrętowanie wyniosło tylko 3.460.000 kw.

Konjunktury

Pieniądz i papiery wartościowe

Giędy światowe stały w tygodniu ubiegłym pod znakiem mwiżyty Lavała w Stanach Zjednoczonych i wyborów w Anglii. Podczas gdy pierwsze wydarzenie zdyskontowane było przez sfery giełdowe już weselej i nie odbiło się wyraźnie na ogólnej tendencji, to wynik wyborów angielskich wywołał przejściowo silną haussę na rynku londyńskim przy dodatnim lub ujemnym zareagowaniu innych giełd światowych.

Giełda nowojorska odpowiedziała na nieoczekiwany wynik wyborów zwykłą, ponieważ w związku ze zwycięstwem konserwatystów spodziewana jest rychła stabilizacja funta. Jednakże potem, obawy przed wprowadzeniem wysokich cel prohibicyjnych w Anglii i obniżenie się kursu funta na światowych rynkach dewizowych — spowodowały znaczne osłabienie się tendencji i spadek notowań o 1—3 proc. Na giełdzie londyńskiej wywołał oczywiście konserwatystów ogólna zwykła akcji i papierów lokacyjnych. Publiczność i spekulacja rzuciła się przedewszystkiem na akcje przemysłowe i papiery państwowe, powodując poważny wzrost kursów. Porównaj jednak napór kupujących nie trwał długo, a spekulanci zaczęli realizować zyski. — haussa się załamała. Giełda paryska miała początkowo usposobienie mocne, później niektóre akcje naftowe i bankowe uległy niższe. Na giełdzie amsterdamskiej dała się zauważyć, po ogłoszeniu wyniku wyborów lekka niżka, spowodowana obawą przed niekorzystną dla Holandji polityką celną w Brytanji.

Na warszawskiej giełdzie akcyjnej panowała w okresie sprawozdawczym zupełna martwota. Transakcje ograniczały się do 2 lub 3 papierów. Kursy utrzymywały się na ogół na niezmiennym poziomie. W dniu 26 października br. odbyło się walne zgromadzenie akcjonariuszy Zakładów Ostrowieckich, na którym postanowiono m. in. wypłacić z czystego zysku za rok operacyjny 1930-31. wynoszącego 4528 108 zł. dywidendę w wysokości 10 proc. Walne zebranie S. A. Budowy Parowozów uchwaliło wypłatę dywidendy za 1930-31 w wysokości również 10 proc. Pożyczki państwowe miały początkowo w dalszym ciągu tendencję mocną, dopiero w końcu tygodnia niektóre z nich uległy niższe. Listy zastawne utrzymywały się na niezmiennym poziomie. Kursy pożyczek polskich na giełdzie nowojorskiej miały początkowo nadal tendencję mocną, w końcu obniżyła się nieco pożyczka dillonowska. Zapotrzebowanie na waluty i dewizy było w tygodniu ub. stosunkowo małe. Dolary utrzymywały się w obrotach oficjalnych na poziomie 8,86½, prywatnie zaś płacono za nie 8,87—8,87½; dewizy New York podniosły się z 8,913 na 8,917, a kabel z 8,919 na 8,920. W grupie dewiz europejskich uległ dość dużej niższe Londyn — z 35,05 na 34,25. Spadek waluty angielskiej spowodowany był głównie interwencyjnymi zakupami dolara na rynku londyńskim ze strony banków francuskich. Również Zurych obniżył się ze 175,05 na 173,65, a Amsterdam z 361,40 na 360,50. Kursy innych dewiz europejskich większym wahaniami nie ulegały.

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub tygodniu następująco:

	26. 10.	27. 10.	28. 10.	29. 10.	30. 10.	31. 10.
Pszenica						
Warszawa	24,50	24,50	—	24,50	24,50	—
Poznań	22,75	22,75	22,75	22,75	22,75	22,75
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	22,25	—	—	22,75	23,25	—
Żyto						
Warszawa	24,25	24,25	—	24,25	24,25	—
Poznań	22,50	22,50	22,50	22,75	22,75	22,75
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	22,00	—	—	22,50	22,50	—
Jęczmień						
Warszawa	22,50	22,50	—	22,50	23,00	—
Poznań	21,75	23,75	23,75	23,75	23,75	23,75
Lwów	19,50	—	—	—	—	—
Lublin	20,50	—	—	21,50	21,50	—
Owies						
Warszawa	24,00	24,00	—	24,00	24,00	—
Poznań	22,25	22,75	22,50	23,00	23,00	23,00
Lwów	14,25	—	—	—	—	—
Lublin	22,25	—	—	22,00	22,25	—

Na zagranicznych giełdach zbożowych ceny idą bez przerwy w górę, przyczem zwykła cen żyta, niezależnie od notowań pszenicy, opiera się na rzeczowych podstawach, a mianowicie na stwierdzeniu, że zapasy światowe są nieznaczne, że tegoroczne plony w krajach eksportowych są mniejsze, aniżeli w roku zeszłym i wreszcie, że rynki zbytu powiększyły swą pojemność wobec złych zbiorów również i w krajach importerskich.

Na rynku pszenicy obok względów natury faktycznej odgrywa znaczną rolę spekulacja. Do momentów pierwszej natury zaliczać należy zmniejszenie zapasów Federal Farm Boardu, które obliczają obecnie na 150 — 165 milionów buszli, zmniejszenie plonów w Australji (177 milj. buszli

wobec 212 milj. b. przed rokiem), ograniczenie obszaru uprawy w Australji o 16,4 proc. zmniejszenie zapasów światowych z 68 milionów kwarterów na 62½ milj., wreszcie wiadomość o możliwej wielkiej transakcji między Farm Board'em a Francją. Wśród tych realnych czynników haussy niewątpliwie słabym punktem jest polityka Federal Farm Boardu, który może znaleźć się w przymusowym położeniu i rzuci większe zapasy na rynek. Z sukursem przychodzi jednakże spekulacja, która w obawie przed deprecjacją złota, gra na towar, a m. in. na pszenicę, i jeszcze więcej na zboża pastewne (kukurydzą, jęczmień i owies). Spekulacja zawodowa nie jest jednak obecnie dostatecznie silną finansowo, ani w Stanach Zjednoczonych, ani w Kanadzie i jest mocno związana z giełdami efektów, aby mogła być traktowana, jako czynnik decydujący na dłuższą metę. Dlatego też w danym momencie nie można twierdzić, iż na rynku pszenicy nastąpił już definitywny przełom i że nie grozi zawrót do spadku cen.

Europejskie rynki miały tendencję mocną, na co, oprócz sytuacji amerykańskiej, wpłynęły — zanotowanie eksportu rumuńskiego w związku z trudnościami finansowania, w formie premjowania wywozu oraz stanowisko Rosji. Stanowisko to charakteryzują dwa czynniki: jednym z nich jest powściągliwość akcji eksportowej Rosji, gdyż chociaż zaokrętowanie zboża rosyjskiego w ostatnim tygodniu było znaczne, to jednak dotyczyło niemal wyłącznie wykonania dawniejszych transakcji, zwłaszcza zawartych z firmami angielskimi. Drugim czynnikiem są wieści o zaprzestaniu wykupywania przez Rosję jej wksli handlowych, co oczywiście wpłynęłoby poważnie na ograniczenie obrotów towarowych z tym krajem.

Październik utrwalił stałą tendencję dla żyta w obrotach wewnątrz kraju. Cena żyta zwykła, zależnie od poszczególnych giełd zbożowych, w rozpiętości od 0,50 do 1,75 zł. Największą zwykłą zanotowano na rynkach zachodnio-polskich. Dzieje się to nadal bez zależności od eksportu żyta, który zmniejszył się w tym roku poważnie. Na korzystniejsze kształtowanie cen oddziałuje bez wątpienia fakt słabszej podaży pozostający w związku z gorszymi zbiorami tegorocznymi.

Popyt na żyto jest mocny na wszystkich rynkach zagranicznych. Pozwala to snuć pewne przewidywania, o kształtowaniu się ceny w listopadzie, na rynku wewnętrznym — która zapewne utrzyma się na obecnym poziomie. Zwykle w listopadzie następuje spadek cen żyta w związku z większą podażą i przypadającymi terminami płatności, w tym roku jednak wobec mniejszych zbiorów tej zwiększonej podaży nie widać, chociaż skończyło się już kopanie kartofli i buraków. Zresztą każdy

nadmiar podaży zabierają z rynku Państwowe Zakłady Żbożowe; o ile więc podaż nie wzrośnie gwałtownie, to w listopadzie b. r. niżki na żyto nie należy się spodziewać.

Masło

Po krótkotrwałym ożywieniu tendencja znowu się osłabiła, czego wyrazem jest spadek notowań giełdy berlińskiej z dnia 31 ub. m. o 6 Rm na 50 kg., wobec czego notowania te wynoszą obecnie 117, 107 i 93 Rm za I, II i III gat. przy spokojnej tendencji. Niekorzystnie oddziałują czasowy zakaz przywozu masła do Francji, Podaż ze strony państw bałtyckich wprawdzie wykazuje spadek, jednak częściowo jest on skompensowany przez oferty duńskie i wzrost dowozów masła zamorskiego. Horoskopy na najbliższą przyszłość są niewyraźne.

Rynek krajowy jest nadal spokojny ceną utrzymując się nadal na niezmiennym poziomie.

Jaja

Na zagranicznych rynkach jajczarskich nastąpił w ub. tygodniu zwrot tendencji przy ożywionym zbycie kształtuje się zwykłowo. Zmiana nastąpiła pod wpływem zmniejszającej się produkcji i wzrostu popytu za towarem świeżym ze strony Anglii, gdzie zapasy zostały częściowo wyczerpane, a dowozy z krajów zamorskich wykazują spadek. Z większości krajów importujących nadchodzi wiadomości o mocnej tendencji i dobrych horoskopach na najbliższą przyszłość.

Ożywienie rynków zagranicznych przeniosło się na rynek krajowy, gdzie daje się zauważyć silniejszy popyt za towarem świeżym. Notowania wykazują tendencję zwykłą. Za skrzyżnię jaja świeżych gwarantowanych płacono w tygodniu sprawozdawczym 155—180 zł., loco granica 19—21,5 dolarów.

Bydło i mięso

Podaż żywa nadal przewyższa konsumpcję; rolnicy bowiem mpozbywają się części inwentarza z powodu gnicia ziemniaków. Ponadto w kierunku niżkowym oddziałują ogromne możliwości zbytu żywa, przetworów mięsnych i wędlin na rynkach zagranicznych. Katastrofalny spadek notowań bekonów jest również momentem niekorzystnym. Dlatego na wszystkich htagowiskach krajowych ceny w dalszym ciągu spadają, osiągając na głębokiej wsi śmiesznie niski poziom, przekreślający wszelką racjonalną kalkulację gospodarki hodowlanej.

Notowania bekonów w Londynie dnia 30 ub m. podniosły się o 4—5 sh. za 1 cwt. do poziomu 43—47 sh.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ulgi przewozowe przy eksporcie drzewa.** W miejsce dotychczas obowiązujących ulg przewozowych przy eksporcie drzewa przerobionego do niektórych krajów zachodnich Europy, wchodzi z dniem 1 listopada w życie bardziej obniżone stawki przewozowe według osobnej tabeli opłat przez granicę lądową i jeszcze bardziej obniżone przy eksporcie przez porty polskie. Prócz tarcicy z drzewa sosnowego, świerkowego i jodłowego, papierówki, korzystają z tych obniżonych opłat deszczółki do opakowań z wyjątkiem bukowych. Warunkiem stosowania taryf jest obliczenie przewoźnego najmniej za 15 tys. kg. jak i nadawanie przesyłek za listami międzynarodowej komunikacji. Ulgę stosuje się w drodze zwrotu różnicy między udziałem P. K. P. w stawkach przewidzianych w bezpośredniej komunikacji polsko - związkowej, a stawkami ulgowymi, przewidzianymi obecnie.

(p) **Podwyżka cel.** Jak się dowiadujemy, postanowiono wydanie rozporządzenia, podwyższającego stawki celne na niektóre artykuły przywzowe, a szczególnie na niektóre chemikalia, jak sodę, krochmal, zamki i kłódki i niektóre artykuły. Nowa podwyżka będzie uzupełnieniem ostatniej serji podwyżek celnych. Prawdopodobnie będzie to ostatnia podwyżka przed wprowadzeniem nowej taryfy celnej.

Z KRAJU

(k) **Giełda zbożowo - towarowa powstanie w Łodzi.** Od dłuższego czasu ciągnie się sprawa utworzenia giełdy zbożowo - towarowej w Łodzi. Obecnie interwencja Izby Przemysłowo - Handlowej spowodowała, że realizację utworzenia giełdy tej w Łodzi uważać należy za kwestję najbliższej przyszłości. Uchwalono ostatnio wniosek iż ze sprawą tą nie można zwlekać. Postanowiono utworzyć koncern, który przystąpić ma do zrealizowania utworzenia giełdy. W skład koncernu wchodzi przedstawiciele spółdzielni rolniczych, zrzeszeń przemysłowych i handlowych, spółdzielni konsumcyjnych, Izby Rzemieślniczych, Izby Przemysłowo - Handlowej w Łodzi, magistratu i przedstawiciela intendatury.

(k) **Bydło polskie na rynku szwajcarskim.** Akcja eksportu bydła do Szwajcarii znajduje się w przededniu realizacji. Wkrótce mają odejść transporty próbne,

złożone z materiału, mogącego liczyć na zbyty w Szwajcarii, a więc młodych buhajów i jałówek w wieku 2—2½ lat. Dotychczas Szwajcarya pokrywała swoje zapotrzebowanie bydła w Holandji i na Węgrzech. Według opinii fachowców było polskie ma wszelkie dane do zdobycia tego rynku.

Z ZAGRANICY

(z) **Niemcy przeciw przesyłkom bawełny via Gdynia.** Dzienniki hamburskie i berneńskie omawiają na podstawie tych samych danych usiłowania Polski, mającej na celu ściągnięcie przesyłek bawełny przez Gdynię, 10 proc. importu bawełny do Polski przeszło w pierwszym półroczu 1931 r. przez Gdynię; statystyka polska wykazuje za tenże czasokres w przywozie przez Gdynię i Gdańsk 2.950 tonn, a w pierwszym półroczu 1930 r. 509 tonn. Według oficjalnego sprawozdania z Łodzi, przemysł łódzki importował via porty bałtyckie w 1930 r. 2.870 bal bawełny, a za pierwsze półrocze 1931 r. już 13.120 bal. Poszczególne dzienniki starają się jednocześnie zmniejszać znaczenie dotychczasowych wyników, powatpiwając czy uda się utworzyć rynek bawełniany w Gdyni, mimo usiłowań miarodajnych czynników w Polsce. W artykule „Gdynia contra Bremen” stara się przekonać kupców, którzyby się osiedlali w Gdyni, że interes ten dla nich nie przedstawia się korzystnie, wskazując na większe możliwości zbytu towaru w Bremie.

(z) **Nowa deruta cen bawełny.** Biuro rolnicze w Waszyngtonie ogłosiło ostatni raport o stanie rynku bawełnianego w Stanach Zjednoczonych. Według obliczeń urzędu waszyngtońskiego stan zapasów na 1 października wyniósł 16.284.000 bel. co oznacza nadwyżkę w porównaniu z październikiem ub. r. o 600.000 bel. Ogłoszenie tego komunikatu wywołało silną derutę cen zarówno na giełdach bawełnianych Stanów, jak i w Bremie. Spadek kursów wyniósł w ciągu 24 godzin w Bremie kilkadziesiąt punktów. Straty poniesione w związku z tem przez handel breneński obliczane są na milion dolarów.

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

Jak przed dziesięciu laty powstało Stowarzyszenie Polsko-Francuskie

W dniach 6, 7 i 8 listopada odbędą się w Poznaniu uroczystości związane z dziesięcioleciem Stowarzyszenia Polsko-Francuskiego oraz z dziesięcioleciem Kursów Języka Francuskiego w naszym mieście. Na uroczystości przewidziany jest przyjazd do Poznania p. Laroche'a, ambasadora Francji w Warszawie, oraz p. Ludwika Marin, wielkiego naszego przyjaciela na terenie parlamentarnym w Paryżu.

W związku z temi uroczystościami warto przypomnieć genezę powstania tych pożytecznych i zasłużonych instytucji. Już w r. 1920 z inicjatywy pułkownika Marquet, szefa wojskowej misji francuskiej w Poznaniu, zawiązało się tu pod przewodnictwem prof. Krygowskiego stowarzyszenie przyjaźni polsko-francuskiej. Nie rozwinęło ono jednak żywej inicjatywy. W maju 1920 r. przybył do Poznania konsul francuski Dufort, a jednocześnie rozpoczął tu działalność przebywający dotychczas w naszym mieście p. Omer-Neveux, który, będąc więźniem wojennym w Gnieźnie, po odzyskaniu wolności rozwinął żywe stosunki z Polakami i szybko zżył się z polskim społeczeństwem.

Z inicjatywy p. Omer-Neveux odbyło się 11 maja 1921 r. pierwsze walne zebranie Stowarzyszenia Polsko-Francuskiego. Przewodniczącym Stowarzyszenia został p. Henryk Opieński, wiceprzewodniczącymi: p. Korwtowska i prof. Grabowski, sekretarzem generalnym p. Omer-Neveux, który stał się duszą organizacji.

„Kurjer Poznański” z tego okresu notuje co chwila objawy wielkiej żywotności Stowarzyszenia. Chcąc zbliżyć jak najsilniej oba społeczeństwa —

głównie na gruncie kulturalnym, Stowarzyszenie urządzało co chwila zebrania, odczyty, wspólne wycieczki lub rozrywki towarzyskie. Gdy wzięty się losy Śląska, Stowarzyszenie wysłało memoriał do parlamentu francuskiego. Należy tu zaznaczyć, że do rozwoju Stowarzyszenia przyczynił się znacznie p. Stanisław Kozicki, jako ówczesny polityczny redaktor „Kurjera Poznańskiego”. Z inicjatywy Stowarzyszenia rząd francuski wydelegował do Poznania prof. Langlade'a który rozpoczął wykłady na uniwersytecie.

Wielkim sukcesem Stowarzyszenia stały się praktyczne Kursy Języka Francuskiego. Powstały one znowu z inicjatywy p. Omer-Neveux który wzorował się na kursach, urządzonych przez siebie w Güstrow, gdzie był również więziony w czasie wojny. Kursy rozpoczęły działalność 3 października 1921 roku. Od pierwszej chwili powodzenie ich było wielkie. W pierwszym tygodniu zapisało się na kursy 1040 osób. Kwartałne wpisowe wynosiło 300 mk pol., czyli obecnie 1/16 dol.

Staraniem wreszcie p. Omer-Neveux powstała w Poznaniu księgarnia francuska „Au coin de France”, a następnie w r. 1922 p. Omer-Neveux założył spółkę wydawniczą polsko-francuską „Eos”.

W ten sposób powstał w Poznaniu rozgałęziony ośrodek żywej kultury francuskiej, który wiele zdziałał dla zbliżenia obu narodów. Jest rzeczą słuszną nawiązać w dziesięciolecie Stowarzyszenia Polsko-Francuskiego do tych pięknych wspomnień, które odznaczyły się taką inicjatywą i entuzjazmem w bezinteresownej pracy.

przechodzi do wydziału budownictwa podziemnego i staje w szeregu propagatorów budowy domków rządowych z ogródkami — w celu ulżenia niedoli bezdomnych. Szereg artykułów, tej sprawie poświęconych, pomieścił w piśmie naszym. Z okazji więc jubileuszu zasłamy jubilatowi życzenia „ad multos annos” dla dobra miasta.

Pierwsze fajki z pianki morskiej

weszły w użycie w 1723 r. Pierwsza taka fajka wyszła z pod dłuta niejakiego Karola Kovatsa z zawodu szewca w Budapeszcie. Hr. Andrassy który przywiózł ze swej podróży po Małej Azji kawał pianki morskiej; dowiedziawszy się o talencie rzeźbiarskim ex-szewca, polecił mu zrobić taką z rzeźbionym cybuchem Fajka Kovatsa znajduje się obecnie w muzeum miejskim w Budapeszcie.

SPORT

Piłka nożna

Polskie Kolegium Sędziów obsadziło w następujący sposób zawody ligowe w dniu 8 bm.: „Garbarnia” i „Lechia” — p. Krukowski, „Polonia” i „LKS” — p. Arczyński, „Wisła” i „Warszawianka” — p. Brzeziński, „Pogoń” i „Warta” — p. Wardęszkiewicz, „Ruch” i „Cracovia” — p. Gulicz. Decydujące spotkanie o wejście do ligi pomiędzy 22 p. p. a Naprzodem, które się odbędzie w Siedlcach, prowadzić będzie mjr. Loth lub inż. Grabowski.

John William Robinson umarł przed kilkoma dniami w wieku 62 lata. Krótka ta notatka dziennikarska nie mówi. Zapewne wywoła ona zdziwienie wszystkich bywalców na meczach piłki nożnej i czynnych piłkarzy, dlaczego znalazła się w dziale sportowym pod rubryką piłka nożna. Wyjaśniamy zatem, że John William Robinson był swego czasu najsławniejszym bramkarzem Anglii, i jego nazwisko przeszło do terminologii piłkarskiej całego świata. Nie dlatego że jedenaście razy stał w bramce angielskiej drużyny reprezentacyjnej, lecz był on pierwszy, który broniąc niskie strzały rzucał się do piłki jak ryba i stąd dzisiejsza „robinsonada” tak efektowna dla widza, a tak nie lubiana przez bramkarzy. Robinson znalazł naśladowców na całym świecie i obrona ta jest stosowana we wszystkich narodach uprawiających piłkę nożną.

Pływanie

Rekord europejski w biegu 200 mtr. st. klas. ustalił na zawodach w Magdeburgu Wittenberg (N) uzyskując czas 2:46.2. Dotychczasowy rekord Rademachera wynosił 2:47.9.

Pięściarstwo

Zainteresowanie się meczem z Niemcami, który odbędzie się w niedzielę o godz. 20 w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich jest ogromne. Ze wszystkich stron zasympują nas formalnie zapytaniem w tej sprawie, a zwłaszcza interesuje każdego, jaki będzie ostateczny skład Polski. Jak się dowiadujemy, decydujące czynniki postanowiły jednak pozostawić Rudzkiego w piórkowej, bowiem narazie niema lepszego zastępcy (Cyran zapadł ponoć na oczy, chociaż jeszcze przed 9 dniami pokonał w Łodzi Zielińskiego). Również w lekkiej pochwalaono wyznaczyć Seweryniaka, biorąc pod uwagę jego większe wyrobienie ringowe, co naszym zdaniem, nie równoważy całkowicie danych, przemawiających za Klimczakiem (wspominaliśmy o nich wczoraj). Jednak różnica pomiędzy oboma zawodnikami jest minimalna, dlatego też nie można mówić o jakimś osłabieniu zespołu. Również nie odgrywa zasadniczej roli fakt, że walczyć będzie Wiśniewski w półciężkiej (zamiast Wystracha, czy Mizerskiego). Reszta zawodników jest znana, jak również niemiecki skład, z którego Puttkammer, Kurth i Rennen walczą w czwar-

tek wieczorem w Paryżu, a stamtąd przybędą ponoć do Poznania. Na zakończenie nadmieniamy, że bilety można już nabywać w przedsprzedaży w fir. „Camera”, i radzimy zaopatrzyć się w nie wcześniej ze względu na ogromne zainteresowanie.

U. S. A. — Finlandja 8:8 Burns (A) pokonał Dickmanna (F); Huuskonen (F) zwyciężył w pierwszym starciu przez poddanie się, z powodu zranienia oka Amerykanina Beloise; Pacino (A) pokonał Miettinena (F); Salek (A) zwyciężył Veekewae'a (F); Leskinen (A) pokonał Cravotte (A); Mark S. Hough (A) wygrał w Saarim (F); Koivunen (F) pobił Melhama (A) i Baerlund zdobył dwa punkty w o.

RADJO

Programy radiofoniczne

Sroda, dnia 4 listopada 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 11.40 przegląd prasy krajowej; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy; godz. 14.30 kwadrans Tow. Ziemiańców Wielkopolskich; godz. 17.00 miesiąc propagandy Śląska; godzina 17.10 referat (z okazji 25-lecia Tow. uczni handlowych); godz. 17.20 zagadnienia społeczno-wychowawcze; godz. 17.35 koncert popołudniowy (transm. z Warszawy); godzina 18.50 kwadrans lotniczy; godzina 19.05 wygadanka akademicka; godzina 19.45 wiadomości prasowe; godz. 20.00 „Silva rarum”; godz. 20.15 koncert muzyki lekkiej. Wykonawcy: Orkiestra Bratniej Pomocy Pracowników Miejskich Zakładów Światła i Wody pod batutą p. Stefana Sternalskiego, Helena Majchrzak - Busiakiewiczowa, art. op. (sopran), Antoni Warchalewski, art. op. (baryton), Jadwiga Komorowska (akomp.); godzina 22.00 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.15 „Znad krawędzi” (69-ta pogadanka) wygl. brat Cezary; godz. 22.30 ostatnie wiadomości prasowe; godz. 22.35 muzyka taneczna z kabaretu „Apollo”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.25 muzyka gramofonowa; godz. 14.45 muzyka gramofonowa; godz. 15.15 wiadomości harcerskie; godz. 15.25 skrzynka pocztowa; godz. 15.50 muzyka gramofonowa; godz. 16.00 lekcja języka angielskiego (Linguaphone); godz. 16.20 „Czy wychowawcy mają karać czy nie karać”; godz. 16.40 muzyka; godz. 17.10 odczyt; godz. 17.35 koncert orkiestry; godz. 19.15 „Komunikat rolniczy”; godz. 19.30 płyty gramofonowe; godz. 19.45 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 20.00 odczyt muzyczny ze Lwowa; godz. 20.15 piosenki w wykonaniu Polskich Rewelersów; godzina 20.50 kwadrans literacki: „Trzy słowa” — Artura Górskiego; godz. 21.05 koncert kameralny w wyk. Kwartetu Drezdeńskiego; g. 22.15 płyty gramofon.: g. 22.45 „Die Probleme der Organisation der Zellen”; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.40 muzyka religijna, 22.50 gramofon; **Pariz** (1724 m) 21.45 „Symfonia głosów świata” radjosketch, 22.30 koncert; **Koenigswinterhausen** (1635 m) 12.05 i 14.00 gramofon, 16.30 koncert — utwory Mendelssohna, 20.00 wesoly wieczór, transmisja z Hamburga; **Daventry** (1554 m) i **Łondyn** (261 m) 21.15 koncert symfoniczny, 23.40 muzyka taneczna; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 20.00 koncert symfoniczny, 22.00 muzyka taneczna; **Kalundborg** (1154 m) 21.15 radiobal do godz. 2.00; **Oslo** (1071 m) 20.00 koncert; **Budapeszt** (550 m) 20.30 koncert ork. operowej, 22.15 muzyka cygańska; **Wiedeń** (516 m) 19.45 tańce w wyk. wielkiej ork. symf., 20.40 słuchowisko, 22.25 muzyka lekka; **Medolan** (501 m) 20.45 wieczór z okazji święta narodowego; **Langenberg** (472 m) 20.45 koncert symf., 23.00 muzyka lekka; **Beromuenster** (459 m) 20.35 koncert cytrystów, 21.10 muzyka słowiańska; **Rzym** (441 m) 21.00 muzyka włoska w wykonaniu orkiestry.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

40-lecie pracy publicznej

ny 1 stycznia 1871 r. w Karsowie pod Gniezmem, zmuszony do emigracji, osiadł na stałe w Berlinie, gdzie znajdowała się najsilniejsza bodaj kolonia polska. Tu prowadzi dom szczerze polski i katolicki, i w życiu kolonii bierze żywy udział. W magistracie berlińskim, którego jest urzędnikiem, awansuje szybko i zajmuje z czasem stanowisko naczelnika w biurze budowlanym. W tymże czasie zakłada między innymi Tow. polskich urzędników biurowych w Berlinie. Po wyzwoleniu się Wielkopolski p. Chybiński w r. 1919 zgłasza się do służby polskiej w magistracie poznańskim. Tu współpracuje przy spolszczaniu wydziałów miejskich. Następnie jako naczelnik wydziału opieki społecznej współpracuje w zorganizowaniu walki przeciwko żebractwu. Inicjuje skuteczny środek w tej walce, mianowicie t. zw. bonny dobroczynne, które zdobyły sobie prawo obywatelstwa w „Caritasie”, oraz t. zw. tablice magistrackie u kupców i przemysłowców. Z tablic tych powstaje fundusz na budowę pięknego przytułku w ogrodzie przy Grobli 26, w którym znalazło wygodne schronisko przeszło 60 starców żebraków.

Dalej z polecenia magistratu opracował p. Chybiński „Przewodnik opieki społecznej”, dziełko doskonale informujące o wszelkich instytucjach i towarzystwach społecznych naszego miasta, jest nieodzowne w rękę każdego pracownika społecznego. Z czasem

W dniu dzisiejszym przypada 40-lecie pracy publicznej p. Aleksandra Chybińskiego, naczelnika w wydziale budownictwa podziemnego m. Poznania.

P. Aleksander Chybiński, urodzo-

Dnia 2 listopada r. b. o godzinie 23,20 zasnęła w Bogu, po ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, najtroskliwsza i nigdy niezapomniana matka, ś. p.

z Mikołajczaków

Czesława Wojciechowska

w 51 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w Poznaniu w czwartek o godzinie 16 z zakładu św. Józefa.

W ciężkim smutku pograżeni
mąż i syn.

Opalenica, Poznań.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

zw 11 733

+

Dnia 2 listopada rano, o godz. 4.30 zasnęła w Bogu, zaopatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., po ciężkich i długich cierpieniach, nasza najdroższa matka, babka, teściowa, siostra i szwagierka, s. p.

Anna Stachowiakowa

z d. Owczarzak

c zmem donosi w ciężkim smutku pogrążona
rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 6. b. m., o godz. 3-ciej po poł. z kaplicy św. Józefa. Nazajutrz odbędzie się msza św. za duszę naszej koch. Zmarłej o godz. 8-mej rano w kościele św. Wojciecha.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Poznań, Schanghai, Wolsztyn, dnia 2. 11. 1931 r. zw 11 729
Wolnica 6.
Zakład Pogrzebowy „Ceremonjal” Towarowa 25 Tel. 3180.

Dnia 1 listopada 1931 r., o godz. 12.15 zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, troskliwy nasz ojciec, syn, brat, zięć, szwagier, wuj i stryj, s. p.

Stanisław Sikora

przeżywszy lat 51. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 5 listopada, o godz. 15.30 z kostnicy cmentarza jeżyckiego.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

zw 11 720

Poznań, Nad Bogdanką 6.
Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

+

Dnia 3 listopada 1931 r. zasnęła w Bogu, moja najdroższa, jedyna krewna, s. p.

Olga Molińska

em. nauczycielka

w 84 roku życia.

Ciężko strapiona

Wanda Molińska.

zw 11 730

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 5. b. m., o godz. 3-ciej po południu ze zakładu Garczyńskiego na cmentarz ewangelicki na Wildzie.

+

Dnia 31. 10. 31., zmarł, po długich cierpieniach, nasz długoletni członek Związku Pracowników Gastronomicznych i zarazem członek Kasy Pośmiertnej, s. p.

Władysław Powelski

W Zmarłym straciłszy zacnego i wiernego członka Związku. zw 11 725
Cześć Jego pamięci.

Pogrzeb odbędzie się w środę, 4. bm., o godz. 4.30 z kostnicy cmentarza w Górczynie.

Związek Zaw. Pracowników Gastronomicznych na Polskę Zachodnią — Centrala Poznań.

+

Dnia 2 listopada, o godz. 6.30 rano, powołał Pan Bóg do grona Swych aniołków naszego najukochańszego synka, braciśzka, wnuczka, siostrzeńca i bratanka

Wosinka

w 4 wiosnie życia. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 5. bm., o godz. 14-tej z zakładu św. Józefa na stary cmentarz św. Wojciecha, o czym donoszą Krewnym i Znajomym

strapieni rodzice

Telesforostwo Weselikowie

Poznań, Małe Garbary 8. zw 11 719

Sprzedam na dogodnych warunkach

majątek ziemski

na Kujawach, ziemia I i II klasy, obszaru ca. 1700 mórg, inwentarz żywy i martwy nadkompletny, komunikacja dogodna, kolejka w miejscu. dwór w starym parku, własna centrala elektr. z wszelkimi wygodami. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia pod **zw 11 717** do Kurj. Pozn.

Deski i blochy

stolarskie zeszloroczne, suche i czyste 80, 65, 55, 52, 42 i 28 m/m.

ma na sprzedaż.

Kupi kilka wagonów drzewa opałowego

Franciszek Polaszek

tartak parowy
Gostyń - Wlkp.
dw 6 59

Kafle do pieców

we wszystkich kolorach najlepszej jakości, posiada stale na składzie:

GUSTAW GLAETZNER Poznań
ul. Mickiewicza 36. Tel. 65-80 i 63-28
SKŁADNICA:
ul. Kraszewskiego 10.
dw 1507

Szkło

okienne, ogrodowe, katedralne, surowe, jruciane, ornamentowe, kolorowe diamenty, kit szklarski itp., ustrza

szaby wystawowe poleca

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła Spółka Akcyjna Poznań
Małe Garbary 7a. telefon 28-63
Oddział w Łodzi. ul. Pusta 15/17.
Pw 7775-80 110

Restauracja Bazarowa

Nurkowski Sobieszczyk

poleca

potrawy śniadankowe
à 1,50, obiad 3 dania 2,50, obiad 4 dania 3,50, kolacja 3,50, oraz dobrze pielęgnowane piwa i wina.

Koncert artystyczny.
Pw 8004-41,57

OKRĘTKA

mtr. 15 gr., mierzka 20 gr., dekatorywanie 30 gr. dziurki 3 gr. plisowanie spódn. 2 — hafty tano. wykonuje terminowo

„Haftoplis”, St. Rynek 10
(wejście Kurzanoga, obok firmy Czepczyński i Krak).
Pw 7792/3-35,32/3

„Serowak”

biuro oddziału ratynowego na m. Poznań przeniesione z dniem 3 b. m. na

ul. Jasną 16, m. 10.
zw 11 721

FRYZJERKA

dzielna, z dobrą praktyką, manicurzystka, umiejąca ondulować, potrzebna zaraz.

KLUJÓWNA, Gniezno, Dąbrówki 3.

W Luboniu

parcele budowlane blisko dworca i szosy z natychmiastowym przewłaszczeniem do nabycia.

Denizot, Luboń, p. poznański.
zw 11 728

Z powodu upadłości firmy **Scharla & Szymański Tow. Akc.**, fabryka wódek i likierów w **Królewskiej Hucie**, sprzedana z wolnej ręki najwięcej dającymu:

kompletne nowoczesne urządzenie fabryczne

dla wyrobów alkoholowych

wraz z zapasami różnych dystylatów.

Ewtl. wynająć można od właściciela ubikacje fabryczne.

Termin zgłoszenia do 9 listopada 1931.

Stefan Sieradzki,
zarządca konkursowy

Królewska Huta, ul. Piastowska 19.
dw 1510

MUROWANE:

KAŁAMAJSKI

NAJTAŃSZY.

KAŻDY MOŻE SIĘ PRZEKONAĆ

Pw 8 878/9-44,31,32

2 folwarki

1.500 mg. i 1.000 mg. zdrowej, równej ziemi, dobrymi budynkami, zniwem, inwentarzem całym, w powiecie szubińskim

do wydzierżawienia zaraz.

Do przejęcia potrzeba 120.000 do 80.000. Zgłoszenia dokładne proszę nadesłać do ekspedycji Kurjera Pozn. pod **zw 11 712**

Emalja

aluminium, nikiel, sztuczne alpakowe, termesy, nożycki, aparaty, nożyki do golenia, maszyny do chleba, mięsa białek wanny do prania, kąpieli, maszyny do prania

hurt. i detal.

A. Koszewski,
Poznań, St. Rynek 61
Pw 8020-11,121

120 000 zł

poszukuję na nr. I. hipoteki, majątność w kulturze, gorzelnia i las. Zgłoszenia proszę nadsyłać pod adresem: **Śniadowski, poczta Słupca, Poste-restante.** zw 11 728

Prócz z wszelkiem cygaństwem losowem na raty!

LOS

I klasy 24 Państwowej Loterii klasowej dostarcza bez kosztów zaliczki **nasz rodak**

F. RĘKOSIEWICZ,
Kolektura Loterii Państwowej w Rawiczu, 3 Maja 2.
zw 11 629

„Sale Jarockiego”

Masztalarska 8a Telefon 21-51

Wieprzobicie

w środę, 4 listopada

Kaszanki i bułczanki własnego wyrobu. Mięso z kotła. Obfita karta wieczorowa. Dobrze pielęgnowane napoje. Koncert artystyczny. — Zaprasza uprzejmie

zw 11 710 M. Jarocka

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem na skórę „HEILWUNDER”, patent gdański Nr. 1919. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodu swoich właściwości w rozpaczalnych wypadkach wszystkich liszaj, nawet liszaj ropnych, ranach u nóg, egzemie, pryszczach, wyrzutach wszelkiego rodzaju czerwoności twarzy i nosa, odmrożeniach itd. Przy zamówieniach uprasza się o cel użyteczności. Świetne uznanie. Jeżeli bez skutku, zwrot pieniędzy. Cena 8,50 zł. Wysyłka za zaliczką. Przy wysyłce sumy zgóry, bez portorium. nw 4 425

Chem. Rosm. Laboratorium „KLOSSIN” Gdansk 2. Handegasse 43.

Wyciąć!

Szczyście i dobrobyt przez

LOS

I. Kl. 24 Polskiej Państwowej Loterii Klasowej

Główna wygrana **1 000 000 zł**

oprócz tego 25 premii i wygranych po **zł 500 000, 475 000, 450 000, 400 000** i t. d.

Co drugi los wygrywa.

1/4 losu 10,—	1/2 losu 20,—	1/1 losu 40,—
---------------	---------------	---------------

Próbuj i Ty natychmiast szczęścia Swego w najszczęśliwszej i znanej kolekturze

Juljana Langera, Poznań

Centrala Wielka 5
Oddz. Sew. Mielżyńskiego (Hotel Monopol).
Tel. 16-37, 31-41. P. K. O. 212 475.

Zamówienia płatnicze zaliczają się odwrotną pocztą.

Zamówienie

Niniejszem zamawiam do I. Kl. 24 Polsk. Lot. Państw.

_____ 1/4 los. po 10,— zł

_____ 1/2 los. po 20,— zł

_____ 1/1 los. po 40,— zł

Należytość uiszczę natychmiast po otrzymaniu losów blankietem nadawczym P. K. O. przez firmę załączonym.

Imię i nazwisko _____

Dokładny adres _____

Wyciąć!

Ciąganie 19 i 20 listop. 1931 r.

Niebywała okazja dobrego i taniego obuwia

Laki damskie..... od 18,— do 20,90
Laki z zamszem... od 20,90 do 22,50
Czarne i kolorowe od 12,50 do 19,90
Zamszowe..... od 21,90 do 23,50

w firmie WALCZAK, POZNAŃ, Poczta 3.

Przyjmuje wyłącznie asygnaty „Kredytu“.

Pw 8 536/87-44.26/7

Młody dyplomowany inżynier

z kilkoletnią praktyką fabryczną działu budowlanego drzewnego, mechanicznego, rutynowany handlowiec, towaroznawca, posiadający znajomość języka niemieckiego, były profesor zagranicznych szkół zawodowych, **poszukuje posady** w przemyśle, w handlu lub w szkolnictwie. Najchętniej w instytucjach samorządowych, komunalnych i w administracji. Oferty Kurjer Poznański pod **zw 11 716**

Tiule Hafty Koronki Dodatki do Bielizny Ogromny wybór!

Po znanych niskich cenach poleca

WIELKOPOLSKA FABRYKA BIELIZNY W. RAKOWSKI

Poznań, ul. Poczta 1. Pw 8042 42.18

2. K. 13/30/21. **UCHWAŁA.** W sprawie przetargu przymusowego nieruchomości położonej w **Miłostawiu**, powiat wrzesiński i w cnwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Miłostaw, karta 79A (Tom 58) karta 188 (tom 61 i 323) (tom 63 e) na imię **Stanisława Rutkowskiego i Edmunda Rutkowskiego** jako współwłaścicieli do idealnej połowy. Uchyła się termin przetargu przymusowego wyznaczonego na dzień 5 listopada 1931 r. albowiem niezachowany został przepis: § 43 ust. 1, ustawy o przetargu przymusowym. Nieruchomość ta zostanie w drodze egzekucji dnia **11 stycznia 1932 r.**, o godz. 10-tej wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr 14. Sprzedać się mająca nieruchomość stanowi rolę w rozmiarze 3 ha 95 a 13 m² i nieruchomość miejską w rozmiarze 55 a 40 m². Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 31 lipca 1930 r. Września, dnia 27. 10. 1931 r. Sąd Grodzki. nw 6 733

Najsukuteczniejsze i najtańsze środki lecznicze — to

Zioła lecznicze Dr. Breyera

Zatwierdzone przez Min. Zdrowia, odznaczone złotymi medalami w Nicei i Brukseli
skuteczne w chorobach:

Zaflegmienie płuc, gruźlica, astma, kokałusz, wszelkiego rodzaju kaszle, reumatyzm, artretyzm, nerwobóle, skrofle wszelkie zanieczyszczenia krwi, nieczystość cery, wypryski skórne, katary żołądkowo-kiszkowe, hen.roidy, zatwardzenia, biegunka, żółtaczkę, wszelkie choroby wątroby i innych organów brzusznych, choroby nerwowe bezsenność bóle głowy, otyłość, zwapnienie tętnic i t. d. Można nabywać niemal w każdej aptece lub składzie aptecznym — albo w wytwórni

Polherba S-ka z o. o. Kraków-Podgórze

Kto chce leczyć się ziołami — niech zażąda darmo w wytwórni — broszurki „Jak odzyskać zdrowie”. nw 5 969

POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE.

W majątek firmy **Hahn** w Poznaniu, ul. Stary Rynek 71/72 wdrożono z dniem dzisiejszym t. j. z dniem 30 października 1931 r., o godz. 11-tej przed połud. postępowanie upadłościowe. Zarządca masy upadłościowej mianowany p. Augusta Klebbę Poznań, Matejki 65 a. Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia **10. 1. 1932 r.** Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzytelności, a także celem powzięcia uchwały co do kwestyj, wymienionych w § 172 ustawy o upadłościach wyznaczono w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień **25 stycznia 1932 r.**, o godz. 11-tej przed poł., pokój 29. Wszystkim, którzy posiadają jakiegokolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej, lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nadto poleca się im, aby najpóźniej do dnia 10 stycznia 1932 r. donieśli zarządcę masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy. Sekretariat Oddział 2 a, Sąd Grodzki w Poznaniu. nw 6 732

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej Herzfeld & Victorius w Grudziądzu

odbędzie się w piątek, dnia 27 listopada 1931 r. o godz. 11.30 przed południem w sali posiedzeń Związku Hut w Warszawie, ul. Mazowiecka 5. Porządek obrad:
1. Sprawozdanie Zarządu za rok obrachunkowy 1930/31. oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków.
2. Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej.
3. Zatwierdzenie bilansu na 30 czerwca 1931 r., i rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1930/31. udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi. oraz uchwalenie podziału zysku.
4. Ustalenie składu Rady Nadzorczej na rok 1931/32.
5. Wolne wnioski, zgłoszone w sposób przewidziany. Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. Akcje na okaziciela dają prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożone zostaną w biurze Spółki w Grudziądzu i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż. Zamiasz akcji mogą być złożone zaświadczenia (kwity depozytowe) na dowód złożenia akcji w Banku Spółek Zarobkowych (Centrali i oddziałach) albo też u notariusza polskiego. W zaświadczeniach (kwitach depozytowych) należy wymienić liczbę numerów, oraz rodzaj akcji i stwierdzić, że akcje nie będą z depozytu wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Grudziądz, dnia 30 października 1931 r. dw 1 541
HERZFELD & VICTORIUS
Spółka Akcyjna
Zarząd.

Licytacja obuwia

na Giełdzie handlowej, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej
W środę, dnia 4 bm., o godz. 11-tej przed południem sprzedawać będą dobrowolnie najwięcej dającym za gotówkę pochodzące z likwidacji:

ca. 150 par damskich trzewików, lakierki i kolorowe, ca. 20 par damskich filcowych, ca. 50 par dziecięcych półbutów i wysokich, ca. 20 par butów męskich długich i filcowych. Pw 8 591-57.426

Władysław Wojciechowski,
uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13. Tel 28-06.

PRZETARG PUBLICZNY

Z powodu likwidacji interesu sprzedawać będą w czwartek, 5 bm., o godz. 11 przy ul. Wielkiej Garbary 19, na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającemu za gotówkę:

całkowite urządzenie składu, a mianowicie: regały i stoły pod szkłem i zwykłe, poza tem kilka tużów kapeluszy damskich i dla dzieci oraz płóta, kwiaty, wstążki etz. Pw 8 592-44.31

Brunon Trzeciak,
zaprzysiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, ul. Wroniecka 4, tel. 21-26 i 31-75

Sprostowanie.

Licytacja dzierżawy szkoły w Gruszczynie

pow. poznański — stacja kol. Kobylnica
odbędzie się dnia 9 listopada 1931 r., o godz. 14 w szkole, Dom mieszkalny 5 pokoi, kuchnia, piwnice, stodoła i chlewy, ogród owocowy i warzywny, 13 mórg dobrej ziemi. Blizszych informacji udzieli zw 11 724

Urząd Gminy w Gruszczynie, poczta Swarzędz.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Drzewka i krzewy owocowe

ozdobne i różne polecają A. i J. Jeske Szkoła: drzew w Jelonku poczta Złotniki k/Poznań telefon 3 Cenniki wysyłamy na żądanie bezpłatnie! Dojazd do naszych Szkółek autobusami z Placu Sapieżyńskiego w kierunku Obornik dwp 1330

Futra

karakulowe, piżmowce, srebrce, nutrie, tchórze, popielice, sealo we wielki wybór różnego rodzaju oraz skóry blamy, wydry sprzedaje po bardzo niskich cenach. Łajewski Poznań, Kredyt 1, zdw 79 298

Osadę

w Chartowie tuż pod Poznaniem dom, stajenka, 3 morgi ziemi, pół morgi laki sprzedam. Objęcie zaraz cena 12 000. Oferty pod zdw 79 713 do Kurjera Poznańskiego

Parcele

po 900 m kw. opłotowane, z wodociągami gazem, kanalizacją i światłem elektrycznym zaraz korzystnie na sprzedaż. Właściciel, Palacza 39 zdw 79 737

Parcela

narozna, 723 metry opłotowana pod wille najlepsze położenie Poznania. sprzedam za 16.000. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 443

Miód

gwarantowany pszczołny złotych 15,— kuracyjny 19,— Orzechy włoskie 14.50 pięciokilowe opakowania franco, zaliczka wysyła H. Harn k Zaleszczyki, zdw 79 449

Kompletne

urządzenie zakładu wulkanizacyjnego dla opon i detek wraz z ubikacjami do wydzierżawienia. Oferty Kurjer Pozn. zdwp 79 843

Plusz - Futro

wytłaczam palta pluszowe. Desenie futer Zielona 1 parter lewo zdw 77 074

Parcele

w górnej części Wildy sprzedam. Zgłoszenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdw 79 831

Loteria

najszczęśliwszego losy Loterii Państwowej w Kolekturze E. Linette Poznań Plac Wolności 2, zdw 76 230

Orzechy

włoskie 15 złotych miód kuracyjny jasn 19, gwarantowany pszczołny 15, pięciokilowe opakowanie franco zaliczka. Bracia Baltuch, Zaleszczyki zdw 80 038

Rzeźnictwo

bardzo dobre. Górny Śląsk, wskutek wypadku — zaraz sprzedam 15.000. Mała wpiata, Gutsfeld. Królewska Huta, 3 Maja 31, zdw 79 975

Gospodarstwo

30 morgowe, zabudowanie murywane, kompletne inwentarstwo, 12.500, wpłaty 5.500 Bartkowiak, Dopiewo, pow. Poznań, Znacek. zdw 79 999

Okazyjnie

sprzedaje kupuje meble używane, garderobe, różne inne przedmioty Nowy Dom Komisyowy, Woźna 16. Pw 8573-57.406

Parcele pod Poznaniem

50 groszy m²

Każdy kupujący może otrzymać 19-letnią 6% pożyczkę na spłatę ziemi budowe, gospodarczą i założenie warsztatu pracy. Informacje Aleje Marcinkowskiego 13, pokój 15, telefon 37-15. Pw 8 461-43.57

Dom

Krakowie jednorodzinny, pełnokomfortowy sprzedam — zamiem na folwarczek Sądkowski Kraków Długa 31. zdw 80 176

Wyprzedaż futer damskich

czarne srebrce bronz od 450 zł sealo we 390 bibretowe 390 krety 390 piżmowce jasne ciemne 650 blamy pod futra meskie damskie 60 wydry bronz czarne 200 lisy srebrne 390 inne lisy 60 i kilka tysięcy skór na obsady od 5 zł poleca hurtownia futer Poznań Aleje Marcinkowskiego 15 Bracia Milscy nw 5 857

Gdynia

na przedmieściu dom parterowy z 2 sklepami, 380 m² placu, sprzedam okazyjnie za 12 000 zł. Oferty pod 510 ekspozytura Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 6 630

Dom

II, piętrowy w mieście powiatowym 16 ubikacji z zabudowaniami, ogród podwórzny, wjazd, nadaje się na każde przedsiębiorstwo wpłaty 15 000 reszta podług umowy. K Bartkowiakówna, Grodzisk (Wlkp.) ul. Poznańska, zdw 80 176

Meble

używane oraz inne przedmioty sprzedaje kupuje Poznański Dom Komisyowy Dominikańska 3 telefon 24-42. Pw 7 767-1.65

„Centrala mebli“

Swarzędz, naprzeciw poczty poleca meble po cenach niskich, Wielki wybór. Pw 7 773 4-20.35.6

Plaszcz

jesiennie zimowe nadeszły. Piękne modele w olbrzymim wyborze po cenach rewelacyjnie niskich poleca P. Szczawińska i S-ka ul. Wodna 1 — Przyjmujemy asygnaty Kredytu Pw 7 761

Motory

Deutz'a na ropę Diesel 4 suwakowe oraz na benzynę 6 i 10 KM najnowsze modele poleca inż. H. Jan Markowski Poznań 420 Sew Mielżyńskiego 23. Pw 7 787-39.109

4,50 parasol damski

modny 5,75, elegancki jedwabny 10,85, tórebki skórkowe 3,50, nowocześnie 5,50, elegancka 6,75, poczocho jedwabne 1,25, prima Bemberg 3,50, macco prima 1,25, wełniane 2,50, wełna jedwabiem 2,75, skarpety meskie 0,35, niciane 0,40, jedwabne 0,75, wełniane 1,85, olbrzymi wybór, ceny najtańsze tylko Warszawskim Składzie Fabrycznym Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdw 80 366

Żelazo użytkowe

stare wszelkiego rodzaju, szyny kolejkowe, tragarze i okna żelazne poleca po cenach konkurencyjnych Leszczyńska Hurtownia Surowców, Rudolf Łaska Oddział w Poznaniu, ul. Spichrzowa (teren kolejowy), telefon 15-30 zdw 79 848

Piece

kucharki kafilowe przenośne tanio poleca Milch, Dolna Wilda 21 zdw 80 295

Rasowy

dog dalmatycki 7 miesięcy sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zlw 80 300

Rajski

ptak tanio Wrocławska 14 m. 7, zdw 80 314

Radjoaparat

korzystnie, Wrocławska 14 m. 7, zdw 80 315

Samochód

ciężarowy 4 tonny sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 219

Wartościowy

krajobraz Mosera okazyjnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 210

Skład

towarów krótkich (zał. 1915) z mieszkaniami do sprzedania w mieście 30 tys. mieszkańców. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 246

Rękawiczki

jeszcze tańsze

nappa na flaneli 4,90, na wełnie 5,75, gładkie 3,90, trykotowe 0,65, wełniane 0,80, podwójne 1,25, szale jedwabne 0,85, białe eleganckie 1,45, wełna jedwabiem 1,85, chustki jedwabne 2,45, gęty meskie od 1,75, czapki sportowe od 1,75, olbrzymi wybór, ceny najniższe Warszawskim Składzie Fabrycznym, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdw 80 367

Maszyny do szycia

najlepszych fabrykacji tanio także na raty. Mix, Kantaka 6 a. zdw 77 494

2 transportowe

kafilowe piece

ielone tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 167

Pianino

zagraniczne sprzedam. Poplińskich 12, m. 20. zdw 80 160

Dom

2 morgi ogrodu przy Poznaniu sprzedam Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 155

Ponny

kara klacz 4 letnia 1,15 wysoka sprzedam korzystnie, Staszica 18 III p. zdw 80 208

Zakład

fryzjerski nowoczesne urządzenie sprzedam od zaraz, egzystencja pewna. Adres Kurjer Poznański zdw 80 197

Pianino

jak nowe zamienie na karakuty damskie i doplate lub sprzedam. Oferty Kurjer Poznański, zdw 80 194

Rower

półwysięgowy korzystnie sprzedam, Za Grobla 6 II, Rosińska, zdw 80 188

3,50 kamizelka damska

Zempr jedwabiem 4,90, wełniany 8,75, elegancki prima 12,50; Garsonki wełniane 18 złotych, Sweterki dziecięce bawelniane od 1,50, deseniowe jedwabiem 2,50, wełniane suwaczem od 5,85; Pulowery meskie 3,75, nowocześnie 4,45; wełniane suwaczem 10,85 w olbrzymim wyborze najtańszej tylko Warszawskim Składzie Fabrycznym, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw ulicy Wodnej, zdw 80 368

Dom

piętrowy dochód 1 200 rocznie — sprzedam, 4 pokoje zaraz do objęcia, Józef Sroka, Swarzędz zdw 80 184

Firany

tiulowe, woalowe, madrasowe, koldry na wacie i wełnie własnej fabrykacji już od 14.50. Wełna chemicznie czyszczona na koldry kg od 12 zł. Wata od 2 zł kiłogram. W. Groszkiewicz — Poznań, ul. Wrocławska nr. 3. — Hurtownie i detalicznie. Pw 8 498-44.34

Futra

damskie, spody meskie, Wierzbicice 13 3. zdw 80 378

Kiosk

zaprowadzony sprzedam korzystnie inwalidzie lub wdowie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 80 566

Najszczęśliwsze

losy Loterii Państwowej poleca Kędziora Poznań Sieroca 5/6, zdw 75 774/5

Witold Lewowski

Obrazy i oprawa tylko Wrocławska 36 najwięksi wybór, najniższe ceny. Pw 8015-6-41.43-9

Domek

z ogródkiem sprzedam — Nowe Osiedle. Oferty Kurjer Poznań, lski zdw 80 274

Koncertowe

skrzydło „Eltner”. Berlin sprzedam 2 300. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 285

Gramofon

tanio Łukaszczyka 17, m. 1, zdw 80 292

Futro

damskie sealo we nowo sprzedam, 275 zł Górczyn, Ant. Andrzejewskiego 18, m 7 przedostatni przystanek czwórki. zdw 80 299

Maszynę

okrągłe czolenko, futro meskie, futerko dziewięczone tanio sprzedam, Poznańska 88, mieszkanie 7. zdw 80 266/7

Dworcowa

restauracje inwalidzie 2 500 zł oddam, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 80 276/7

Pies

owczarski dwa lata tanio, Rybaki 7, parter, prawo. zdw 80 253

Gramofon

szafkowy z płytami sprzedam korzystnie, Górna Wilda 106, mieszkanie 2. zdw 80 260

Rower

nowy, meski tanio sprzedam. — Marszałka Focha 29, front, mieszkanie 6. zdw 80 381

3,75

rękawiczki skórkowe

Nappa flaneli 4,90; Nappa wełnie 5,75; trykotowe 0,65; wełniane 0,75; Szale jedwabne 0,85; eleganckie 1,25; chustki jedwabne 2,25; gęty 1,70; Zempr jedwabna 3,90; Pulowery meskie 2,90; sweterki 1,50; Poczocho jedwabne 1,25; Bember

Ślusarnie

przy ruchliwej ulicy tania sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 420

Motocykl

Indian 3/4. światło elektryczne. sprzedam. Romana Szymańskiego 9, mieszkanie 11. zdw 80 422

Pianino

Ecke jak nowe. Półwiejska 11, podwórze, lewo, mieszkanie 12. zdw 80 431

Motor

Deutz'a 12 PS., nowszy model, w bardzo dobrym stanie, na sprzedaż korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 80 432

Majątek

podmiejski, 400 mórg z powodu śmierci właściciela do sprzedania. Kierajewski, Mogilno. zdw 80 436

Skład

kolonialny urządzeniem 2 pokoje i kuchnia we Wrzesni zaraz sprzedam 1.500 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 80 443

Futro

damskie okazynie sprzedam. Wielka 23, m. 7. zdw 80 448

Dom

zabudowaniem. Rynek, Mosina. Piotra Wawrzynaka 3, mieszkanie 3. zdw 80 378

Maszynę

Singera 120. — Adres Kurjer Pozn. zdw 80 343

Biuurko

(sekretarzyk) stół rozciągany sprzedam. Wierzbicice 20, mieszkanie 5. zdw 80 348/9

Sypialnie

sprzedaje tania Stolarska, Rybaki 15. zdw 80 357/8

Wózek

dziecięcy nikielowy dobrze utrzymany, tania sprzedam. Kopernika 9, mieszkanie 11. zdw 80 371

Skład

z urządzeniem św. Marcina, z towarami lub bez korzystnie sprzedam. Adres podaj Kurjer Poznanski zdw 80 372

Domek

2 pokoje, kuchnia, ładne słoneczne, położenie przy głównej ulicy Ławica-wieś sprzedam lub zamienię na interes. Filipiak. zdw 80 463

Lampę

na biurko dwuramienna, elektryczna. Stary Rynek 11/12, m. 5. zdw 80 478

Maszyna

ławska Singera, jak nowa. Szyperska 3, m. 3. zdw 80 533

Złoty

zegarek sprzedam. Ratajczaka 13, Czarniecki. zdw 80 536

Ubikacja

świetne miejsce dla obuwnika lub prasowni tania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 575

Parcele

na sprzedaż naprzeciw Osiedla przy Warszawskiej. Zgłoszenia Główna 24. rw 3335/6

Sprzedam

łóżka, szafki, stoliki. Poznańska 56, mieszkanie 3. jw 1870

Restaurację

Smok na Starym Rynku sprzedam zaraz 8.000. zdw 80 564

Sprzedam

kompletna debowa jadalnia tania. Lewandowski, Przemysłowa 43. zdw 80 526/7

Meble

eleganckie, skromne po cenach fabrycznych poleca Weclawski, św. Rocha 8. Obejrzeć można również w niedzielę. zdw 76 833/9

Wózek

sportowy na pasach, nieużywany tania. Graniczna 6, m. 9. zdw 80 559

Domek

sprzedam, cena 4.300 zł, wpłaty 3.300 zł Leon Marciniak, Ławica. Poznań. zdw 80 553

Pianino

sprzedam. Św. Józefa 2, Braun. zdw 80 517

Pianino

sprzedam, Górna Wilda 29, Dopieralski. zdw 80 516

Restaurację

w dobrym punkcie Poznania sprzedam za 7.000 zł pełen wyzysk. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 521

Maszyny

do pisania sprzedam tania (Orzeł i inne). Ul. Józefa 6, mieszkanie 6. zdw 80 523

Bechsteina fortepian

sprzedam, Dąbrowskiego 33, III, lewo. zdw 80 542

Fortepian

sprzedam, Wąly Królowej Jadwigi 2, Pietrzyga. zdw 80 541

Pianino

okazyjnie sprzedam tania. Drygas, Kantaka 5. Pw 8580-44.37

Motor Diesla Körting

25 do 28 KM, w bardzo dobrym stanie zaraz na sprzedaż. P. Tschuschke, Młyn Motorowy, Kobylin, Wlkp. zdw 80 439

Salony

łoczone za bezcen. Zakład Połotniczy, Woźna 18. zdw 80 404

65

mórg, zabudowania maszyn, 3 konie, 5 bydła, 11 świń, maszyny kompletna. wpłaty 9.000. Rolpol. Poznań, Wrocławska 22. zdw 80 415

Pies

polowiac, tresowany tania. Wielkie Garbary 8, m. 15. zdw 80 332

Futro

skunksowe, worek futrzany „Jasak” płaszcz surdutowy, wszystkie dobrze utrzymane. Kwiatowa 9, m. 4. zdw 80 427

Do Rumunii

Do Turcji

Do Anglii

wysyłają nasze Huty Szkła swój towar. Z przekonania dobroci towaru polecamy szklanki szlifowane — kieliszki szlifowane — karafki szlifowane każde mają najtaniej. Hurtownia Porcelany Wrocławka 24, podwórze. zdw 80 559

Płaszcz

używane tania. „Olipia” Ratajczaka 11 a. zdw 80 479

Folwark

162 morgi pszenno-buraczanej oddzielnie położony pow. kościański tania przy niskiej wpłacie sprzedam. Kościan, Bronzowski, Hotel Dworcowy. nw 6651

Bronzowy

płaszcz na futerku oraz grana tony dla panienki sprzedam. — Wierzbicice 18, m. 6, godz. 5. zdw 80 504

Parcele

(Debiec, Jeżyce) pięknie położone, pod wille, bardzo korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 497

Gospodarstwo

80 mórg buraczanej „emi, dom, 4 pokoje inwentarze nadkompletne, cena 33.000, wpłaty 20.000. — Malecki, Poznań, Rybaki 20 a. zdw 80 501

Piece

żelazno-szamatowe (Iryjskie) w dobrym stanie sprzedam. Skibicki, Małe Garbary 3. zdw 80 509

Lustro

salonowe sprzedam. Ogrodowa 4, parter. zdw 80 518

Kurtkę

skórzana, czarna tania sprzedam. Wały Jana III, 10, suterna, prawo. zdw 80 531

Fortepian i harmonjum

sprzedam. Ogrodowa 13, mieszkanie 23, dom ogrodowy. zdw 80 543

Dubeltówkę

cał. 16 i 20 tania sprzedam. Wały Jana III, 10, suterna, prawo zdw 80 532

Restauracja

w centrum bez odstępnego, dzierżawa roczna, do objęcia. Łukasiewicz 6, mieszkanie 14. zdw 80 537

Stół

składowy 2 1/2 m. sprzedam. Wały Jana III, 10, suterna, prawo. zdw 80 533

Skład

maszyn rolniczych i warsztat reparacyjny, istniejący 30 lat, świetnie i dziś prosperujący, obecny obrót ca 350 tys. dom mieszkalny 10 pokoi, miasto powiatowe 12.000, gdzie wyższe szkoły sprzedam tania za pół ceny wartości z powodu choroby i wyjazdu. Do objęcia towaru i kupna nieruchomości potrzeba ca. 50.000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 80 441

Parcele

naroczna 711 i 594 mkw. pod wille pierwszorzędnie położone w najpiękniejszej i zdrowej dzielnicy Poznania lepsze otoczenie, tramwaja, światło elektryczne, gaz, kanalizacja, z powodu wyjazdu spiesznie sprzedam właściciel. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 424

Sypialnie

nadzwyczaj tania sprzedaje tylko stolarnia. Kwiatowa 6. zdw 80 490

Płaszcz

damski, nowy, granat, zim. model, bezcen sprzedam. Wrocławska 1, IV. rw 3 331

Skórki

blany, ceny hurtowe. Hankiewicz, Wielka 9 (wchód Szewska) rw 3 334

Pianino

krzyżowe sprzedam. Mostowa 32, mieszkanie 3, I. zdw 80 565

Spedytorstwo

dobrze zaprowadzone w centrum miasta Poznania z mieszkaniem, z powodu choroby okazynie na sprzedaż. Cena 10.000 zł, wpłaty wedle umowy. — Oferty Kurjer Poznanski zdw 79 445

Jadalnię

debowa, bogato rzeźbiona bardzo tania, Stolarska, Bukowska 9. zdw 80 603

Futra

damskie okazynie sprzedam — Marszałka Focha 93, mieszkanie 24. zdw 80 559

3 KUPNA

Wille

modna z ogrodem w dobrym stanie, słoneczne położenie w cichej okolicy kupię zaraz wprost od właściciela. Cena ca. 50.000. Oferty Kurjer Poznanski zdw 1 490

Pianino

kupię gotówka. Oferty Kurjer Poznanski zdw 79 200

2 samochody

Jedna ciężarówka 2-3 tonn za gotówkę 4.000 i Vert lub Chevrolet osobowy nowoczesna limuzyna za gotówkę do 5.000 kupię. — Spieszne zgłoszenia: Wągrowiec, skrzynka pocztowa nr. 8. zdw 79 938

Wille

Puszczynowie kupię. Oferty z ceną Kurjer Poznanski zdw 79 995

„Fordson”

lub inny traktor przemysłowy kupię. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 236

Wille

dochodową kupię Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 294

Kamienicy

w centrum miasta z wpłatą 75 000 do 150 000 poszukuje. Dąbrowski, ul. Zielona 5, m. 7. zdw 80 302

Wille

dom jedno, dwumieszkanie Poznań kupię. Cena, szczegółowe oferty Kurjer Poznanski zdw 80 309

Kupię

dom od właściciela wpłaty 50 000 Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 026

Skórki

na kołnierzy boby, tomaki, wydrę nurki, spód pierwszorzędnej jakości pod futro męskie kupię. — Oferty do Kurjera Poznanski zdw 80 261

Pieczek

używany kaflowy przenośny kupię. Kurjer Poznanski zdw 80 234

Wage

stojąca do 10 kg z ciężarkami kupię. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 232

Sztucer

z lunetą okazynie za gotówkę kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 80 217

Samochód

mały, lekki mało używany za gotówkę kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 80 218

Domek

4-6 pokojowy kupię w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 161

Ziemniaków

jadalnych, zdrowych kilka wagonów kupię za gotówkę. Oferty franko Poznań do Kurjera Poznanski zdw 80 185

Wanę

emalowaną kupię Oferty Kurjer Poznanski zdw 78 423

Kupię

futro, karakulu lub zrebaki. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 80 450

Radjo

dobrze utrzymane do sieci elektrycznej kupię za gotówkę. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 319

Kupię

dobrze utrzymana lampę stosowaną do dużej jadalni Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 317

Domek

w mieście przy wpłacie 6 000 kupię Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 263

Platformę

20-30 ctn dobrze utrzymaną do zwózki węgla kupię. Oferty ceną najniższą do Kurjera Poznanski zdw 80 272

Kupię

piec westfalski używany. Zgłoszenia do Kurjera Poznanski zdw 80 251

Obraz

Małczewskiego. Falata oraz młodego terjera lub wilka rasowego kupię. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 446

Futro

długie ciepłe na samochód kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 428

Poszukuje

kupna gospodarstwa lub domu. Zamieszkałem w restauracji Poznania dobrze prosperująca, różne towary, dziesięciotyśieczna hipoteka, razem wartość 35.000 zł, reszta dopłacie gotówką. Zgłoszenia: Bach, Poznań, plac Sapieżyński 5. zdw 80 361

Kupiny

3 biurka jasno debowe okazynie w dobrym stanie. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 459

Pożyczkę Państwową

krótkoterminową 4 procentową niekonwertowaną kupię każda ilość. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 599

Dom

w koleji Poznania kupię lub oddzierżawię, możliwe z 6-ciomą pokojami z przyłączającymi 2 morgami ziemi. Oferty „Par” Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57.417 Pw 8 531-57.417

Ocele

klinaste: 9/16 i 5/8 drażone: 12x19 mm w większych ilościach kupię. Oferty do „Par” Aleje Marcinkowskiego 11 pod 44.40. Pw 8593-44.40

Kamienicę

czynszowa do 120.000 kupię. — Wpłacie 80.000. Oferty Kurjer Poznanski jw 1874

Cementowe

plyty kupię okazynie. Wielkie Garbary 5, mieszkanie 6, telefon 33 12. Pw 8595-57.428

Trykotarskie

maszyny długie 80 cm lub okragle nowoczesne, ręczne, bezkaranki na kupie. Oferty ceną Kurjer Poznanski jw 1872

6 KAMIENICE

wille, domy poleca i poszukuje pośrednictwo „KRAKUS” Poznań, Pocztowa 30, telefon 58-66, zdp 79 097

Kamienice

IV piętrowa komfortowa przy głównej ulicy 115 000 wpłaty 80 tys Reszta według umowy, dochód 12 500. Maciejewski Dąbrowskiego 88. zdw 80 008

Administracje kamienic

przyjmuje zaprzysiężony rewizor ksiąg. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 80 236

Kamienicę

czteropiętrowa narożna, dochód 14 000 za 125 000 sprzedam. Czarniecki, Ratajczaka 13. zdw 80 547

Kamienice

dobrze rentujące, domostwa z ogrodami, wille, gospodarstwa, także dzierżawy korzystnie poleca, także proszę zezwalać. „Pawilon” Poznań, Marszałka Focha 15. zdw 80 385

Kamienica

trzy piętrowa maszynowa śródmieście, mieszkanie 4-3 pokoi, dochód 13 000, cena 170 000 wpłaty 65 000. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 476

Kamienica

wolne mieszkanie, czynsz 13 400, sprzedam 105 000 Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 595

7 PIENIADZ

20 — 30 000 zł pożyczki pod zabezpieczenie hipoteczne poszukuje. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 79 832

10 000 zł

potrzebuję na rok dam 15% zabezpieczenie hipoteczne na majątku przemysłowo-handlowym wartości 150 000 Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 78 855

Pożyczę

10-15 tysięcy na I. hipotekę. — Zgłoszenia do Kurjera Poznanski pod zdw 80 310

5 000

pożyczki weksel pół roku, wysoki procent na dzierżawie 1 200 mórg zastaw bydło lub maszyny rolnicze. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 173

Wspólniczki

inteligentnej, przystojnej gotówki 2 000 poszukuje. Później ożenek. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 159

10 000 zł

pierwsza hipotekę wielkiej kamienicy poszukuje. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 156

3 000

na II. krótkoterminową kto pożyczycy. Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 296

5 000

zł na pierwszą hipotekę na nieruchomości poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 80 297

15 tysięcy zł

na majątek ziemski poszukuje dla spłacenia spadkobierców. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 80 336

Wspólniczki

poszukuje kawaler z 8-10 tysięcy zł do pierwszorzędnej składki papieru i galanterji z powodu objęcia drugiego większego przedsiębiorstwa Oferty Kurjer Poznanski zdw 80 538

Spokojny
pokój Piotra Wawrzyniaka 3, mieszk. 3. zdw 80 379

Pokój
Waly Królowej Jadwigi 2a, mieszk. 19. zdw 80 377

Pokój
dobrze umeblowany utrzymaniem bez Królowej Jadwigi 1 mieszk. 9. zdw 80 572

Pokój
s utrzymaniem lub bez z wygodami najemne inteligentnej osobie. Półwiejska 24 mieszk. 6. zdw 80 576

Pokój
3 łóżka. Strzelecka 5 III lewo. zdw 80 502

Pokój
Grobła 19. I. m 8 zdw 80 405

Panu
Półwiejska 33 II. lewo. zdw 80 492

Pokój
dwa lub jednoosobowy. słoneczny niekrepujący tanio. Kanałowa 7. II. prawo. zdw 80 610

Śródmieście
inteligentowi z utrzymaniem bez Ratajczaka 28. m. 11. zdw 80 608

Dwuosobowy
obiady bez. Skryta 10. mieszk. nie 1. zdw 80 505

Pokój
dla 1-2 studentów (utrzymaniem). Śniadeckich 6. m. 11. zdw 80 506

Pokój
umeblowany Jezycza 41. m. 2. zdw 80 463

2 pokoje
gabinet, sypialnia, wynajme. Słowackiego 25. mieszk. 11. jw 1 875

Słowackiego
29. I. prawo. jw 1 877

Dla
inteligentnych - niezamężnych pań panów. Jackowskiego 13. m. 2. jw 1 878

Pokój
dwuosobowy zaraz. Bałczerek. Kraszewskiego 30. jw 1 880

Dąbrowskiego 23
m. 7. słoneczny centralne ogrzewanie, utrzymaniem. jw 1 869

Dwuosobowy
pokój śródmieście elektryczność centralne ogrzewanie. - Młyńska 3. m. 9. zdw 80 556

Małżeństwu
Traugotta 32. m. 9. zdw 80 558

Dwa
pokoje razem lub oddzielnie. używanie kuchni. Chelmońskiego 2. parter. zdw 80 601

Centrum
elegancki pokój inteligentowi. Ratajczaka 28 I lewo. zdw 80 594

Pokój
niekrepujący korzystnie. elektryczność zaraz lub później. Dąbrowskiego 98 mieszk. 8. zdw 80 587

Blisko
Zamku pokój frontowy. dwuosobowy, dobrym utrzymaniem - Składowa 4 III. zdw 80 578

Dwa
eleganckie wszelkie wygody. telefon kulturalnym małżeństwu. 100. Chelmońskiego 21. m. 1. zdw 80 322

Panu
Kwiatowa 9. podwórze I. zdw 80 291

Pokój
dobrze umeblowany centralne ogrzewanie, łazienka, elektryczność utrzymaniem bez zaraz lub 15. Waly Zygmunta Augusta 10. m. 17. zdw 80 304

Pokój
maly wolny telefon. Jasna 67. m. 5. zdw 80 290

Dworcu
Pocha 27. mieszk. 11. zdw 80 117

Pokój
elegancki. Cieszkowskiego 8. m. 9. zdw 80 145

Pokój
dla pań. Zupańskiego 3. I. wprost zdw 80 207

Mały
mily od zaraz. Łakowa 18. mieszk. 3. zdw 80 241

Frontowy
I. piętro światło elektryczne 40 zł. Wroniecka 10. mieszk. 6. zdw 80 238

Pokój
korzystnie. Prądzyńskiego 57. m. 16. zdw 80 237

Pokój
panu Matejki 85 I lewo. zdw 80 183

Pokój
umeblowany też małżeństwu. - Staszica 5 mieszk 18. zdw 80 182

Pana
na wspólny pokój. Szewska 12. m. 9. zdw 80 172

Pokój
czysty. frontowy. dwuosobowy pościel pożądana od 15. Rom. Bzmańskiego 9. m. 8. zdw 80 338

Pokój
wynajme frontowy. Sw. Czesława 8 m. 16. zdw 80 153

Dwuosobowy
studentom Rynek Lazarski 8. skład. zdw 80 150

Dwuosobowy
Skryta 16. Gorzelniaska. zdw 80 201

Elegancki
pokój panu Mickiewicza 17. m. 4. zdw 80 193

Pokój
czysty słoneczny elektryczność. I p. Łazarz. Adres Kurjer Pozn. zdw 80 186

Czysty
pokój jednemu dwom panom. paniom panienkom Marii Magdaleny 1. mieszk. 6. zdw 79 311

Umeblowany
Skarbowska 8. mieszk. 8. zdw 80 326

Lazarz
2 piękne pokoje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 171

Pokoik
umeblowany wynajme. Poznańska 27 a. I. prawo. zdw 80 329

Centrum
niekrepujący. Kreta 6. mieszk. 3. zdw 80 347

Frontowy
Rybaki 7. II. prawo. zdw 80 337

Małżeństwu
pokój częściowo umeblowany używaniem kuchni. Waly Jagielły 18. mieszk. 9. zdw 80 316

Pokój
umeblowany wspólny panu tanio. Ruge Długa 3. parter. zdw 80 249

Inteligentnemu
małżeństwu frontowy. Wakaże Kurjer Poznański zdw 80 396

Pokój
Szwajcarska 21. m. 5. zdw 80 456

Pokoik
skromny wynajme. Sw. Wojciech 26. II. zdw 80 467

Frontowy
małżeństwu wynajme zaraz. - Kopernika 4b. mieszk. 3. zdw 80 345

Pokój
front. zaraz do wynajęcia. - Grobła 6. m. 8. zdw 80 364

Pokój
umeblowany dla małżeństwa. używaniem kuchni. Łazienki. Poplińskich 11. m. 10. zdw 80 489

Pokój
umeblowany zaraz wynajme. - Grobła 19. mieszk. 9. zdw 80 507

Pokój
na dwie osoby. Kalczyńska. Sw. Marcin 4. zdw 80 510

Pokój
umeblowany Ogródowa 5. mieszk. 18. zdw 80 513

Pokój
z wszelkimi wygodami utrzymaniem. Matejki 60 mieszk. 8. zdw 80 529

Pokój
frontowy duży czysty biurko. elektryczność solidnemu panu. panom. Adres Kurjer Poznański zdw 80 530

Pokój
umeblowany Ogródowa 5. mieszk. 18. zdw 80 513

Pokój
z wszelkimi wygodami utrzymaniem. Matejki 60 mieszk. 8. zdw 80 529

Pokój
frontowy duży czysty biurko. elektryczność solidnemu panu. panom. Adres Kurjer Poznański zdw 80 530

Dwuosobowy
Jezycka 43. mieszk. 7. zdw 80 534

Słoneczny
frontowy tani. Malopolska 7. II. zdw 80 539

Dwuosobowy
Kanałowa 6. parter. prawo. zdw 80 430

Zgrabny
niekrepujące wejście. światło elektryczne. 1-2 osób od zaraz. Skarbowska 21. mieszk. 14. zdw 80 423

Mickiewicza 5
pokój dwuosobowy zaraz. m. 9. zdw 80 418

Inteligencji
pokój. Aleje Marcinkowskiego 1. II. m. 7. zdw 80 417

Aleje Marcinkowskiego
16. II. prawo. elektrycznością. utrzymaniem. zdw 80 419

Pokój
2 intelig. osobom. Przecznicza 1. m. 10. zdw 80 414

Pokój
dwuosobowy. Wrocławska 33. Banarzyński. zdw 80 397

Dwuosobowy
utrzymaniem lub bez. Piekary 5. II. lewo. zdw 80 398

Frontowy
1. 2. 3 osobom. Matejki 5. m. 7. III. p. zdw 80 391

Pokój
2 osobom obiady. Ogródowa 11. III. prawo. zdw 80 387

Dwuosobowy
zaraz wynajme Ratajczaka 11a. wejście 3. m. 69. zdw 80 384

Urządnik
poszukuje 3 pokojowego mieszkania bliżej centrum nie wyżej drugiego piętra. zapłaci czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 80 331

Małżeństwo
szuka skromnego pokoju Oferty do Kurjera Pozn. zdw 80 330

Dwaj
urzednicy państwowi poszukują ładnego pokoju okolicy Placu Nowomiejskiego Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 290

Umeblowanego
jednoosobowego, śródmieście. niedrogi szuka starsza pani. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 243

Wspólnego
pokoju z własną pościelą taniego od 15 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 259

Małżeństwo
szuka 1-2 próżnych pokoi. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 375

Panienska
poszukuje pokoju skromnego - najchętniej śródmieściu. Oferty. cena Kurjer Poznański zdw 80 383

Szukam
wspólnego pokoju zamian sżycia Pościel własna. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 327/8

Pokoju
niekrepującego. skromnego, nie wysoko. okolica placu Wolności. do 40 zł poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 471

Pokoju
poszukuje panią od 15. 11. - Cena Kurjer Pozn. zdw 80 500

Pokoju
próżnego ewentualnie umeblowanego z używaniem kuchni poszukuje Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 334

13 LOKALE

Skład
z dużym oknem wystawowym przy ul. Półwiejskiej 1 od 1 li stopada br. do wynajęcia. Blizszych wiadomości udzieli gospodarz K. Lora. Poznań. ul. Słowackiego 18. telef. 66-89. P* 8038-42.71

Składu
kolonialnego lub ubikacji nadających się na podobne przedsiębiorstwo poszukuje w Poznaniu lub na prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 220

1-2
pokoje na biura z telefonem wynajme. Młyńska 4. parter. prawo. zdw 17 772

Warsztat
slusarski lub inny cel wynajme. Pocztowa 20. zdw 80 579

2 ubikacje
przemysłowe do wynajęcia przy Ryнку Wildeckim, Nowak. Przemysłowa 1. zdw 80 557

Dwie
jasne duże ubikacje na pracownię. Zgłoszenia Sklep Delikat-sów. Górna Wilda 44. zdw 80 421

Fryzjerska
odpowiednia ubikacje posiadam. poszukuje wspólnika do 2.500 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 129

Ubikacji
mieszkaniem dla założenia kolo-nialnego z czyszczym miesiecznym spiesznie poszukuje. Strybicka. Gniezno. Moniuszki 5. m. 5. nw 6 650

14 DZIERZAWY

Dzierżawy
majątku do 900 morg bez inwen-tarza od zaraz poszukuje. naj-chętniej okolicy Kepna. Zgłosze-nia do Kurjera Pozn. zdw 79 852

Dzierżawa
Hotel, restauracja sala, kino w pow. mieście gdzie uczelnia na korzystnych warunkach wydzier-żawie Oferty Kurjer Poznański zdw 80 142

Stajenki
na 1 konia w pobliżu Placu Sa-pieżyńskiego poszukuje zaraz. - Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 80 199

Ubikacje
1000 mtr. kw. przemysłowo-handlowe i osobne podwórze z szopami korzystnie do wydzierżawienia oddzielnie lub razem. Łaska-we zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 632

Szukam
dzierżawy placu z stajnią blisko Placu Dr. DREWskiego ul. To-polewej Składowej Oferty Kur-jer Poznański zdw 80 303

Do
wydzierżawienia 2 pokoje do-minjalne. Zgłoszenia Szyska, Kunow-n Obr. pow. Srem. zdw 78 211

Oddam
dzierżawę zaraz dogodnych wa-runkach ogrodnictwo 6 morg 2 cieplarnie sto okien inwentarz martwy. Lech. Poznań. Grobła 22. zdw 79 183/4

Niebywała okazja!
z powodu stosunków rodzinnych wydzierżawie w większym mie-scie na prowincji. dobrze pro-sperująca restauracja ze skła-dem kolonialnym wielka sala i ogrodem do zabaw. Koncesja stała. Zgłoszenia Kurjer Po-znański zdw 80 440

Skład
z przyległą ubikacją wydzierżawia. Adres wkaże Kurjer Poznański zdw 80 351

15 UZDROWISKA

Zakopane
„Dom Zdrowia Stowarzyszenia Urzedników Państwowych Rz. P.” - sanatorium pięknie polożone na Bystrem, zapewnia dobra opiekę lekarską i pielęgniar-ską oraz obficie 5 razowe odży-wianie Chorych z otwartą grz-dlicą nie przyjmują się. Oddziel-ne pomieszczenia dla osób prze-bywających w celach wypo-czynku. Ceny przystępne. Zgło-szenia do dyrekcji „Domu Zdro-wia S. U. P. Rz. P.” Zakopane, Bystre, hotel „Imperial”. zdw 80 433

16 OSOBISTE

Za długi
córek Haliny i Gabryeli Eber-tówny nie odpowiadam Marta Ebertowa. zdw 79 816

Osoby
władającej francuskim poszukuje. Cel wspólne przygotowanie matury Oferty Kurjer Poznański zdw 80 307

Za długi
żony Kazimiera z domu Nowackiej nie odpowiadam. Mieczysław Kozłowski, ul. Poplińskich 5 a. zdw 80 258

Plotruś i Wacus
zapomnieli o orkiestrze damskiej. która koncertuje codziennie w re-stauracji pod „Słońcem” Pół-wiejska 5. Separatki. Ceny przy-stępne. zdw 80 356

21 ZGUBY

Książeczke
wojskowa na nazwisko Mieczysław Lange. która zgubiłem unieważniam. zdw 79 902

Unieważniam
wykaz osobisty wydany przez Komisarjat V. Stefan Hoppel. Rataje 19. zdw 80 227 8

Zgubiono
wszelkie dokumenty osobiste na nazwisko Feliks Cierniak. Ple-szew na odcinku Kepno-Wieluń. Znalazcę proszę o zwrot do agen-cji Kurjera Pozn., Pleszew. Ry-nek 7. nw 6648

22 ROZMAITE

Przeprowadzki
autem ciężarowym kilometr 50 groszy Zgłoszenia Fr. Ratajczaka 11a m. 111. zdw 79 081

Salon Mód
wykwintna pracownia kapeluszy damskich przyjmuje zamówienia. przerabiam z starych na naj-nowsze modele oraz kapelusze za-robne duży wybór modeli goto-wych Za wykonane prace duża ilość psemnych uznań Dla pań i rodzi. urzędnicznych udzielam kredytu Ceny bardzo przystępne F. Niemyska. Matejki 1 naro-dnik Grunwaldzkiej zdw 79 939

Wykonuje
pierwszorzędne poszytka płasz-cze kostiumy, płaszczki dziecięce. Sw. Marcin 47 mieszk. 6 zdw 79 932

Egzeme
leczy radykalnie maść Egzemol laboratorium A Klippa War-szawa Grochowska 87c Zadać w aptekach npw 6 334

Masażysta
Polecam się Szan. Państwu jako znany były w łazienkach Apollo. Wykonuje wszelkie masaże elektryczne, ręczne i operacje odcisków bardzo skutecznie. Stani-sław Jaskulski Wielkie Garbary 40 m. 3. zdw 80 256

Bilanse
książkowość nadzór nad ksią-zkowością, sprawy podatkowe za-latwia zaprzys. rewizor ksiąg. - Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 235

Kto
przyjmie panią na kurs kroju? Oferty do Kurjera Poznań-skiego zdw 80 231

Krawcowa
działa poszukuje szycia poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 215

Kuśnierka
samodzielną przyjmuję w dom i poza domem Zupańskiego 3. m. 5 zdw 80 205

Futer
naprawa, modernizacja. Wierz-bięcice 13. 3. zdw 80 374

Płaszczki
wszelka odzież damska, dziecięca szyje modernizuje tanio. spłaty. Marii Magdaleny 1. mieszk. 7. dp 1 533/4

Dziecko
12 tygodniowe (chłopiec) kto przyjmie? Adres Kurjer Poznański zdw 80 254

Wytłaczam
palta pluszowe Desenie futer Zielona 1 parter lewo. zdw 76 499

Piec
żelazny sprzedam. Garszarka 1. mieszk. 8. zdw 80 452

Fryzjer
który udzieli lekcji wodnej ond. (wyczerem) może się zgłosić. - Starg 2-nek 93. III. zdw 80 445

Obiady
treściwe na maśle dla bezrobot-nych 80 gr. Nowy Rynek 14. 15. m. 1. zdw 80 359

Koźnierzyk
20 gr. z praniem 25 wszelka bie-lizna do prania przyjmują - Pralnia. Piekary 3. Niegolew-skich 8. zdw 80 453/4

Krawcowa
dobra tania dom Oferty Kurjer Poznański zdw 80 265

Wróciłam
H. Szalbierzówna. Polozna. - Piotra Wawrzyniaka 13. zdw 80 425/6

Kuśnierka
przyjmuje obiady, reparacje oraz fasonuje futra po cenach najniż-szych. Wierzbicice 24 a. miesz-kanie 4. zdw 80 369/70

Szyję
elegancko szybko tanio. znam dobre kuśnierstwo Time. Sw. Marcin 43. zdw 80 570

Chiromantka
przyjeżdżna przepowiada przy-szłość, terażniejszość przeszłość dobrze z rąk kart Romana Szy-mańskiego 8. podwórze. parter. lewo. przy Placu Świętokrzyskim. zdw 80 544

Jasnowidz
Mobot podziwiany na Pewuce przez tysiące odsłania przeszłość, terażniejszość, przyszłość. anoni-mny. osoby niepewne. stan orga-niczny. Gwarna 8. III. zdw 80 613

Dziewczynke
najchętniej sierotki. 2-4 lat. po-rządnych rodziców przyjmie bez-dzielne małżeństwo. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 555

Wyższy oficer sztabowy
młody emeryt. były administrator Dóbr. poszukuje administracji majątku w Poznaniu. Łaska-we oferty Katowice - Skrytka. Pocztowa 88. nw 6648

Kto
podejmie się sciagnąć moje pre-nsje w kwocie 1000 zł za do-brem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 469

23 OZENKI

Kawaler
posiada got. pozna w celu matry-monialnym panne niebieska do lat 28. najchętniej marszantke. gdyż jest fachowcem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 456

Kawaler
brunet średniego wzrostu lat 29. właściciel dobrze prosperującego przedsiębiorstwa pozna maletna pania do lat 28. Cel matrymo-nialny. Szczerzółowe oferty Kur-jer Pozn. zdw 80 029

Kawaler
mechanik lat 24 poszukuje przy-stożnej pani do lat 25 w celu matrymonialnym cokolwiek gotów-ki pożądana dla własnego dobra. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 163

Dla brata
mego. kawalera. 1. 27 przystożne-go. posiadającego 4 pokoi, miesz-k. umebl. poszukuje na tej drodze żony do lat 27. majątek dla wspólnego dobra pożądanym. zgłoszenia możliwie z fotografią. którą się zwraca. Rzecz traktuje się poważnie Zgłoszenia „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11. pod 57.421. Pw 8584-57.421

Kawaler
kupiec. lat 33. brunet. przystożny był sportowcem. bedący du-żo w podrózach w kraju i zagranicą. obejmie wkrótce zaprowa-dzony interes w Poznaniu. pragnie zapoznać panie możliwie z posagiem. Cel matrymonialny. Panie z zamiłowaniem do kup-ciestwa mają pierwszeństwo. - Oferty taskawie pod zdw 77 754

24 NAUKA

Kurs tańców
rozpoczynamy Mikolajczak, Kledecka Pocztowa 29. Pw 7 804-33.216

Akademja tańców
Wituskowskich Ratajczaka 9. Pw 8041-57.365

Kursy wieczorne
i dzienne ksiązkowości banko-wej fabrycznej gospodarczej. kupieckiej: stenografii korespon-dencji polskiej niemieckiej ary-tmetyki handlowej języka polskiego i niemieckiego rozpoczynam 4 listopada Kromczyńska Oro-dowa 16 II. zdw 78 323

Egzamin
wstępny zda napewno dziecko pańskie Oferty Kurjer Poznań-ski. zdw 80 213

Tańce
nowoczesne - narodowe wyucza Szczerkówna bezwzględ-nie zdolności. Akademiom znika. Rzeczypospolitej 9. I. piętro. zdw 80 244

Lekcyj
języka niemieckiego. francuskiego. włoskiego gry fortepianowej udzielam gruntownie 15 zł mie-sięcznie. Czachowska, ul. Rataj-czaka 15. zdw 80 466

Bridge'a lekcyj
kompletach udzielam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 344

Kursy
stenografii, pisanja maszyna księgowość itd Strzelecka 33. Absolwentom dalsze półroczne bez-płatne. zdw 76 336/6

Akademickie

ulgowo kursy 12 tańcy
nowoczesnych - narodowych - włączanie rozpoczyna Baletmistrz Szczurek Dom Rzemieślnicy ul. Ratajczaka zdw 80 187

Książkowości
stenografii, pisanja na maszynie wyuczmy szybko Wpisj codzien-nie Dla niezamężnych ulgi - „Postep”. Plac Sapieżyński 3a. zdw 80 263/4

Kto
przyłączy się do wspólnego przy-gotowania się do matury? Oferty Kurjer Poznański zdw 80 469

Lekcyj
matematyki, łaciny niemieckiego w zakresie matury poszukuje się. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 470.

Udziałem
lekcyj niemieckiego kompletnie. korzystnie. Czartoria 5. m. 3. zdw 80 480

Kroju - szycia
damskiego wyuczam także wie-czorem Marii Magdaleny 1. miesz-kanie 7. dp 1 533/6

English lessons
Leçons de français
M. Dolzow. Kreta 24. II. lewo. Zgłoszenia 6-8 wieczorem. zdw 80 580

Korepetytor
najchętniej Jang Kantego. po-trzebny. Grunwaldzka 13. 6. zdw 80 605

? - ? - ?
Stenografii, maszynopisma grun-townie wyuczają Kursy Handlo-we im Dr. Marcinkowskiego, Skarbowska 5. II. piętro. zdw 80 591

Uczcie się
języków obcych najdoskonalsza nowoczesna metoda „Linguapho-ne” przez nagrywanie płyt dźwię-kowych. Francuskiego, angielskiego niemieckiego i włoskiego w krótkim czasie nauczysz się na nowoczesną metodą „Linguapho-5. II. piętro. Informacje wycze-rem. zdw 80 588

25 MUZYKA

Gruntownie
sumienne lekcje fortepianu przy-stępna metoda tanio. Wyuczam szybko kawałki, również poza domem Oferty Kurjer Poznań-ski zdw 79 864

Dyplomowana śpiewaczka
udziela lekcyj śpiewu solowego oraz gry na fortepianie. uczy su-miennie, przystępnie. osobiste zgłoszenia przyjmuję codziennie od 4-6 Stenia Zimalewiczówna. ul. Stroma 26. zdw 79 799

Lekcyj
gry na fortepianie, fortepian do ćwiczeń. Młyńska 3. mieszk. 8. zdw 79 936

Skrzypce
dobre kupie. Oferty Kurjer Po-znański zdw 80 203

Lekcyj
gry fortepianowej udziela Go-rzelniaska. Skryta 16. zdw 80 200

Pianino
oddam w dzierżawę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 400

Pianino
kto na dłuższy czas wypożyczy? Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 549

26 ROZRYWKA

Mily pobyt
Paryżanka Półwiejska 30 kon-cert. separatki. zdw 80 044

Kino Wilsona - Lazarz
Asfalt
Półwiejska 30 koncert. separatki. zdw 80 044

Kino Aurora
Buster Keaton i Sportowiec z Miłości. zdw 80 562

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-kujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Praczką
poszukuje prania w lepszych do-mach Oferty Kurjer Poznański zdw 79 858

Szofer
dobremi świadectwami. kaucją. poszukuje posady. Paweł Fabi-siak Konarzyce. poczta Książ. powiat śremski. zdw 79 765

Posługi
poszukuje do dzieci z sżyciem lub bez. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 278

Osoba
starsza inteligentna. nauczyciel-skiej rodziny. dobrze polecona, zna sżycie, haft, gospodarstwo domowe szuka posady lepszym domu do starszych dzieci i wyre-czenia ewentl. bez spania. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 289

Osoba
starsza. z dobrej rodziny. dobre-mi poleceniami. znająca wszech-stronnie gospodarstwo. dobra kuch-nia. chów drobiu. ogrodnictwo. pragnie przyjąć samodzielna po-sadę od 15. 11. lub później jako zarządczyni w majątku. pro-bostwie lub u samotnej osoby. Marja Piatkowska. maj. Lipnice. zdw 80 464

12 SZUKA POKOJU

Małżeństwo
młode, inteligentne z dwojgiem dzieci w wieku szkolnym. poszukuje pokoju umeblowanego. używaniem kuchni łazienki. - Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 595

Panienska
lat 18, poszukuje posady jako ekspedientka do cukierni lub kolonialki również do dzieci. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 305

Korektorka
z kilkoletnią praktyką, z wykształceniem szkoły średniej szuka odpowiedniej posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 321

Krawcowa
szuka posady do szycia i przerobek. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 312

300 zł
kaucji złoży młodszy pomocnik kupiecki za odpowiednią posadę. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 233

Dziewczyna
poszukuje zaraz posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 224

Panna
do dzieci znająca język francuski szuka posady. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 80 223

Posługi
prywatnej lub w biurach poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 148

Służąca
z gotowaniem, praniem samodzielnie poszukuje posady. Pensja 25. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 222

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem, praniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 221

Inspicjent
teatralny solidny szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 212

Student
zdolny handlowiec szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 211

Każdy
może kilkaset złotych miesięcznie zarobić sprzedając obrusy fartuchy gumowe. Nowosć. Poznań. Ratajczaka 29, mieszkanie 5. zdw 80 247

Uczniwa
pracowita dziewczyna szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 242

Dziewczyna
do wszystkiego z skromnym gotowaniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 181

Dziewczyna
szuka posady jako pokojowa lub do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 169

Pracząca
szuka prania 4 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 154

Szukam
zaraz posady na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 153

Poszukuje
posady do wszelkich prac domowych. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 80 152

Poszukuje
posady maszynistki. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 80 206

Służąca
która była 5 lat w pensjonacie jako pokojowa poszukuje posady do pensjonatu, hotelu lub kawiarni. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 204

Dziewczyna
z długoletnimi świadectwami z dobrem gotowaniem do wszystkiego, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 338

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Rostrzygająca noc”.
Aurora: „Sportowiec z miłości”.

Colosseum: „Pojedynek”.
Corso: „Pan Tadeusz”.
Edison: „Katarzyna I.”
Harja: „Ostatni atak”.
Kapitol: „Harem”.

Metropolis: „Falszywy krok”
oraz „Pięlgrymka polska do Budapesztu”.
Metropolis: „Falszywy krok”
oraz rewja „Co kto woli w nocy”.

Odeon: „Za Oceanem”.
Orzeł: „Indyjski grobowiec”.
Renaissance: „Cztery pióra”
i „Niebezpieczny flirt”.

Roxy: „Kto jest mordercą”.
Słońce: Dziesięciu z Pawia-
ka”.

Scala - Variété: „Program
sensacyjny”.
Tęcza: „Dusze dziecięce o-
skarżają was”.
Wilsona: „Asfalt”.

Poszukuje
posady sanitariusza lub woźnego, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 194

Biegła
maszynistka polsko - niemiecka szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 193

Pracząca
z prasowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 190

Kowal
kawaler dzielny fachowiec, obe-
znany maszynach rolniczych, ob-
ezaminowany podkuwacz koni,
poszukuje posady w majątku lub
większym przedsiębiorstwie z
własnymi narzędziami lub bez.
Adres Stanisław Nowak, Rad-
goszcz, poczta i pow. Międzychód
zdw 80 332

Dziewczyna
z gotowaniem i praniem do
wszystkiego poszukuje posady
zaraz lub 15. 11. Oferty Kurjer
Poznański zdw 80 350

Bufetowa
przystojna, zaufana, z dobrymi
świadectwami szuka posady za-
raz lub później. Miejscowość
obojętna. Łaskawe zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego zdw 80 437

Czeladnik młynarski
z dłuższą praktyką, uczniwy,
pracowity szuka posady zaraz
lub później. St. Januchowski,
Plaskowo, por. Jaroszewo, Wa-
growiec. zdw 80 438

Mleczarz
pomocnik szuka posady ewentl.
za kaucją. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 80 255

Dziewczyna
lat 19, uczniwa, lubiąca dzieci, z
włoski, szuka posady zaraz lub
15. 11. do prac domowych lub do
restauracji. Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 80 402

Kuśnierka
poszukuje posady, przyjmuje
pracę w domu lub poza dom. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 346

Kucharka
z bardzo dobrem gotowaniem
poszukuje posady. Oferty Kur-
jer Pozn. zdw 80 365

Chłopak
do koni, silny poszukuje posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 332

Prania
poszukuje zaraz. Oferty Kurjer
Pozn. zdw 80 554

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego
zaraz lub później. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 79 992/3

Posługaczka
szuka posady lub prania. Oferty
Kurjer Poznański zdw 80 279

Przepisujemy
maszyną wszelkie kopieści, świa-
dectwa szkolne, handlowe i t. p.
po cenach znizonych. Postę-
Plac Sapiężyński 2a.
zdw 80 269/70

Służąca
poszukuje posady. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 80 252

Pracząca
tamie pierze. Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 80 339

Gospoia
samodzielną, lat 27, sierota z
lepszej rodziny z kilkoletnią
praktyką, dobrymi świadectwami
szuka posady za skromnym wy-
nagrodzeniem. Oferty Kurjer
Poznański pod zdw 80 434

Sierota
z dłuższą praktyką, wyrecy-
cielka pani domu i wychowaw-
czyni dzieci szuka posady, miej-
scowość obojętna. Zgłoszenia
Kurjer Pozn zdw 80 413

Dziewczyna
uczniwa z gotowaniem, z dobre-
mi świadectwami szuka posady
lub posługi. Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 80 405

Posługaczka
uczniwa, pracowita szuka posady
posługi na przed południe. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 80 398

Służąca
uczniwa, pracowita, religijna, su-
mienna do wszystkiego z dobre-
mi poleceniami poszukuje posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 447

Młoda
bufetowa rutynowana, znająca
książkowość za mniejszym wy-
nagrodzeniem poszukuje posady.
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 80 571

Dziewczyna
z prowincji szuka posady do
wszystkiego, najchętniej zaraz.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 465

Fryzjerka
(kursistka) biegła polecić może.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 499

Poszukuje
zaraz posady. Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 80 551

Szukam
posługi z dobrimi świadectwami.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 494

Uczniwa
posługaczka poszukuje posługi.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 491

Pracząca
poleca się w domu. Oferty Kur-
jer Pozn. zdw 80 609

100 zł
dam temu, który mi wekaże ja-
kokolwiek posadę. Oferty Kurjer
Poznański zdw 80 528

Panienska
lat 16, z prowincji, która mie-
szkała 2 lata w Paryżu, znająca
konwersację francuską, niemiecką,
cerowanie, robotki przyjmie
posadę do dzieci (pomoc w nau-
ce). Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 442

Dziewczyna
z gotowaniem i praniem do
wszystkiego poszukuje posady
zaraz lub 15. 11. Oferty Kurjer
Poznański zdw 80 350

Bufetowa
przystojna, zaufana, z dobrimi
świadectwami szuka posady za-
raz lub później. Miejscowość
obojętna. Łaskawe zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego zdw 80 437

Czeladnik młynarski
z dłuższą praktyką, uczniwy,
pracowity szuka posady zaraz
lub później. St. Januchowski,
Plaskowo, por. Jaroszewo, Wa-
growiec. zdw 80 438

Mleczarz
pomocnik szuka posady ewentl.
za kaucją. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 80 255

Dziewczyna
lat 19, uczniwa, lubiąca dzieci, z
włoski, szuka posady zaraz lub
15. 11. do prac domowych lub do
restauracji. Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 80 402

Kuśnierka
poszukuje posady, przyjmuje
pracę w domu lub poza dom. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 346

Kucharka
z bardzo dobrem gotowaniem
poszukuje posady. Oferty Kur-
jer Pozn. zdw 80 365

Chłopak
do koni, silny poszukuje posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 332

Prania
poszukuje zaraz. Oferty Kurjer
Pozn. zdw 80 554

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego
zaraz lub później. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 79 992/3

Posługaczka
szuka posady lub prania. Oferty
Kurjer Poznański zdw 80 279

Przepisujemy
maszyną wszelkie kopieści, świa-
dectwa szkolne, handlowe i t. p.
po cenach znizonych. Postę-
Plac Sapiężyński 2a.
zdw 80 269/70

Służąca
poszukuje posady. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 80 252

Pracząca
tamie pierze. Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 80 339

Gospoia
samodzielną, lat 27, sierota z
lepszej rodziny z kilkoletnią
praktyką, dobrymi świadectwami
szuka posady za skromnym wy-
nagrodzeniem. Oferty Kurjer
Poznański pod zdw 80 434

Sierota
z dłuższą praktyką, wyrecy-
cielka pani domu i wychowaw-
czyni dzieci szuka posady, miej-
scowość obojętna. Zgłoszenia
Kurjer Pozn zdw 80 413

Dziewczyna
uczniwa z gotowaniem, z dobre-
mi świadectwami szuka posady
lub posługi. Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 80 405

Posługaczka
uczniwa, pracowita szuka posady
posługi na przed południe. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 80 398

Służąca
uczniwa, pracowita, religijna, su-
mienna do wszystkiego z dobre-
mi poleceniami poszukuje posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 447

Młoda
bufetowa rutynowana, znająca
książkowość za mniejszym wy-
nagrodzeniem poszukuje posady.
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 80 571

Dziewczyna
z prowincji szuka posady do
wszystkiego, najchętniej zaraz.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 465

Fryzjerka
(kursistka) biegła polecić może.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 499

Poszukuje
zaraz posady. Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 80 551

Fryzjerka
z 2-letnią praktyką, poszukuje
posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 076

Pracząca
uczniwa szuka prania. Zgłosze-
nia Kurjer Pozn. zdw 80 083

Rolnik gospodarz
samodzielny, samotny, znający
dobrą uprawę rolną z dobrimi
świadectwami poszukuje posady
od zaraz. Miejscowość obojętna.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 082

Kucharka
początkująca szuka posady. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 066

Panienska
znająca szycie, haftowanie, pra-
sowanie poszukuje posady jako
pokojowa lub do dzieci. Oferty
Kurjer Poznański zdw 79 983

Emigranci
handlowcy kupcy i poszukujący
pracy zagranicą otrzymają ob-
szerne informacje. Koresponden-
cja polska Zaliczyć 1 zł na od-
powiedź Agence Coloniale 13
Allées Gambetta Marseille Fran-
cja. nw 6 411

Parkietówki
przystojnej inteligentnej poszu-
kuje hotel na prowincji. Zgłosze-
nia do Kurjera Poznańskiego
zdw 80 178

Muzykalna
przystojna panienska jako zastę-
pczyni pani bożadana Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
zdw 80 177

Pomocnik
krawiecki na dobrą konfekcję po-
ręczny. Negolewskich 6 II. pr.
zdw 80 192

Służąca
potrzebna, uczniwa do wszystkiego
go 20-25 zł. Adres wskazuje Ku-
rjer Pozn. zdw 80 362

Ekspedjent
sumienny, trzeźwy, dobre stano-
wisko, do wyszynku gotówka
3.000 zł zaraz potrzebny. Oferty
Kurjer Poznański zdw 80 477

Uczeń
dentystyczny na prowincji. Ży-
ciorys, fotografia. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 80 568

Potrzebna
zaraz dzielna bufetowa do Wi-
niarni dawn. Pax. ul. Sew. Miel-
żyńskiego 22. Zgłoszenia od godz.
3-6 po poł. zdw 80 257

Dziewczyna
na przychodnię do 2 letniego
dziecka potrzebna. Wiadomość
Dowództwo 7 Bataljonu Saperów
od 2-4. zdw 80 262

Pomocnik
Pogotowie krawieckie Mostowa
5a. zdw 80 238

Ekspedjent
z kaucją 3.000 zł na młyn po-
ręczny Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 79 849

Młodszy
pomocnik krawiecki na miarowe
spodnie, dobra siła Ogródowa 13
2 wejście lewo mieszkanie 15.
zdw 80 323

Ekspedjentka
branży zabawkarskiej potrzebna
Przemysł Ludowy. św. Marcin
11. zdw 80 324

Kuśnierka
potrzebna. Przemysł Ludowy,
św. Marcin 11. zdw 80 325

Posadę
dam za pożyczkę 2.000 (przemysł
drzewny). Oferty życiorys Kurjer
Poznański zdw 80 287

Bufetowa
kelner — kaucją 500 Poczta
20 m. 4. zdw 80 283/4

Młodsza
ekspedientka zaraz potrzebna.
R. Kryżañska, skład obuwia,
św. Marcin 66. zdw 80 412

Agentów
agentek poszukujemy do sprze-
dazy pokupnego artykułu. Zgło-
szenia Kurjer Pozn zdw 80 395

Kierownika
do kawiarni za złożeniem kaucji
2-3.000 zł. Pensja 200 miesięcz-
nie. Oferty Kurjer Poznański
zdw 80 457/8

Stenotypistka
biega, znająca wszelkie prace
biurowe, język niemiecki, szuka
posady. Zgłoszenia Kurjer Poz-
nański zdw 80 123

Szukam
posady z samodzielnym gotowa-
niem i praniem, za skromnym
wynagrodzeniem. Oferty Kurjer
Poznański zdw 80 132

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady
z gotowaniem. Oferty Kurjer
Poznański zdw 80 139

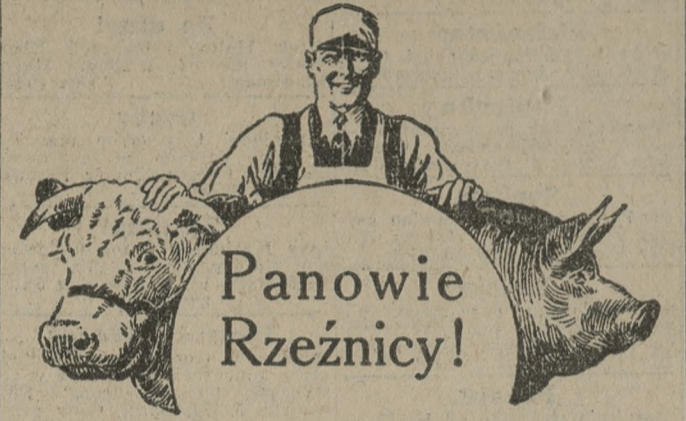
Kierownik
handlowy, wytrawny, doświad-
czony kupiec posiadający 4.000
zł samotny, ustosunkowany re-
prezentacyjny, wykształcony, siła
pierwszorzędna — poszukuje po-
sady wzgl. propozycji. Polecenia,
świadectwa, referencje najlepsze.
Małżeństwo możliwe. Łaskawe
zgłoszenia pod zdw 80 140 do Ku-
rjera Poznańskiego.

Dobra
kucharka z prowincji, wsorowo
czysta, akurata w pracy, uczni-
wa, oszczędna bardzo dobrimi
poleceniami wykonuje wszelką
pracę domową szuka posady od
15 lub 1 grudnia Oferty Kurjer
Poznański zdw 79 884

78 WOLNE MIEJSCA

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 80 563

Służąca
potrzebna. Rataje 19.
zdw 80 225

nie starczy zakupić dobre bydło i wystawić
mięso i smaczne wyroby
Publiczność powinna poznać specjalność Waszego wyrobu
dłatego należy raz poraz zaanonsować w Kurjerze Poznańskim
celem pozyskania większej liczby klienteli.

Szofer
lat 20, rok praktyki samochodowej, z praktyką warsztatową, polecenia dobre poszukuje odpowiedniej posady z kaucją zaraz lub później. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 80 444

Dziewczyna
dobrem gotowaniem, dobrimi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn zdw 80 018

Służąca
skromna religijna przyjmie posadę w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański jw 1864

Młynarz
kilkoletnią praktyką poszukuje posady na parowym motorowym lub wodnym młynie również obeznany obsługą motoru ssącego i Diesla Łaskawe zgłoszenia Kasprowiak, Szklana Huta poczta Chrońnica, pow. Nowy Tomysl. zdw 78 169

Krawcowa
przyjmuje prace w domu poza dom tanio, Ogródowa 16, mieszkanie 17. zdw 79 803

Krawcowa
dobrze polecona szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 79 967

Panienska
do dzieci szuka posady zaraz lub od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 101

Dziewczyna
starsza, wiejska przyjmie posadę do wszystkiego w mniejszym domu, wymagania skromne, zaraz lub od 15 listopada. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 108

Panna
z dobrego domu, znająca cokolwiek szycia i robotki, szuka posady jako wyrecyzielka lub wychowawczyni za skromnym wynagrodzeniem. Może też zastąpić w interesie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 80 567

Dziewczyna
z długoletnimi świadectwami, dobrem gotowaniem, poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 604

Rutynowany buchalter
załatwia godzinowo regulowanie ksiąg, ustawienia bilansów i t. p. Oferty „Par” Aleje Marcinkowskiego 11 pod „Buchalter”. zdw 80 626

Dziewczyna
samodzielną, z dobrem gotowaniem, z długoletnimi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 584

Dziewczyna
poszukuje posady z praniem gotowaniem do wszystkiego Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 577

Kierownik cegielni
na niewypowiedzianym stanowisku, z gruntowną wiedzą fachową, specjalista na drewno i da chówki poszukuje od 1 stycznia 1932 samodzielnej posady; na ostatniej 6 lat. Reflektuje tylko na samodzielną posadę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 454

Posługaczka
młoda poszukuje zaraz posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 096

Sierota
uczniwa szuka posady jako służąca ze szyciem od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 097

Posady
szukam z gotowaniem za utrzymanie. Świadectwa dobre. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 80 075

Od dziś
Indyjski grobowiec
Mia May i Conrad Veidt zdw 11 728/9
w Kinie „ORZEŁ”, św. Marcin 18.

Humor zagraniczny

— Przejdźmy na drugą stronę! nie chcę się z nim spotkać!
— Pokłóciłicie się?
— Nie, lecz miesiąc temu prosiłem go o 100 zł pożyczki...
— Jest bogaty! mógł ci przecież pożyczyć!
— Właśnie! pożyczyl...
(Lond Opinion). S. F.

Przedpłata na listopad 1931, za dwa wydania razem wliczając tygodniowego dodatku Ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencji w mieście zł 4,50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5,01 kwartalnie zł 15,03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9,00, w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkod w zakładach, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonego numeru lub odszkodowania.
W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia na stronie 6 lamowej 25 gr., na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr., na stronie czwartej 100 gr., na stronie drugim 120 gr., przed wiadomościami potocznymi 200 gr. od 1-lamowej milim. z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne” do godz. 11, większe dłużej według możliwości.